

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Emanuela Smołki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY
Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Nr 1-2/2009 (Rocznik LIII)

Opole 2009

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszevska
Joanna Czarkowska-Pasierbińska
Hanna Jamry
Agnieszka Kicler
Violetta Łabędzka
Piotr Polus
Anna Śliwińska

Korekta:

Agnieszka Kicler

ISSN 1427-8936

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki
45-081 Opole, ul. Piastowska 18-20
tel.red. 077/453-64-74
c-mail: wbp-opole@wbp.opole.pl

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu
Nakład 150 egz.

Spis treści

Katarzyna Ostrowska-Palyga

Kronika działalności bibliotek publicznych w woj. opolskim w 2008 r.5

Hanna Jamry

**Promocja regionu opolskiego w działalności
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu23**

Beata Kurek

Papier czy ekran – czytelnictwo w dobie Internetu30

Dorota Kania

Gromadzenie zbiorów bibliotecznych – aktualne zagadnienia35

Agnieszka Kicler

**Szkolenie „Promocja i public relations w bibliotece.
Plan promocji na podstawie analizy SWOT”40**

Anna Jakubicka

W orbicie wiedzy.....45

Janina Kościów

**50 Lat Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej w Opolu
Rozmowa ze Stanisławą Giecewicz-Pilarską, Prezesem Towarzystwa52**

Ewa Ledwoń

**ABC gmin powiatu opolskiego
Historia i współczesność gminy Dąbrowa58**

Mirosława Wąsowicz

Rok 2009 – rokiem rodzicielstwa zastępczego61

Teresa Hruby

Medal dla Biblioteki Publicznej w Namysławie63

Hubert Nanko, Agnieszka Jasińska

Centrum Kształcenia na odległość na wsiach64

Agnieszka Weigt

Wszystko o ziemskich żywiolach. Ferie w bibliotece.66

Anna Śliwińska

Konferencja „Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych wobec aktualnych zmian kulturowych i technologicznych”68

Anna Śliwińska

Współpraca Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu z bibliotekami zagranicznymi69

Elżbieta Kampa

Pożegnanie Pani Danusi Branickiej71

Zapis czatu z Olgą Tokarczuk72

Agnieszka Kicler

Książki na biblioteczną półkę. Przegląd nowości wydawniczych75

Hanna Jamry

**Nowości o Śląsku Opolskim.
ropozycje do księgozbioru podręcznego78**

Wkładka:

Anna Jakubicka „Zagadki o regionie opolskim, Cz.I

*Katarzyna Ostrowska-Pałyga
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
WBP w Opolu*

KRONIKA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH W WOJ. OPOLSKIM W 2008 R.

I. Podstawowe dane liczbowe

31 grudnia 2008 r. w województwie opolskim działały 320 biblioteki publiczne i ich filie. W bibliotekach zarejestrowano 158 209 czytelników tj. o 1575 mniej niż w 2007 r. Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 3 153 854 wol. tj. o 51 667 mniej niż w 2007 r.

II. Współpraca międzynarodowa WBP w Opolu

Od 7-8 maja w WBP gościł dyrektor Środkowoczeskiej Biblioteki Naukowej z Kladna.

Od 26–29 maja delegacja bibliotekarzy WBP przebywała z wizytą w Południowoczeskiej Bibliotece Naukowej w Czeskich Budziejowicach.

Od 22–26 czerwca gościliśmy bibliotekarzy z Państwowej Publicznej Biblioteki Naukowej w Białgorodzie.

Od 29 września do 3 października delegacja bibliotekarzy WBP przebywała w Bibliotece Komitetu im. Mihálya Vörösmarty w Székesfehérvár.

Od 13-16 października gościliśmy delegację bibliotekarzy z Landesbibliothekszentrum Rheinland Pfalz z Koblenji.

III. Konferencje i narady

11 marca 2008 r. – Konferencja dyrektorów i kierowników bibliotek publicznych województwa opolskiego, poświęcona omówieniu wyników działalności bibliotek w 2007 r., oraz

aktualnym problemom bibliotek publicznych. Gościem konferencji był prof. dr hab. Jan Malicki, przewodniczący Państwowej Rady Bibliotecznej oraz Marek Ławryniewicz, redaktor naczelny kwartalnika „Wyspa”.

W dniach 23-24 września 2008 r. konferencja pt. „Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych wobec aktualnych zmian kulturowych i technologicznych”. Organizatorami konferencji byli: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu. Patronat honorowy nad konferencją objęli: Instytut Książki, Józef Sebesta – Marszałek Województwa Opolskiego. Konferencja poświęcona była w szczególności zagadnieniom: standardów określających wielkość zasobów i zasadom kształtowania zbiorów bibliotek publicznych; dużo miejsca poświęcono również strukturze zbiorów, ich komplementarności oraz usługom oferowanym przez biblioteki, usługom tradycyjnym i e-usługom (katalogi on-line, bazy danych, e-informatory, elektroniczne bibliografie i bazy wiedzy).

21 listopada 2008 r. – Konferencja dyrektorów i kierowników bibliotek publicznych woj. opolskiego, poświęcona omówieniu wyników działalności bibliotek w pierwszym półroczu 2008 roku. Gościem konferencji był Grzegorz Gauden, dyrektor Instytutu Książki, przedstawił nowy program „Biblioteka +” oraz Program Operacyjny „Literatura i Czytelnictwo”.

IV. Szkolenia

W 2008 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu zorganizowała szereg szkoleń dla bibliotekarzy bibliotek publicznych woj. opolskiego m.in.:

- cykl szkoleń komputerowych „Kom-

puter w Bibliotece” (program Excel, program bibliotecznego Sowa – Modul Inwentarz i Wypożyczalnia);

- szkolenie poświęcone pracy z czytelnikiem specjalnym „Rola bajki terapeutycznej w rozwoju dziecka”;

- cykl szkoleń „Budowanie planu promocji biblioteki w oparciu o analizę SWOT”;

- szkolenie przybliżające problematykę czytelnika opornego „Praca z czytelnikiem opornym w bibliotece”;

- szkolenie dotyczące literatury dla dzieci i młodzieży „Literatura dla dzieci i młodzieży wobec najtrudniejszych problemów młodości”;

- szkolenie poświęcone zależnościom i powiązaniom literatury, Internetu i czytelnictwa „Liternet – związki Internetu z literaturą”;

- kurs dla pracowników nowo zatrudnionych w bibliotekach publicznych.

V. Wystawy objazdowe

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu zorganizowała trzy wystawy objazdowe:

„Czytanie jest łatwe” – wystawa książek – zabawek wykonanych przez studentów pedagogiki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu, eksponowana m.in. w Chrzastowicach, Tułowicach i Turawie.

„Pisarz w Karykaturze” – wystawa ukazująca postaci pisarzy w karykaturze Eryka Lipińskiego, eksponowana była w bibliotekach powiatu opolskiego ziemskiego m.in. w Popielowie, Dąbrowie Niemodlińskiej, Komprachcicach.

„Zwiciadło swoich czasów” – wystawa eksponowana m.in. w Kluczborku, Grodkowie, Gogolinie, Ozimku.

VI. Spotkania autorskie

W 2008 r. WBP w Opolu organizo-

wała 99 spotkań autorskich, w tym 21 w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki.

VII. Dyskusyjne Kluby Książki

W roku 2008 w bibliotekach publicznych województwa opolskiego działało 21 Dyskusyjnych Klubów Książki, w tym 4 dla dzieci i młodzieży. Odbyło się łącznie 180 spotkań klubowych. Do najczęściej czytanych książek w klubach należą m.in. F. Flagg „Dogonić tęczę”, M. Szwaja „Dziewiec do boju”, „Klub nieużywanych dziewic”, I. Sowa „10 minut od centrum”. W ramach Dyskusyjnych Klubów Książki odbyło się 21 spotkań autorskich z: Olgą Tokarczuk, Małgorzatą Budzyńską, Izabelą Sową, Januszem L. Wiśniewskim, Martą Fox, Wojciechem Ossolińskim.

VIII. Jubileusze pracowników bibliotek

20 lat pracy

Marzena Andruchowicz MiGBP w Nysie

Małgorzata Buczyńska BP w Glucholazach, Filia Nowy Świątów

Tamara Derda WBP w Opolu

Irena Gapińska MiGBP w Nysie

Ewa Kopka MBP w Opolu

Katarzyna Kotysz MBP w Opolu

Marzena Pawęska GBP w Kietrze

Joanna Raczyńska-Parys MBP w Opolu

Alicja Szczegielniak WBP w Opolu

Jolanta Woźniak MiGBP w Kluczborku

Aleksandra Wybult MBP w Brzegu

Gabriela Zaharańska MBP w Opolu

Sylvia Zielińska MBP w Brzegu

25 lat pracy

Irena Biskup MiGBP w Ozimku

Edyta Garus GBP w Walcach

Barbara Imiolek BP w Strzelcach Opolskich

Bogna Iwańska WBP w Opolu
Idalia Juszyńska GBP w Pokoju
Izolda Kimmel WBP w Opolu
Mirosława Koćwin WBP w Opolu
Beata Kopij MBP w Brzegu
Komelia Kulpok GBP w Walcach
Jan Kwiatek WBP w Opolu
Barbara Marecki GBP w Pogorzeli, Filia
Przylesie
Krystyna Mokrzycka GBP w Branicach
Lidia Sajewicz MiGBP w Prudniku, Filia
nr 1
Krystyna Sawaryn BP w Glucholazach
Teresa Spalck MGBP w Kolonowskim
Magdalena Urbaniak GBP w Wilkowie
Mirosława Wąsowicz WBP w Opolu
Janina Wittek BP w Glucholazach
Helena Worobiec GBP w Popielowie,
Filia Stobrawa

30 lat pracy

Bożena Adamowicz GBP w Pogorzeli
Halina Buczek GBP w Pogorzeli, Filia
Krzyżowice
Krystyna Gackowska GBP w Pogorzeli,
Filia Czeska Wieś
Julian Gumela WBP w Opolu
Ewa Heimroth WBP w Opolu
Maria Kansczyk WBP w Opolu
Krystyna Klimek GBP w Popielowie
Anna Lach GBP w Dąbrowie, Filia Że-
lazna
Krystyna Lewandowska MGBP w Do-
brodzeniu
Danuta Łuczak MBP w Opolu
Jadwiga Pasek MBP w Opolu
Krzysztof Pasck WBP w Opolu
Barbara Piotrowska MBP w Opolu
Piotr Polus WBP w Opolu
Gabriela Porad BP w Strzelcach Opol-
skich
Urszula Rzepka WBP w Opolu
Teresa Salbierz GBP w Izbicku
Eryka Sobota GBP w Strzeleczkach, Filia

Raclawiczki
Anita Spadlo MBP w Opolu
Gertruda Sklorz MiGBP w Ozimku, Filia
Krzyżowa Dolina
Józefa Szlachciak GBP w Branicach
Jerzy Ślusarczyk MBP w Brzegu
Jolanta Tkaczuk WBP w Opolu

35 lat pracy

Krystyna Brzozowska BP w Prószkowie
Zbigniew Famulski WBP w Opolu
Maria Jendrzey MGBP w Kolonowskim
Halina Kaletowska MiGBP w Nysie
Irena Kulpok MiGBP w Zdzeszowicach
Monika Macioszek GBP w Popielowie
Zofia Maliszewska WBP w Opolu
Alicja Młynarczyk WBP w Opolu
Anna Palczak-Czajkowska WBP w Opo-
lu
Grazyna Pałasz MBP w Opolu
Renata Pańska BP w Strzelcach Opol-
skich
Maria Szeliga BP w Byczynie
Agata Zaremba MiGBP w Kluczborku
Tadusz Zarwański WBP w Opolu
Teresa Zarwańska WBP w Opolu

40 lat pracy

Krystyna Książek WBP w Opolu

IX. Nagrody i wyróżnienia

Opolska Marka 2008 – Gminna Biblio-
teka Publiczna w Gogolinie otrzymała
wyróżnienie w sektorze małych i śred-
nich przedsiębiorstw oraz wyróżnienie
mieszkańców województwa opolskiego
– Usługa 2008;

Medal Zasłużony Kulturze, Gloria Artis
– Helena Bulanda MBP w Kędzierzynie-
Koźlu. Nagroda przyznana przez Ministra
Kultury;

Odnaka Honorowa Zasłużony dla Kul-
tury Polskiej – Małgorzata Skrzypczak
MBP w Kędzierzynie-Koźlu. Nagroda
przyznana przez Ministra Kultury;

Odznaka Honorowa. Zasłużony dla Kultury Polskiej – Tadeusz Nocoń MBP w Kędzierzynie-Koźlu. Nagroda przyznana przez Ministra Kultury;

Odznaka Honorowa Zasługi dla Województwa Opolskiego – Barbara Matusiewicz. Nagroda przyznana przez Marszałka Województwa Opolskiego;

Odznaka Honorowa Zasługi dla Województwa Opolskiego – Krystyna Gatner. Nagroda przyznana przez Marszałka Województwa Opolskiego;

Nagroda Marszałka Województwa Opolskiego dla Animatorów i Twórców Kultury – Elżbieta Kampa MBP w Opolu.

X. Jubileusze bibliotek

60 lat działalności obchodziła Biblioteka Publiczna w Namysławie, główne obchody odbyły się 10 października 2008 r.

60 lat działalności obchodziła Miejska-Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrodzieniu, główne obchody odbyły się 30 września 2008 r.

60 lat działalności obchodziła Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu, główne obchody odbyły się 21 listopada 2008 r.

60 lat obchodziła Biblioteka Publiczna w Rudziczce, filia MiGBP w Prudniku, główne obchody odbyły się 17 kwietnia 2008 r.

60 lat działalności obchodziła Biblioteka Publiczna w Paczkowie, główne obchody odbyły się 4 czerwca 2008 r.

XI. Emerytury

Na emeryturę lub rentę przeszli następujący pracownicy:

1. Halina Buczek GBP w Pogorzeli, Filia Krzyżowice
2. Krystyna Gackowska GBP w Pogorzeli, Filia Czeska Wieś

3. Danuta Klin MBP w Brzegu

4. Marta Korzeczka GBP w Radłowiu

5. Zofia Maliszewska WBP w Opolu

6. Maria Szeliga BP w Byczynie

7. Jerzy Ślusarczyk MBP w Brzegu

XII. Działalność promocyjna

Gminny Zespół Oświaty, Kultury i Sportu. Biblioteka Publiczna w Baborowie

maj – spotkanie z Tomaszem Rzeczyckim, autorem książki „Góry Polski”

maj – przedstawienie dla dzieci „O Wawelskim smoku”

listopad – spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu

kwiecień – spotkanie z Janem Pawłem Krasnodębskim

Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Byczynie

styczeń – Wojewódzki Turniej Recytatorski „O Bulawę Hetmańską”

marzec – konkurs międzygimnazjalny poświęcony polskim noblistom

wrzesień – wystawa „Byczyna w dokumentach i fotografii”

październik – konkurs poetycki poświęcony Janowi Pawłowi II

listopad – spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim

Gminna Biblioteka Publiczna w Chrzastowicach

marzec – konkurs kroszonkarski

maj – Tydzień Bibliotek

październik – impreza dla najmłodszych z okazji 90 rocznicy urodzin Smerfów

Gminna Biblioteka Publiczna w Cisku

luty – popołudnie z książką „Harry Potter i insygnia śmierci”

Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrodzieniu

marzec – X Konkurs recytatorski
wrzesień – wystawa „Panorama miast śląskich”

Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzeniu Wielkim

styczeń – spotkanie autorskie z Romanem Stęporowskim, autorem książki pt. „Mafia Fryzjera”
sierpień – wystawa „Pisarz w karykaturze”
październik – spotkanie autorskie z Martą Fox

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Głogówku

marzec – spotkanie autorskie z Małgorzatą Budzyńską
marzec – biesiada literacka w ramach „Urbanowych spotkań”
wrzesień – spotkanie autorskie z Konradem Malkiem
listopad – spotkanie autorskie z Wojciechem Ossolińskim

Biblioteka Publiczna w Głucholazach

maj – biesiada czytelnicza – promocja książki połączona ze spotkaniami autorskimi
październik – „Dyktando biblioteczne”
listopad – imprezy biblioteczne z okazji „Światowego Dnia Pluszowego Misia”

Gminna Biblioteka Publiczna w Gogolinie

luty – Ferie zimowe pod hasłem „Zima wkoło jest wesoło”
luty – 53 Ogólnopolski Konkurs Recytatorski,
marzec – kwadrans z Erykiem Boronczykiem, spotkanie z okazji wydania nowej książki „Karlubiec 1303 – 2008”
marzec – prelekcja ks. dr. hab. Joachima

Piecucha pt. „Dzieciństwo i młodość Josepha von Eichendorffa w jego śląskiej ojczyźnie”.

kwiecień – prelekcja prof. dr hab. Iwona Alcehnowicz pt.: „Kto w nas rządzi? O silnej i słabej woli”

kwiecień – spotkanie autorskie z Januszem L. Wiśniewskim (DKK)

maj – Dzień Bibliotekarza

maj – biesiada literacka „Kamień i Słowo” - II edycja 2008

czerwiec – wystawa „Najciekawsze wydarzenia społeczno-kulturalne Gminnej Biblioteki Publicznej w Gogolinie”

lipiec – sierpień – realizacja programu dla dzieci „Kolorowe wakacje w bibliotece”

październik – konferencja naukowa pt.: „Polityka kulturalna jako element kreowania pozytywnego wizerunku regionu”

październik – wystawa grafik Agnieszki Pyki,

październik – wystawa przyrodnicza autorstwa Rafała Świcrada „Makro czyli świat w powiększeniu”

listopad – prelekcja dr. Norberta Honki z okazji obchodów rocznicy Odzyskania Niepodległości

listopad – wieczór autorski Norberta Lyska i Jana Goczola, a przy nich swoje obrazy malarskie i swój wiersz przedstawiła Natalia Król

grudzień – Mikołajki w bibliotece zorganizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie Gminy Gogolin i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gogolinie

grudzień – prelekcja o Eichendorffie ks. dr. hab. Joachima Piccucha pt.: „Pobyt Eichendorffa w Heidelbergu”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzowie Śl.

kwiecień – X Gminny Konkurs Recytatorski dla szkół podstawowych i gimna-

zjalnych. Eliminacje gminne.
październik – spotkanie autorskie z Agnieszką Chrobot

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Grodkowie

styczeń – grudzień – całoroczne spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki

styczeń – zajęcia w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”

luty – Ferie w bibliotece „Szukamy zimy”

luty – wystawa „Sławni pisarze, sławne dzieła”

marzec – spotkanie z twórczynią ludową S. Topołą

marzec – wystawa „Grodków wczoraj i dziś”

kwiecień – spotkanie autorskie dla dzieci z Barbarą Gawryluk

maj – spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

maj – warsztaty dziennikarskie dla gimnazjalistów prowadzone przez redaktora B. Mikutę

maj – wystawa pokonkursowa „Grodkowskie zakątki”

czerwiec – spotkanie autorskie z Janem Goczolem

czerwiec – konferencja popularnonaukowa „Zabytki przyrody a walory krajobrazu gminy Grodków”

czerwiec – wystawa „Panorama miast śląskich”

lipiec – sierpień – wakacyjne zajęcia w bibliotece

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

wrzesień – warsztaty edukacyjne „Papier ręcznie czerpany”

wrzesień – wystawa „Zwierciadło naszych czasów”

październik – wystawa i zajęcia biblio-

teczne „Październik miesiącem dobroci dla zwierząt”

wrzesień – wykład i koncert „S.L. Weiss – popularny lutnista barokowy” wykładowcy Jerzego Żaka (Akademia Muzyczna Kraków)

październik – spotkanie z Marią Czubaszek

październik – spotkanie autorskie z Matrą Fox

październik – wystawa „Popularne polskie pisarki literatury kobiecej”

październik – wykład R. Paśpiecha pt. „J. Elsnerc jego życie i dzieła”

listopad – zajęcia, gry i wystawy z okazji „Światowego Dnia Pluszowego Misia”

listopad – wystawa „Rok 2008 rokiem Zbigniewa Herberta

listopad – wystawa „Pamiętki z czasów niepodległości” zbiory z LO w Grodkowie

grudzień – wykład dr. J. Pokrywki „Ośmioraka ścieżka długowieczności”

grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

grudzień – wystawa „Kaplice w zakładach penitencjarnych na Opolszczyźnie”

Gminna Biblioteka Publiczna w Izbicku

marzec – wystawa „Stroje Śląskie”

kwiecień – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

kwiecień – podsumowanie konkursu „Śląskie Beranie”

maj – plener malarski „Moja wieś – moja ojczyzna”

sierpień – wystawa „Jan Brzechwa – życie i twórczość”

październik – spotkanie autorskie z Izbellą Klebańską

Gminna Biblioteka Publiczna w Jemielnicy

maj – „Wiosenny konkurs recytatorski”

wrzesień – podsumowanie konkursu „Moja rodzina, moja miejscowość, moja okolica”

**Gminny Ośrodek Kultury i Sportu.
Biblioteka Publiczna w Kamienniku**

styczeń – spotkanie z czytelnikami „Wieczór Kolęd”

styczeń – Dzień Babci i Dziadka w bibliotece

luty – Ferie w bibliotece

marzec – pogadanka na temat świątecznych zwyczajów

maj – koncert pieśni patriotycznych

maj – Dzień Matki

listopad – spotkanie z senatorem Norbertem Krajczym

listopad – odczyt z okazji Narodowego Święta Niepodległości

listopad – spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim

grudzień – teatrzyk dla dzieci „Dwie Dorotki”

Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu

styczeń – wystawa fotografii Adama Bujaka o Janie Pawle II.

styczeń – grudzień – II edycja spotkań pod hasłem - Rodzinne czytanki w bibliotece

luty – wystawa poświęcona twórczości Astrid Lindgren, szwedzkiej pisarki literatury dziecięcej.

marzec – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

marzec – wystawa poświęcona twórczości Agnieszki Osieckiej

marzec – Noc z Andersenem

kwiecień – konkurs recytatorski poezji Zbigniewa Herberta

kwiecień – Eko-happening z okazji Światowego Dnia Ziemi

kwiecień – Poplit – IV Festiwal Literatury Popularnej

maj – czerwiec – Pora Poezji

maj – spotkanie i promocja książki Klauusa Ledera „Miejsce uchodźstwa i nowa ojczyzna ...

maj – XV Dni Literatury dla dzieci i młodzieży

maj – Dzień Bibliotekarza – Spotkanie z Dorotą Simonides

czerwiec – wystawa fotograficzna J.A. Sagana

lipiec – wystawa rysunków Herberta w dziesiątą rocznicę śmierci poety

wrzesień – wystawa „Śladami historii. Śląskie miasta ...W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa

październik – konkurs literacki „Krajobrazy słowa”

październik – Pora Prozy

październik – spotkanie z Joanną Siedlecką, reporterką, pisarką

listopad – wystawa malarstwa Jana Kantego Pawлуskiewicza „Sensy, Byty, Mary”

listopad – spotkanie z Julią Fiedoreczuk, poetką, tłumaczką, pracownikiem naukowym Uniwersytetu Warszawskiego

listopad – spotkanie z Wojciechem Kuczykiem, pisarzem, krytykiem filmowym

grudzień – finał konkursów „Moje miasto w obiektywie, ekslibris MBP”

grudzień – „Pora na kryminał” – spotkanie autorskie z Markiem Krajewskim

grudzień – wykład U. Więcka pt. „Współpracownicy i towarzysze Józefa Piłsudskiego

grudzień – wykład U. Więcka pt. „Współpracownicy i towarzysze Józefa Piłsudskiego

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku

styczeń – wystawa „Screen malowane podarki”

luty – marzec – konkurs „Ziemia kluczborska – wczoraj i dziś”

marzec – wystawa „Zwierciadło swoich czasów”

kwiecień – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

kwiecień – spotkanie autorskie z Izabelą Sową
kwiecień – wystawa „Świat lalek”
maj – impreza plenerowa „Dzień Czytelnika”
czerwiec – sierpień – wystawa „Kluczbork w kwiatach”
czerwiec – debata „Od zrozumienia do akceptacji”
czerwiec – spotkanie autorskie z Janem Drechslorem
wrzesień – wystawa prac plastycznych „Hospicjum w moich oczach”
październik – listopad – wystawa „Anioły codzienne i inne marzenia”
październik – „Jesienne spotkania z poezją śpiewaną i piosenką autorską”
listopad – spotkanie autorskie z Agnieszka Chrobot
grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem
grudzień – wykład dla słuchaczy kluczborskiego Uniwersytetu III Wieków „Społeczne oddziaływanie współczesnej książki”

Gminna Biblioteka Publiczna w Komprachcicach

styczeń – wystawa „Książka łatwa w czytaniu”
luty – pasowanie na czytelnika kl.II
luty – konkurs czytelniczo-plastyeczny dla kl.I-IV
marzec – konkurs „Poznajemy Tuwima”
maj – wystawa „Historia książki”
październik – spotkanie autorskie z Izabelą Klebańską
grudzień – spotkanie oplatkowe

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Korfantowie

marzec – gminny konkurs kroszonkarski
maj – prezentacja tomiku wierszy „Ile od siebie”
maj – gminny konkurs recytatorski „Moje spotkanie z poezją”

wrzesień – spotkanie autorskie z Wioletta Piasecką
listopad – spotkanie autorskie z Harrym Dudą
listopad – promocja almanachu „Drogami znaczeń” Nauczycielskiego Klubu Literackiego w Opolu
grudzień – gminny gimnazjalny konkurs recytatorski „Boże Narodzenie w poezji”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Krapkowicach

styczeń – pogadanka na temat historii Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
luty – zajęcia biblioteczne „Biała zima w książkach”
luty – montaż słowno-muzyczny z okazji „Światowego Dnia Chorego”
marzec – wystawa i imprezy towarzyszące z okazji „Dnia Kobiet”, „Kobiety – Noblistki”
kwiecień – spotkania z czytelnikami „Wielkanocne tradycje i obyczaje”
maj – cykl imprez bibliotecznych „Majowe spotkania z książką”
maj – blok zabaw i konkursów z okazji 50-lecia narodzin Smerfów „Spotkanie w Smerfnej Krainie”
maj – wystawa objazdowa „Moja mała ojczyzna”
czerwiec – impreza czytelnicza z okazji „Dnia Dziecka”
lipiec – sierpień – „Wakacje z książką”
wrzesień – uroczyste pasowanie na czytelnika
październik – impreza dla najmłodszych „Wędrujemy z koziołkiem Matolkiem”
listopad – wystawa „Tej, co nie zginęła”
grudzień – „Wieczór kolęd i pastorałek”

Leśnicki Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Leśnicy

luty – wieczór poezji z okazji „Walentynek”

marzec – pogadanka „Zwyczajnie wielkanocne”
kwiecień – wieczór wspomnień o papieżu Janie Pawle II
maj – „Dzień Seniora”
listopad – wystaw z okazji „Dnia Niepodległości”
grudzień – spotkanie z czytelnikami „Mikołaj w bibliotece”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Lewinie Brzeskim

luty – Ferie w bibliotece
marzec – wieczór poezji kresowej, spotkanie z autorką wierszy o Kresach
marzec – impreza czytelnicza dla przedszkolaków „A w kim się kocha żaba”
marzec – warsztaty wielkanocne dla dzieci „Zrób coś z jajem”
kwiecień – przedstawienie teatralne uczniów Szkoły Podstawowej „Baśń o złotej rybce”
maj – I Miejski Konkurs Recytatorski
maj – „Dzień Matki”
maj – wystawa, konkurs plastyczny dla gimnazjalistów „Wspominać Kresy”
czerwiec – wystawa „Zwierciadło swoich czasów”
czerwiec – grudzień – wystawa „100 – lecie wydania powieści „Ania z Zielonego Wzgórza”
czerwiec – grudzień – konkurs plastyczny „Najładniejszy portret Ani z Zielonego Wzgórza”
lipiec – wakacje w bibliotece
wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem
wrzesień – wystawa „Czerwone spódnice, białe zapasnice”
wrzesień – wystawa rękodziela „Haftowane obrazy”
październik – warsztaty plastyczne dla dzieci „A gdyby zabrakło nam jesieni”
październik – spotkanie autorskie z Izabe-

lą Sową w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki

listopad – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

grudzień – spotkanie z poetkami powiatu brzeskiego „Wieczór kolęd i poezji”

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. Biblioteka Publiczna w Lubrzy

styczeń – spotkanie oplatkowe dla emerytów

maj – spotkanie z Tadeuszem Soroczyńskim

czerwiec – przedstawienie z okazji „Dnia matki”

Gminny Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Lubszy

styczeń – grudzień – spotkania czytelników w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki

styczeń – gminny konkurs jasełkowy

luty – Ferie w bibliotece

kwiecień – spotkanie autorskie z Izabelą Sową

maj – Tydzień Bibliotek

czerwiec – podsumowanie gminnego konkursu na najlepszego czytelnika

lipiec – sierpień – „Wakacje w bibliotece”

październik – spotkanie autorskie z Marta Fox

grudzień – spotkanie autorskie z Tadeuszem Bednarczukiem

Łambinowicki Ośrodek Działalności Kulturalnej. Biblioteka Publiczna w Łambinowice

styczeń – cykl imprez bibliotecznych – Ferie w bibliotece

luty – spotkanie dla czytelników z okazji święta Dziadka i Babci

marzec – konkurs kroszonkarski

maj – impreza czytelnicza „Dzień Matki”

lipiec – sierpień – „Wesołe wakacje w bibliotece”

wrzesień – spotkanie autorskie z Małgorzatą Budzyńską

październik – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

październik – spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

grudzień – Mikołaj w bibliotece

grudzień – spotkanie dla osób samotnych „Wigilijne spotkanie w bibliotece”

Łubiański Ośrodek Działalności Kulturalnej. Biblioteka Publiczna w Łubnianach

marzec – konkurs „Marzanna 2008”

maj – „Piknik z książką” cykl imprez z okazji Tygodnia Bibliotek

maj – spotkanie autorskie z poetką Romualdem Kulikiem

maj – promocja książki Heleny Buchner „Dzicci Hanyśki”

wrzesień – I dni Amatorskiego Ruchu Artystycznego „Dara 2008”

październik – wieczór literacki „Życie i twórczość Jana Pawła II”

listopad – II odsłona konkursu fotograficznego oraz wieczór literacki z okazji Dnia Niepodległości

Gminna Biblioteka Publiczna w Murowie

styczeń – luty – Ferie w bibliotece

kwiecień – konkurs na książkę zabawkę dla dzieci szkolnych

listopad – konkurs recytatorski

listopad – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

Namysłowski Ośrodek Kultury. Biblioteka Publiczna w Namysłowie

Caloroczne spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki

styczeń – wystawa z okazji 90-tej rocznicy urodzin Adama Bahdaja

styczeń – uroczyste obchody święta Babci i Dziadka

styczeń – wystawka prac plastycznych „Namysłów moje miasto”

luty – Zimowisko ze Szkoły Podstawowej w ramach spotkań: gry, konkursy

luty – wystawka „Pluszak na Walentynkę”

marzec – kwiecień – uroczyste pasowanie na czytelnika kl. I, II, III

marzec – spotkanie z pisarką Małgorzatą Budzyńską

kwiecień – bajkowa parada dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 4 do Starostwa i Urzędu Miast w Namysłowie z petycją dotyczącą książek i namysłowskiej biblioteki. Gościem honorowym była bajkopisarka Wioletta Piasecka

kwiecień – „Noc z Andersenem”

kwiecień – teatryk kukielkowy „Kłamstwa kozy”

maj – Tydzień Bibliotek

maj – konkurs historyczny „Dzieje Namysłowa”

czerwiec – „Tydzień Czytania” związany z akcją „Cała Polska czyta dzieciom”

czerwiec – „Namysłowski pociąg do czytania” – w ramach spotkania autorskie z Wiesławem Drabikiem

wrzesień – „Klan Przyjaciół Książki”

wrzesień – spotkanie autorskie z Wandą Chotomską

wrzesień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

październik – spotkanie z Izabellą Klebańską

październik – podsumowanie konkursu „O Różę Karoliny”

listopad – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

listopad – spotkania z Czesławą Kostu-

rek, autorką książki pt. „Poniemiecka kamienica”.

listopad – „Światowy Dzień Pluszowego Misia”

grudzień – uroczystości związane z dniem św. Mikołaja

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Niemodlinie

styczeń – luty – wystawa fotografii „Kościoły na Kresach Dawnej Rzeczypospolitej”

styczeń – konkurs plastyczny „Harry Potter – nauka i magia”

luty – Ferie w bibliotece

maj – konkurs czytelniczy „Znam moją bibliotekę”

czerwiec – Dzień Dziecka w bibliotece

lipiec – sierpień – wakacje w bibliotece

wrzesień – konkurs czytelniczy z okazji Światowego Dnia Umiejętności Czytania

październik – spotkanie dla dzieci „Jesień przyszła”

grudzień – spotkanie dla dzieci „Wesoła choinka”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Nysie

styczeń – luty – malarstwo i grafika Marcina Jaeckela

luty – prelekcja Kazimierza Staszkowa „Śladami sławnych Polaków w Paryżu”

luty – marzec – wystawa malarstwa Krysztyny Świczyńskiej-Słowik pt. „Obiekty sakralne pod ochroną”

luty – spotkanie autorskie z Olgą Tokarczuk (DKK)

marzec – wystawa i prelekcja Kazimierza Staszkowa pt. „Czas Eichendorffa”

kwiecień – wystawa malarstwa Mariana Narusza pt. „Moje fascynacje”

kwiecień – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

maj – wystawa „Konstytucja 3 Maja. Dla

ocalenia ojczyzny naszej”

kwiecień – maj – teatrzyk kukielkowy dla dzieci „Zając chwalipięta”

maj – spotkanie z prof. Janem Miodkiem

maj – wystawa malarstwa Mirosława Żurawskiego pt. „Znaki na niebie”

maj – czerwiec – wystawa z okazji 785 rocznicy lokacji Nysy

czerwiec – promocja książki Kazimierza Staszkowa pt. „Nysa Śląskim Rzymem zwana – spacer po jej zakątkach”

czerwiec – wystawa z okazji dziesiątej rocznicy obrony samodzielności województwa opolskiego

czerwiec – lipiec – wystawa malarstwa Moniki Kamińskiej pt. „Historia czasów przeszłych”

lipiec – wystawa fotograficzna Jerzego Nowaka

sierpień – wrzesień – wystawa „Rok Herberta”

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

wrzesień – warsztaty literackie „Przyjdź pobawić się wierszem”

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

wrzesień – kawiarenka poetycka „Podzielmy się słowem”

październik – spotkanie z Marią Czuba-szek

październik – listopad – pokonkursowa wystawa rysunku satyrycznego „PRL na wesoło”.

październik – spotkanie z Izabelą Sową, autorką popularnych powieści

październik – spotkanie z Mariolą Jarocką, wrocławską autorką popularnych książek dla dzieci

październik – spotkanie z Rafałem Podrazą, autorem książki pt. „Magdalena, córka Kossaka. Wspomnienia o Magdalenie Samozwaniec”

listopad – wernisaż wystawy malarstwa Beaty Myceck

listopad – spotkanie z Dorotą Simonides

listopad – spotkanie z Agatą Tuszyńską

grudzień – poranek poetycki z Jackiem Podsiadło

grudzień – promocja książki Janusza Sanockiego „Za oknem mur, kolczasty drut...”

Oleska Biblioteka Publiczna

styczeń – konkurs literacki „Jak to baśń”

styczeń – konkurs literacki „Czy znasz baśnie Ch. Perraulta”

luty – wieczór poetycki „Wieczór z poezją regionu”

marzec – czerwiec – wystawa „We mnie jest płomień, który myśli”

kwiecień – spotkanie autorskie z Agnieszką Chrobot

maj – lipiec – wystawa publikacji z dorobku krakowskiej poetki Anny Kajtochowej.

czerwiec – spotkanie autorskie z Janem Dreschslerem w ramach „Dni Książki Śląskiej”

czerwiec – wrzesień – wystawa „Czym, że poezja”

wrzesień – październik – konkurs literacki „Pocztówka literacka”

październik – listopad – cykl spotkań „Biblioteka maturzystom”

październik – spotkanie autorskie z Izbą Sową

listopad – konkurs plastyczny „Mały ilustrator”

listopad – imprezy artystyczne z okazji „Światowego Dnia Pluszowego Misia”

listopad – spotkania autorskie z Krystyną Śmigielską

listopad – styczeń – wystawa „Żydz. Wiara i Życie”

grudzień – spotkanie autorskie z Jackiem Podsiadło

Gminny Ośrodek Kultury w Olszance. Biblioteka w Pogorzeli

luty – listopad – spotkania z czytelnikami w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”

kwiecień – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

maj – spotkanie autorskie z Wioletą Piasecką

maj – „Dzień Matki”

maj – II Gminny konkurs recytatorski

lipiec – sierpień – „Festyn letni” w ramach rozstrzygnięcia gminnego konkursu plastycznego „Zachowaj trzeźwy umysł”

październik – spotkanie z okazji Dnia Niepodległości „Ojczyzna – wielkie słowo”

październik – spotkanie autorskie z Izbą Sową

grudzień – konkurs literacki dla dzieci i młodzieży „Ile lat ma Miś Uszatek”

Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu

styczeń – spotkanie autorskie z Wojciechem Dąbrowskim

styczeń – wystawa fotografii „Zatrzymane w kadrze” autorstwa Agnieszki Krupy

luty – wystawa fotografii Mateusza Isańskiego „Zamek w Kopicach”

luty – Ferie Zimowe 2008 z Miejską Biblioteką Publiczną

luty – spotkanie autorskie z Stanisławem Nicieją, autorem książki „Wzgórze uniwersyteckie w Opolu. Ludzie i zabytki, fakty i legenda”

luty – spotkanie z Elżbietą Lisak-Dudą, autorką tomiku poezji „Wieczory”

luty – spotkanie z Ewą Baglaj, autorką książki „Słoneczna dziewczyna. Opowieść o Klementynie Sołonowicz-Olbrychskiej”

marzec – spotkanie z Piotrem Osęką, autorem książki „Marzec 68”

marzec – wystawa Urszuli Morawskiej „Skamieniomy”

marzec – spotkanie autorskie z ks. Tadc-
 eszem Isakowiczem-Zaleskim, autorem
 książki „Moje życie nielegalne”
 marzec – wieczór poetycki z okazji
 Światowego Dnia Poczty pt. „Lejdis” z
 udziałem Joanny Mueller, Justyny Rad-
 czyńskiej i Agnieszki Wolny-Hamkało
 marzec – kwiecień – 5 Dni Literatury
 Dziecięcej.
 kwiecień – wykład Michała Kaczmarka
 „Śladami Stanisława Vincenza po Hu-
 culszczyźnie i nie tylko... albo intymna
 podróż w pamięci po górach, literaturze
 i paru innych miejscach”
 kwiecień – spotkanie autorskie z Martą
 Obuch, autorką książki „Odrobina fal-
 szerstwa”
 kwiecień – wystawa prac autorstwa Karo-
 liny Jędrzyczki „Fusy w worku”
 kwiecień – spotkanie autorskie z Macie-
 jem Malickim
 kwiecień – konferencja międzynarodowa
 „Stosunki Polski z Państwami Morza
 Bałtyckiego”
 kwiecień – wystawa „Mojego miasta daw-
 ny urok” pocztówki i zdjęcia z kolekcji
 Tomasza Musiała
 kwiecień – konferencja „Opole na prze-
 strzeni wieków. Historiografia wobec
 nowych metod badania dziejów miasta”
 maj – spotkanie autorskie z Dorotą Si-
 monides, autorką książki „Bery śmieszne
 i uciészne. Humor śląski”
 maj – spotkanie autorskie z Jackiem Lu-
 bartem-Krzysią, poetą, dramaturgiem
 maj – promocja książki Stanisława Wasy-
 lewskiego „Życie polskie w XIX wieku”
 maj – spotkanie autorskie z Maciejem
 Orłosem, autorem książki „Tajemnicze
 przygody Meli”
 czerwiec – spotkanie z Harrym Dudą,
 autorem książki „Jeremiasza treny czyli
 skargi, narzekania i lamentacje”
 czerwiec – spotkanie z dr. Adamem

Wiercińskim, autorem książki „Głowy
 opolskie”
 czerwiec – wystawa Krystyny Sypiańskiej
 i Jerzego Kamińskiego „Moje Pasje”
 wrzesień – wystawa „W ogrodzie poczty
 dziecięcej”
 październik – spotkanie z Januszem Słod-
 czykiem „Moje pasje podróżnicze. 6 tys.
 km przez Afrykę Południową”
 październik – spotkanie z prof. Stanisła-
 wem Beresiem, historykiem literatury
 październik – spotkanie z Jackiem Podsia-
 dło, autorem książki „Życie a zwłaszcza
 śmierć Angeliki de Sancé”
 październik – spotkanie autorskie z prof.
 Normanem Davisem, autorem książki „OD
 i DO. Najnowsze dzieje Polski według
 historii pocztowej”
 grudzień – V Ogólnopolski Konkurs na
 Escj

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu

styczeń – marzec – wystawa „Czerwone
 spódnice, białe zapaśnice. Śląski strój
 ludowy”
 styczeń – marzec – Projekt „Austria
 bliżej”
 luty – wystawa fotografii Tadeusza Kwa-
 śniewskiego „Zapis czasów...”
 luty – spotkania autorskie z Olgą Tokar-
 czuk
 marzec – wykład dla moderatorów Dysku-
 syjnych Klubów Książki „Najciekawsze
 debiuty ostatnich lat”, przedstawił Robert
 Ostaszewski
 marzec – Muzyka na Wielki Post. Pasyjna
 muzyka religijna.
 marzec – wystawa fotografii pt. „Remini-
 scencje Kresowe”
 kwiecień – spotkanie z Jerzym Stuhrem
 kwiecień – koncert i wernisaż w ramach
 „Wiosny austriackiej w Opolu”
 kwiecień – wieczór poświęcony Jonaszo-

wi Kofcie
 kwiecień – wystawa „Współczesna austriacka literatura kobieca ze zbiorów Biblioteki Austriackiej w Opolu”
 kwiecień – finał XI edycji konkursu „Austria – kraj i mieszkańcy”
 kwiecień – spotkanie z pisarzem austriackim Karlem-Markusem Gaussem
 kwiecień – wystawa malarstwa Lucji Radwan
 maj – wystawa grafiki „Słowackie impresje”
 maj – promocja tomu poezji „Ile od siebie”
 maj – Grafika francuska ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
 maj – spektakl „Aria Pożegnalna” w wykonaniu Jerzego Zelnika
 czerwiec – Dni Książki Śląskiej
 czerwiec – wykład dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki prof. Stanisław Beres „Książki nieobecne ważne a niewznawiane”
 czerwiec - III Konkurs Recytatorski w Języku Angielskim dla Dzieci
 czerwiec – wystawa jubileuszowa z okazji 50. rocznicy powstania opolskiego oddziału Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej.
 Czerwiec – otwarcie wystawy plakatów i ilustracji Ryszarda Drucha oraz promocja „Wierszy amerykańskich” Harry’ego Dudy
 czerwiec – wystawa „Rafał Urban - wieczny wędrowiec”
 wrzesień – wystawa prac pacjentów Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego pt. „Barwy i kształty”
 wrzesień – wykład dr Aleksandra Trzcielińska-Polus „Aktualne stosunki polsko-niemieckie”
 wrzesień – wystawa rysunków i książek dla dzieci niemieckiego pisarza Helme

Heine
 październik – spotkania autorskie z Marią Czubaszek
 październik – wykład prof. Grzegorza Leszczyńskiego pt. „Literatura dla dzieci i młodzieży wobec najtrudniejszych problemów młodości”
 październik – wystawa „Dialog zwierciadłem sąsiedztwa między Polakami i Niemcami”
 październik – listopad – wystawa „W dolinie Renu” ze zbiorów Landesbibliothekszentrum Nadrenii-Palatynatu w Koblenzji
 listopad – wieczór poetycki „Wstań, Polsko Moja!”
 listopad – przedstawienie „Die Luft ist wie Champagner” Arthura Schnitzlera
 grudzień – wykład dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki „Fantastyka – literatura o przeszłości i przyszłości”. Piotr W. Cholewa, Elżbieta Gepfert.
 grudzień – wieczór poetycki Jan od biedronki, wiersze ks. Jana Twardowskiego w interpretacji Anny Seniuk
 grudzień – podsumowanie konkursu „Pocztówka Literacka” ze spotkaniem autorskim Krzysztofa Petka
 grudzień – wystawa „Antonio Vivaldi w zbiorach Oddziału Muzycznego”
 grudzień – wystawa „Legenda za życia Helmut Qualtinger”
 grudzień – wystawa „Istny szal kabaretowy...” – kabaret polski 1905- 1945

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku

styczeń – wystawa „Czytanie jest łatwe”
 styczeń – 53 Ogólnopolski Konkurs Recytatorski
 luty – rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na kartkę walentynkową „Kochać każdy może”

marzec – spotkanie autorskie z Małgorzatą Budzyńską
kwiecień – wystawa „Zwierciadło swoich czasów”
kwiecień – Miejsko-Gminne eliminacje konkursu recytatorskiego w języku niemieckim
kwiecień – spotkanie czytelników z Barbarą Gawryluk
maj – konkurs wiedzy na temat Ozimka i Huty Malapanew
lipiec – wystawa – „Pisarz w karykaturze”
sierpień – konkurs znajomości baśni braci Grimm „Spotkanie z królową Śnieżką”
październik – spotkanie autorskie z Izbellą Klebańską
grudzień – spotkanie z prof. Dorotą Simonides

Biblioteka Publiczna w Paczkowie

luty – cykl imprez czytelnicznych dla dzieci „Ferie w bibliotece”
luty – spotkanie z dziećmi niepełnosprawnymi w bibliotece „Magia książki”
marzec – impreza dla dzieci „Noc z Anderseniem”
kwiecień – turniej wiedzy o Paczkowie – XXVI edycja, eliminacje międzyszkolne
maj – wystawa pocztówek z przełomu XIX i XX w. „Zwierciadło swoich czasów”
lipiec – sierpień – wystawa plakatu „Ziemia – Planeta zagrożona”
październik – spotkanie autorskie z Tomaszem Trojanowskim
październik – wystawa prac plastycznych „Wielcy matematycy”
listopad – spotkanie autorskie z Adamem Burzyńskim „Śladami polskości na Kresach”
listopad – wystawa fotografii „Kresy –

zabytki kultury polskiej”

Gminna Biblioteka Publiczna w Pakosławicach

styczeń – wieczór kolęd
luty – wystawa „Zwierciadła swoich czasów”
luty – Ferie w bibliotece
marzec – VI Gminny Konkurs Poezji Dziecięccej
marzec – spektakl teatralny „Tchórz”
kwiecień – wieczornica z okazji rocznicy śmierci Jana Pawła II
kwiecień – prezentacje bajek z okazji Międzynarodowego Dnia Książki
maj – wystawa „Madonny z naszych domów”
czerwiec – spotkanie autorskie z Janem Ogioldą
czerwiec – wystawa prac „W kręgu sztuki ludowej”
wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem
listopad – wieczornica „90 – lecie Odzyskania Niepodległości”
grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

Gminna Biblioteka Publiczna w Pokoju

czerwiec – uroczyste pasowanie uczniów kl. I na czytelników
wrzesień – spotkanie autorskie z Wandą Chotomską
listopad – wystawa, gry i zabawy z okazji „Światowego Dnia Pluszowego Misia”

Gminna Biblioteka Publiczna w Popielowie

kwiecień – czerwiec – konkurs „Ocalić gwarę naszą”
wrzesień – podsumowanie konkursu „Biblioteczna praca społeczeństwo wzbogaca” połączone ze spotkaniem autorskim

z Heleną Buchner, autorką książki pt. „Hanyska” i Walterem Pyką
grudzień – podsumowanie zadania „Kronika Popielowa według ks. Karola Gerlicha”
grudzień – wystawa „Zwierciadło swoich czasów” oraz „Popielów i okolice na starej fotografii”
grudzień – spotkanie autorskie z prof. Dorotą Simonides

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Praszka

luty – wystawka „Rok 2008 – Rokiem Herberta”
luty – wystawka „Dzieje Ziemi i rozwój Ziemi”
kwiecień – wystawka „Maria Nurowska – zaprasza”
wrzesień – wystawka „Światowy dzień umiejętności czytania”
październik – wieczór poezji Agnieszki Chrobot
październik – spotkanie autorskie z Izbą Sową
październik – rozstrzygnięcie konkursu czytelniczego „Czytanie to wyzwanie”
listopad – spotkanie autorskie dla młodzieży i dorosłych z Krystyną Śmigielską
grudzień – wystawka „Style w sztuce – od renesansu do romantyzmu”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Prudniku

luty – spotkanie z Wojciechem Ossolińskim
marzec – podsumowanie konkursu jednego wiersza „Poezja a codzienność”
marzec - Światowy Dzień Poezji „Sacrum poezji – poezja sacrum”
marzec – kermasz wielkanocny
marzec – spotkanie z Markiem Karpem
kwiecień – spotkanie z Arkadiuszem Niemirskim
kwiecień – wykład dr. Adriana Glenia pt.

„Religijność poetów współczesnych”
maj – spotkanie z Jackiem Lubertem–Krzysią
lipiec – wakacje w bibliotece „Podaruj mi lato”
sierpień – otwarcie Izby Regionalnej w Rudzie
październik – spotkanie autorskie z Martą Fox
listopad – spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką
grudzień – podsumowanie X Edycji Konkursu Jednego Wiersza im. Michała Lisowskiego

Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie

kwiecień – konkurs recytatorski w języku niemieckim
maj – konkurs rysunkowy „Biblioteka w Twoich oczach”
maj – konkurs czytelniczy ze znajomości bajek „Czy znasz bajki Ch. Pereraulta?”
maj – konkurs z cyklu ocalić od zapomnienia „Piękno użyteczne czy piękno ginące”
wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem
październik – spotkanie z dr. ks. Bernardem Jozko
październik – konkurs plastyczny „Pocztówka literacka”
grudzień – spotkanie świąteczne dla czytelników „Anioły w Radłowie”

Gminna Biblioteka Publiczna w Reńskiej Wsi

maj – uroczyste pasowanie na czytelników kl. I
maj – „Biblioteka dla czytelników” cykl imprez bibliotecznych
listopad – „Andrzeju nasz” – obrzędy i zwyczaje – zabawa
grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręswiczem

Gminna Biblioteka Publiczna w Rudnikach

styczeń – spotkanie kolędownic w bibliotece

styczeń – impreza czytelnicza dla dzieci z okazji Dnia Babci i Dziadka

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

Gminna Biblioteka Publiczna w Skarbimierzu z siedzibą w Lipkach

styczeń – Ferie w bibliotece

marzec – warsztaty plastyczne – teatralne dla dzieci „Kulturalna ziemia w gminie Skarbimierz”

Ośrodek Kultury Gminy Skoroszyce. Biblioteka Publiczna w Sidzinie

październik – konkurs poetycki „Papieskie westchnienie”

Referat Biblioteki w Strzelcach Opolskich

luty – „Jestem uczniem Hogwartu” – czyli tydzień z Harrym Potterem

kwiecień – VIII Gminny Konkurs Czytelniczy w Kadlubie

maj – Tydzień Bibliotek

czerwiec – konkursy rysunkowe „Moje miasto – Strzelce Opolskie” w ramach obchodów Dni Ziemi Strzeleckiej

październik – spotkanie z historią „W pracowni mistrza Jana Gutenberga

Gminna Biblioteka Publiczna w Strzeleckach

styczeń – spotkanie przy kominku. Prezentacja poezji pacjentów CTN Moszna – Zamek

luty – spotkanie autorskie z Olgą Tokarczuk

kwiecień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

maj – prelekcja dr Sabiny Brzozowskiej „Literatura i mił”

lipiec – wieczór poezji „Wiersze Leopolda Staffa”, podkład muzyczny flet, Alicja Lewandowska

sierpień – wieczór przy kominku, wiersze prezentuje Bartosz Sadliński

wrzesień – konkurs dożynkowy dla dzieci, spotkanie z twórczynią ludową Marią Nowotny

październik – prelekcje psychologa Bogusława Koniecznego w ramach biblioterapii „Decydujesz o swoim życiu”

październik – spotkanie z poetką Bogusławą Magdaleną Pałą „Poezja i jesień są kobietami”

listopad – gminny konkurs „Dzień ze św. Marcinem”

grudzień – podsumowanie gminnego konkursu czytelniczego „Nagrody spod choinki”

grudzień – wigilijne spotkanie z poezją i muzyką gitarową

Gminna Biblioteka Publiczna w Świerczowie

luty – Ferie w bibliotece – głosne czytanie bajek, konkursy plastyczne

wrzesień – spotkanie autorskie z Wandą Chotomską

grudzień – „Nasze Jasełka” spotkanie dla czytelników

Gminna Biblioteka Publiczna w Tułowicach

luty – „Wesołe ferie w bibliotece”

luty – zabawa w teatr

marzec – spotkanie autorskie z Małgorzatą Budzyńską

kwiecień – spotkanie autorskie z Izabellą Sową

czerwiec – uroczyste pasowanie na czytelnika

lipiec – sierpień – „Wakacyjne spotkania w bibliotece”

listopad – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

listopad – grudzień – wystawa „Pisarz w karykaturze”

Gminna Biblioteka Publiczna w Turawie

styczeń – wystawa „Czytanie jest łatwe”

luty – spotkanie z przedstawicielami firmy kosmetycznej pod hasłem „Dbamy o urodę”

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

październik – wystawa „Pisarz w karykaturze”

listopad – kiermasz taniej książki

grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

Miejsko – Gminny Ośrodek Działalności Kulturalnej. Biblioteka Publiczna w Ujeździe

luty – czerwiec – edukacyjne wycieczki z lamigłówkami dla dzieci

lipiec – spacer po Ujeździe pod hasłem „Cudze chwalicie swego nie znanie”

wrzesień – październik – konkurs literacki „100 urodziny Ani z Złotego Wzgórza”

październik – listopad – test historyczny z okazji Święta Niepodległości

listopad – spotkanie autorskie z Wioletą Piaseką

Gminna Biblioteka Publiczna w Walcach

maj – cykl spotkań czytelniczych pod hasłem „Moja ulubiona bajka”

czerwiec – wystawa „W krainie baśni braci Grimm”

lipiec – konkurs plastyczny „Ulubiona postać z baśni Andersena”

sierpień – wrzesień – cykl spotkań z czytelnikami „Jestem Europejczykiem”

październik – wystawa „Nasze korzenie”

grudzień – impreza dla dzieci „Mikołaj w bibliotece”

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wolczynie

luty – Ferie w bibliotece – zabawy, gry i konkursy czytelnicze

kwiecień – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk

czerwiec – spotkanie autorskie z Tomaszem Rzeczyckim

lipiec – sierpień – wakacyjne spotkania w bibliotece „Biblioteka jest dla dzieci”

grudzień – spotkanie autorskie z Pawłem Beręsewiczem

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Zdieszowicach

luty – zajęcia biblioteczne – Ferie zimowe

maj – imprezy z okazji „Dni Rozwodzi”

lipiec – sierpień – Wakacje w bibliotece – zajęcia biblioteczne z książką, konkursy, gry

listopad – warsztaty papiernicze „Czerpanie papicru”

listopad – impreza integracyjna dla dzieci z okazji „Światowego Dnia Pluszowego Misia”

Gminna Biblioteka Publiczna w Zębolicach

styczeń – grudzień – comiesięczne spotkania w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki

luty – Ferie w bibliotece

maj – Dzień Bibliotekarza

lipiec – sierpień – „Lato w bibliotece” gry, zabawy, konkursy głośnego czytania bajek

wrzesień – spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem

październik – spotkanie autorskie z Izbą Sową

Hanna Jamry
Dział Informacyjno-Bibliograficzny
WBP w Opolu

**PROMOCJA
REGIONU OPOLSKIEGO
W DZIAŁALNOŚCI
WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI
PUBLICZNEJ
W OPOLU**

Na temat roli bibliotek jako ośrodków popularyzacji wiedzy o regionie napisano wiele, nie mniej odbyło się różnego rodzaju spotkań, sympozjów, konferencji. To szerokie zainteresowanie dziejami regionu i jego popularyzacją po roku 1989 było wynikiem procesu usamorządowania życia społecznego. Do charakterystycznych zjawisk ostatnich kilkunastu lat należały niebawem rozwój piśmiennictwa o regionie; wydawanie albumów zdjęć i pocztówek, bedekerów, słowników biograficznych, monografii miejscowości, gmin, powiatów. Każda gmina za obowiązek poczytywała sobie wydanie opracowania historycznego, przewodnika czy przynajmniej informatora. Czasopisma lokalne zaczęły wyrastać jak przysłowiowe „grzyby po deszczu”. Dla zilustrowania problemu podam, że w połowie lat osiemdziesiątych *Bibliografia Województwa Opolskiego* odnotowała ok. 40 tytułów wydawnictw ciągłych, z których gros to gazety zakładowe, a w roku 1990 ich liczba się podwoiła, z czego 1/3 stanowiły czasopisma lokalne i sublokalne. Obecnie w samym powiecie opolskim ukazują się 14 tytułów gazet lokalnych.

Ten stan „regionalnego pobudzenia” przekłada się na różne działania historyczne – sesje i konferencje poświęcone dziejom Śląska Opolskiego, cykle spotkań zatytułowanych *Historia lokalna na przy-*

kładzie miast i gmin, całą falę obchodów rocznic miast i wsi, pomniki upamiętniające osoby, wydarzenia, organizacje czy choćby masowe poszukiwanie korzeni rodzinnych, chęć poznania dziejów poszczególnych kamienic, ulic, zabytków.

W okresie powojennym wojewódzkie biblioteki publiczne mają wielkie zasługi w zakresie dokumentowania i gromadzenia wiedzy o regionie, uzupełniają znacząco pracę Biblioteki Narodowej. Dotyczy to zwłaszcza gromadzenia, archiwizowania i ochrony piśmiennictwa regionalnego oraz rejestracji bibliograficznej. Stanisław Czajka stwierdził, że „W roli – centrum informacyjnego o regionie – wojewódzkiej biblioteki nie da się dziś zastąpić żadną inną instytucją.”¹

Biblioteka publiczna jest nie tylko uniwersalną i powszechną, ale często też jedyną instytucją gromadzącą i udostępniającą wiedzę regionalną, popularyzującą kulturę regionu. Z drugiej strony pełni funkcję integracyjną w środowisku lokalnym, głównie dzięki organizowaniu różnorodnych imprez otwartych, wiąże i scala lokalną społeczność, umożliwia kontaktowanie się członków miejscowej zbiorowości, spotkania i wymianę opinii.

* * *

Specjalne miejsce pośród różnych zadań Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu od wielu lat zajmują jej działania na rzecz Śląska Opolskiego.

W 1958 roku rozpoczęto gromadzenie regionalnego egzemplarza obowiązkowe-

¹ Czajka Stanisław. Komu są potrzebne wojewódzkie biblioteki publiczne? W: Biblioteki w służbie regionu. Ciecchanów : Krajowy Ośrodek Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury, 1997.

go. Pierwszy *Katalog zbiorów śląskich Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. E. Smolki w Opolu*² odnotowuje 1381 pozycji zgromadzonych w ciągu pięciu lat do 1963 r. (w tej liczbie mieściły się pozycje książkowe, czasopisma, mapy, druki ulotne, starodruki). Tak naprawdę to dopiero pod koniec lat 60-tych gromadzenie zbiorów śląskich stało się problemem pierwszo-planowym, z chwilą wydzielenia w strukturze biblioteki Oddziału Zbiorów Specjalnych. Dokumentów do zbiorów poszukiwano w antykwariatach, na aukcjach księgarskich, wśród prywatnych posiadaczy regionalistów oraz dzięki różnym akcjom, jak na przykład ogłoszonemu konkursowi p.n. *Szukamy pamiątek o własnym regionie (1968-1970)*, który przyniósł obfity plon; wzbogacono zbiory śląskie o wydawnictwa oficyn drukarskich w Mikołowie, Oleśnie, Górze św. Anny, Brzegu, Nysie.³

Dziś pod pojęciem **zbiorów regionalnych** kryją się w przypadku naszej biblioteki: księgozbiór śląski, starodruki, rękopisy, kartografia zabytkowa i współczesna, czasopisma śląskie, widokówki miast śląskich, dokumenty życia społecznego.

Księgozbiór śląski liczy około 18 500 woluminów. Biblioteka kompletuje całe piśmiennictwo wydane na Śląsku Opolskim, tematyką związane ze Śląskiem oraz publikacje osób działających na terenie Opolszczyzny.

Największy zbiór regionalistów stanowią wydawnictwa XX-wieczne. Większa

jego część to opracowania historyczne i źródła do dziejów Śląska Opolskiego. Interesującą częścią silesiaków są monografie miejscowości, gmin i powiatów. Opracowań doczekały się m.in. Opole, Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Praszka, Lewin Brzeski, powiaty: głubczycki, nyski, prudnicki, strzelecki, ale też małe miejscowości jak choćby Skorogoszcz czy Leśnica. Zbiór uzupełniają książki poświęcone zagadnieniom społeczno-politycznym, gospodarczym, językoznawstwu, etnografii, sztuce, krajoznawstwu. Księgozbiór śląski udostępniany jest w bibliotece prezencyjnie, gromadzony od lat w dwóch egzemplarzach, umożliwia udostępnienie drogą wypożyczeń międzybibliotecznych w kraju i zagranicą.

Cennym zbiorem są książki XIX-wieczne będące ilustracją znanych śląskich oficyn drukarskich: W. Wuttkego, E. Thielmanna, E. Raabego, K. Böhma i in. Gros publikacji to wydawnictwa religijne: modlitewniki i śpiewniki.

Regionalny charakter biblioteki wpłynął w znacznym stopniu na profil gromadzonych zbiorów zabytkowych. Duży ich procent związany jest ze Śląskiem.⁴ Kolekcja starodruków, rękopisów, map, grafik liczy blisko 6000 jednostek. W grupie rękopisów znajdują się m.in. akt sprzedaży zamku i miasta Niemodlina z 1581 r., urbarze Żyrowej, Karłowic, Biskupic, akta kościelne parafii w Borszowie, Biskupicach, kronika Bractwa Narodzenia Marii z Otmuchowa, *Statuty Miast Śląskich*, diariusz Brzegu, życiorysy uczniów z Żelaznej pod Opolem, korespondencja byłych właścicieli Rogowa i wiele innych cennych dla Śląska

² Katalog zbiorów śląskich Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. E. Smolki w Opolu. Oprac. Aniela Kośna, Jadwiga Borzęcka. Opole, 1965.

³ Deblessem Maria: Silesiaca w opolskiej WiMBP. „Pomagamy Sobie w Pracy” 1973, nr 2, s. 19.

⁴ Koćwin Mirosława: Przegląd zbiorów zabytkowych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. „Pomagamy Sobie w Pracy” 2004, nr 1/2, s. 32.

Opolskiego materiałów.⁵ Dużą wartość przedstawiają starodruki, w tym cztery inkunabuły z najcenniejszym *Missale Vratislaviense*, wytłoczonym w 1499 r.⁶ Większość zbioru kartografii zabytkowej stanowią mapy Śląska. Najstarszym z kartograficznych obrazów Śląska jest drzeworytowa mapa z 1545 r. *Silesiae Descriptio XV Nova Tabula*.⁷

Popularyzacja śląskich zbiorów zabytkowych, na co dzień niedostępnych, ma charakter wieloaspektowy⁸. Z jednej strony biblioteka organizuje wystawy, m.in. *Śląsk na starych mapach*, *Grafika religijna ze zbiorów WBP w Opolu*, *W kręgu kultury niemieckiej. Książka i grafika XIX w.* Z drugiej strony udostępnia muzeom wybrane zbiory. Aby ta cenna kolekcja mogła dotrzeć do szerszego grona odbiorców biblioteka przystąpiła w 2008 r. do programu digitalizacji zbiorów. W najbliższym czasie zostanie utworzony zespół, którego zadaniem będzie opracowanie planu przygotowania cennych zbiorów do digitalizacji. W następnej kolejności przewidywane jest utworzenie Opolskiej Biblioteki Cyfrowej, która ukazywać będzie zdigitalizowane materiały w Internecie.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu posiada jeden z najcenniejszych zbiorów czasopism śląskich w językach: polskim, niemieckim i czeskim, liczący około 450 tytułów. Należy tu wspomnieć o czasopismach XIX-wiecznych, takich jak: *Oppelner Kreisblatt*, *Nowiny Szląskie*, *Schlesische Provinzialblätter*, *Dziennik Górnoszląski*, *Gazeta Górnoszląska*, kompletach czasopism z przełomu wieków:

⁵ Ibidem, s. 32-36

⁶ Ibidem, s. 38

⁷ Ibidem, s. 42

⁸ Ibidem, s. 47

Gazeta Opolska, *Gwiazdka Cieszyńska*, *Katolik*, *Nowiny Raciborskie* czy z okresu międzywojennego *Nowiny Codzienne*: pismo poświęcone sprawom ludu polskiego w Niemczech i sprawom lokalnym Opola i powiatów, *Der Oberschlesier* wydawany w Opolu, *Dziennik Śląski*, *Głos Śląski*, *Katolik Codzienny*, *Młody Polak w Niemczech* oraz powojennych: dziennik *Trybuna Opolska* ukazujący się od 1952 r., roczniki *Kalendarza Opolskiego*, kwartalnik *Wczoraj Dzisiaj Jutro*, miesięcznik społeczno-kulturalny *Opole* później *Strony*, pisma o charakterze naukowym: 64 tomy *Studiów Śląskich*, 20 tomów *Studiów i Materiałów z Dziejów Śląska*, kwartalnik naukowo-dydaktyczny *Śląsk Opolski*, *Opolski Rocznik Muzealny*, *Opolski Informator Konserwatorski*, *Szkice Kędzierzyńsko-Kozielskie*, *Szkice Brzeskie*, *Szkice Nyskie* itp.

Odrębne, względnie nowe zjawisko to burzliwy rozwój prasy lokalnej po roku 1989, wydawanej przez samorządy i organizacje społeczno-kulturalne. Prawie każde opolskie miasto i gmina wydają przynajmniej jeden tytuł. Do najdłużej wychodzących należą: *Beczka*, *Fala*, *Głos Dobrzemia*, *Nowy Kurier Kluczborski*, *Panorama Bialska*, *Tygodnik Krapkowicki*, *Tygodnik Prudnicki*.

Ważną część zbiorów WBP w Opolu stanowią dokumenty życia społecznego. Ich opracowanie rozpoczęto na początku lat siedemdziesiątych⁹, choć dokumentacja życia społecznego była gromadzona od 1958 r. Niestety, te najcenniejsze druki dotyczące ważnych opolskich wydarzeń kulturalnych, jak Wiosny Opolskiej, Opolskich Dni Literatury, Zjazdów Pisarzy Ziem Zachodnich i Północnych czy Teatru

⁹ Gąszczyńska Halina: Dokumentacja życia społecznego. „Pomagamy Sobie w Pracy” 1973, nr 2, s. 24.

Ziemi Opolskiej i Teatru 13 Rzędów zostały bezpowrotnie zniszczone w czasie powodzi 1997 roku. Dziś powojenny zbiór dźs-ów liczy około 10 000 jednostek. Szczególnie cenne są dokumentacje opolskich teatrów, muzeów, Galerii Sztuki Współczesnej, Filharmonii Opolskiej.

Dokumenty życia społecznego wykorzystywane są przez środowiska opolskie przede wszystkim do opracowań monograficznych dotyczących instytucji czy wydarzeń oraz w działalności wystawienniczej.

Biblioteka posiada również spory zasób druków ulotnych (ok. 400) w przeważającej części z okresu powstań śląskich i plebiscytu: odczw, ulotek, afiszów, nalepek, map itp. oraz kolekcję pocztówek XIX i XX-wiecznych pochodzących ze Śląska (1225 egz.).

Orientacja we wspomnianych kompleksach zbiorów nie byłaby możliwa bez systematycznie budowanego **regionalnego warsztatu informacyjnego**.

Podstawowym źródłem informacji o zbiorach śląskich jest katalog funkcjonujący w formie elektronicznej (widoczny również na stronie www opolskiej biblioteki).

Informacja o piśmiennictwie regionalnym należy do podstawowych zadań Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Realizuje je wydając 11 tomów retrospektywnej *Bibliografii Województwa Opolskiego* (za lata 1980 – 1990). Bibliografia rejestruje materiały z wszystkich dziedzin wiedzy, dotyczące w swej treści województwa opolskiego w przynależnych mu granicach administracyjnych. Pod względem wydawniczym obejmuje wydawnictwa samoistne, artykuły z czasopism, rozdziały z dzieł zbiorowych, ważniejsze dokumenty życia społecz-

nego. Obecnie bibliografia funkcjonuje w postaci bazy bibliograficznej, jej zawartość od roku można przeglądać ze strony internetowej biblioteki, dziś liczy ponad 54 000 rekordów. Zgromadzono w niej opisy bibliograficzne od 1988 r. do chwili obecnej.

Również podjęcie przez WBP w Opolu zadań biblioteki powiatowej zaowocowało opracowaniem bieżącej *Bibliografii Ziemskiego Powiatu Opolskiego* (ukazały się tomy za okres 1999-2006).

Jedną z bardziej dojrzałych form upowszechniania wiedzy regionalnej jest **działalność wydawnicza**. Ostatnie lata pracy edytorskiej biblioteki przyniosły wiele cennych publikacji. Krótki przegląd rozpoczne od ostatnich tomików wznowionej w 2002 r. serii bibliofilskich reprintów. Pierwszy to *Przewodnik po mieście Opolu* z 1948 roku, wydany staraniem Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, jest kapitalnym źródłem informacji o mieście końca lat czterdziestych: instytucjach, stowarzyszeniach, sklepach, usługach itp. Drugi reprint to dwujęzyczna wersja przewodnika Martina Kunzego z 1928 r. *Führer durch Oppeln und Umgegend*. Skoro jesteśmy przy przewodnikach to wymienić należy obszerną publikację Mirosławy i Janusza Koćwinów *Rogów Opolski : przewodnik po historii i okolicy* (2005). Zabytkowe zbiory biblioteki mają swoje miejsce w rogowskim zamku. Ten wyjątkowy obiekt wraz z okalającym go parkiem są przedstawione w wydanym ostatnio przez bibliotekę informatorze *Rogów Opolski – zespół zamkowo-parkowy*.

Gros publikacji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu to wydawnictwa informacyjno-bibliograficzne promujące nasze zbiory regionalne. Ostatnie lata

przyniosły: *Katalog map Górnego Śląska, Legendy i podania Opolszczyzny, Opole w literaturze i fotografii, Rok obrzędowy, Mniejszość niemiecka, Trasy rowerowe powiatu opolskiego.*

Obok tych typowych bibliotecznych wydawnictw polska księżnica ma także swój udział w promowaniu twórczości rodzimych pisarzy. W serii *Portrety Pisarzy Opolskich* wydany został w ubiegłym roku tomik poświęcony poccie i znanemu działaczowi społeczno-kulturalnemu Tadeuszowi Soroczyńskiemu, autorstwa Władysława Hendzla, profesora Uniwersytetu Opolskiego. Przypomnę, że wcześniej ukazały się sylwetki takich twórców jak: Kazimierz Kowalski, Zbyszko Bednorz, Jakub Kania i Jan Goczół, a w przygotowaniu są sylwetki Ireny Wyczółkowskiej i Harry'ego Dudy.

W ciągu ostatnich dwóch lat biblioteka wydała poezje Harry'ego Dudy *Treny do matki*, zbiór wierszy niczyjącej już Karoliny Turkiewicz-Suchanowskiej zatytułowany *Naucz mnie chodzić po wodzie* oraz powieść wspomnieniową Henryki Wolnej-Van Das *Powrotna podróż*, ukazującej powojenną opolską wieś Chróścice oraz Opole i zasłużonych dla miasta ludzi, którzy już odeszli.

Od wielu lat biblioteka dokumentuje twórczość literacką opolskich pisarzy. W zeszłym roku podjęto się opracowania nowej serii informacyjno-bibliograficznej *Wokół Opolskiej Literatury*, poświęconej różnym aspektom życia literackiego Opolszczyzny. Pierwszy tom, zatytułowany *Poeci osobni*, właśnie opuścił drukarnię. Poświęcony został czterem, znanym w kraju a mieszkającym w Opolu, znakomitym twórcom: Jackowi Gutorowi, Pawłowi Marcinkiewiczowi, Jackowi Podsiadłe i Tomaszowi Różyckiemu. Kolejny przygotowywany tom nosi tytuł

Pisarze opolscy – członkowie Związku Literatów Polskich.

Nie można zapomnieć o opolskim kwartalniku informacyjno-metodycznym *Pomagamy sobie w pracy*, na lamach którego często gości problematyka regionalna. Jest w nim stała rubryka – Nowości o Śląsku Opolskim, propozycje do księgozbioru podręcznego – zawierająca bibliografię adnotowaną ciekawszych zakupów do biblioteki. Wiele miejsca zajmują wywiady z opolskimi twórcami, zestawienia bibliograficzne dotyczące opolskiej kultury, nauki, ochrony środowiska. Ostatni numer periodyku, będącym pokłosiem konferencji, poświęcony został monografiom miast śląskich.

Upowszechnianiu wiedzy o regionie służą **wystawy tematyczne** reprezentujące nasze zbiory, wymienię tu: *W kręgu kultury niemieckiej. Książka i grafika XIX w., Światło i cień. Obrazy mistrzów niderlandzkich w grafice* (wystawie towarzyszył pięknie wydany katalog autorstwa Mirosławy Koćwin), *Zamki i pałace na Śląsku Opolskim, Grafika francuska ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, Przystanek poezja*, na której zaprezentowano wiersze z najnowszych tomików opolskich poetów.

Od dwóch lat powierzchnia wystawieniowa biblioteki poszerzyła się o Galerię WuBePe, w krótkim, choć bogatym dorobku galerii uwagę zwracają prezentacje różnych przejawów życia artystycznego i wydawniczego regionu.

Ważnym przedsięwzięciem WBP w Opolu jest **promocja regionalnych osiągnięć naukowych, literackich i wydawniczych**. Biblioteka zorganizowała kilka sesji popularnonaukowych: *Kultura literacka na Śląsku Opolskim w pierwszych latach po wojnie, Śląsk –*

pogranicze kultur, Piśmiennictwo i grafika chrześcijańska na Śląsku od XV do XVIII w., Wokół książki śląskiej. Nasi pracownicy uczestniczyli w wielu konferencjach ogólnopolskich i zagranicznych, gdzie przedstawiali referaty bądź komunikaty, m.in.: *Tradycyjne i elektroniczne źródła informacji w służbie społecznościom lokalnym i ponadlokalnym* (Anna Śliwińska), *Wczoraj i dziś informacji o regionie w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu* (Hanna Jamry), *Zbiory zabytkowe w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu* (Mirosława Koćwin), *Przedwojenne monografie śląskie* (Danuta Żyjska-Kobialko).

Stalym wydarzeniem, wpisanym w działalność biblioteki na rzecz lokalnej społeczności, są majowe „Dni Książki Śląskiej”; w 2008 roku w ramach imprezy odbyły się: Przegląd Nowości Wydawniczych o Śląsku, na którym po raz czwarty spotkali się księgarze, wydawcy, bibliotekarze i regionaliści, konferencja „Monografie miast śląskich” i towarzysząca jej wystawa oraz cykl spotkań autorskich z pisarzami tworzącymi na Śląsku.

Staramy się pamiętać o osobach, które miały istotny wpływ na kulturę, naukę i literaturę opolską organizując **benefisy, spotkania, wspomnienia, wystawy, promocje wydawnicze.** W ostatnich latach gościliśmy jubilatów: Zbyszka Bednorza, Jana Goczola, Kazimierza Kowalskiego, Harry’ego Dudę, Tadeusza Soroczyńskiego, Zbigniewa Kościowa, wspominaliśmy Marka Jodłowskiego, Fryderyka Kremsera, promowaliśmy (wydane przez bibliotekę) książki: Tadeusza Bednarczuka, Henryki Wolnej-Van Das, Harry’ego Dudy, Karoliny Turkiewicz-Suchanowskiej, antologię poezji opolskich twórców *Ile od siebie.*

Przedstawiając różne rodzaje aktywności regionalnej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu nie sposób nie wspomnieć o **współpracy z opolskimi szkołami.** Dla nich Dział Informacyjno-Bibliograficzny przygotował ofertę lekcji bibliotecznej: *Czy znasz swoje miasto i swój region – na przykładzie Opola (przewodnik po źródłach i materiałach dostępnych w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej)*, a dla studentów i nauczycieli historii *Źródła informacji o regionie w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu.* Z uczniami gimnazjum, liceum i ze studentami prowadzą zajęcia pracownicy Oddziału Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych, zapoznając z historią karty pocztowej, pieniądza zastępczego na Śląsku, prezentując ciekawe druki plebiscytowe, dokumenty życia społecznego, fotografie itp. Zamek w Rogowie Opolskim odwiedzają delegacje bibliotekarzy z Polski i zagranicy, uczestnicy konferencji naukowych, często przyjeżdżają grupy studentów, naukowcy. Podczas spotkań, przy wykorzystaniu oryginalnych zbiorów, kustosz omawia zagadnienia związane z rozwojem kartografii śląskiej od XVI do XIX wieku, przybliża tematykę grafik różnych szkół europejskich, prezentuje starodruki, mapy, rękopisy i zbiory ikonograficzne, pomocne w opracowaniu monografii miejscowości śląskich.

Na zakończenie kilka słów o **pomocy udzielanej bibliotekom samorządowym.** Pomoc tę organizuje najczęściej w formie szkoleń i seminariów Dział Instrukcyjno-Metodyczny. W ostatnim czasie przygotowano cykl wykładów *Nasz Śląsk Opolski* poświęcony specyfice ziemi opolskiej. Dla bibliotekarzy powiatu opolskiego przeprowadzono szkolenie *Informacja regionalna w bibliotekach.*

Realizując zadania regionalne DIM

organizuje indywidualne spotkania ze śląskimi pisarzami, biesiady literackie, konkursy (np. *Niezwykli ludzie, niezwykle miejsca, niezwykle wydarzenia, Mój przewodnik po powiecie opolskim*).

Pomoc w budowie warsztatów regionalnych i promocji regionu oferują również inne działy biblioteki. I tak tematyka spotkań z pracownikami Działu Informacyjno-Bibliograficznego w ostatnich latach ogniskowała się wokół tworzenia bibliografii regionalnej, gromadzenia i opracowania dokumentów życia społecznego, natomiast Oddział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych przygotował ofertę wystaw, które opolskie biblioteki publiczne mogły zaprezentować w swoich miejscowościach, były to: *Zamki i pałace na Śląsku Opolskim w fotografii Roberta Webera, Zwierciadło swoich czasów dawne pocztówki ze zbiorów Pawła Banasia, Czerwone spódnice, białe zapasnice. Śląski strój ludowy*.

* * *

Na zakończenie tej, z konieczności wybiórczej ze względu na ograniczenie czasowe, prezentacji chciałabym podzielić się kilkoma spostrzeżeniami:

Rola Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu jako centralnej placówki informacji regionalnej powinna być poparta nowymi technologiami komputerowymi.

Mamy katalog zbiorów śląskich on-line, regionalną bazę bibliograficzną, digitalizujemy najwartościowsze śląskie zabytki. Warto więc pokusić o opolską bibliotekę cyfrową prezentującą cyfrowe kopie wartościowych książek sprzed 1939 r., czasopism i innego rodzaju dokumentów dotyczących historycznego i współczesnego Śląska Opolskiego. Do powstania regionalnej platformy internetowej można zaprosić biblioteki i instytucje kulturalne, naukowe.

Tworzenie bibliografii regionalnej przez WBP powinno być wsparte przez biblioteki powiatowe. Zadanie to mogłoby być zrealizowane przez połączenie bibliotek publicznych w wirtualną sieć (służą temu systemy wyszukiwania oparte na wspólnym interfejsie wyszukiwawczym, umożliwiającym przeszukiwanie bibliografii regionalnych znajdujących się na odległych serwerach i tworzonych w różnych systemach informatycznych, np. WBP w Krakowie). Większość bibliotek powiatowych w naszym województwie tworzy swoje bazy regionalne w systemie SOWA 2. Dziś funkcjonują one w: Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu (nadmienię, że jest to modelowa kartoteka regionalna widoczna także w Internecie), w bibliotekach: grodkowskiej, kluczborskiej i namysłowskiej.

Beata Kurek
Uniwersytet Jagielloński

PAPIER CZY EKRAŃ – CZYTELNICTWO W DOBIE INTERNETU

Do tego, aby człowiek mógł żyć, potrzebne są takie czynniki jak jedzenie, woda, tlen i sen. Cztery składniki wymienione jako niezbędne do życia, pozwalają człowiekowi przetrwać, ale tylko w tej najprostszej formie egzystencji. W piramidzie potrzeb stworzonej przez Abrahama Masłowa wymienione są jeszcze inne potrzeby, takie jak bezpieczeństwo, przynależności do grupy, uznanie i samo-realizacja. Dopiero dzięki zaspokajaniu tych wyższych potrzeb, można mówić o pojawieniu się kultury, jako jednym ze środków do osiągnięcia szczytowego doświadczenia. I tutaj pojawia się książka, pozwalająca na prowadzenie ciekawszego i bogatszego życia. Na czym polega to bogactwo? Książka to metafizyka, historia i wyobraźnia¹, bo pozwala stawiać pytania o sens bytu, kształtuje obraz dziejów i pobudza energię twórczą. Dzięki literaturze następuje rozwój, bo właśnie kodeks jest wykorzystywany w procesie edukacji na wszystkich jego poziomach, począwszy od momentu kiedy dziecko uczy się czytać, aż do chwili kiedy samodzielnie zdobywa wiedzę. Jeśli o kodeksie mowa, to trzeba też wspomnieć o bibliotece jako instytucji odpowiadającej na zapotrzebowania użytkownika w formie informacji zamkniętej w książce lub na innym no-

¹ Tomkowski, J. *Zamieszkać w Bibliotece*. Ossa: Wydawnictwo dom na wsi. 2004, s. 13.

śniku. Jeśli przyjrzeć się współczesnemu światu, to można zauważyć, że wraz z nowymi nośnikami pojawiły się nowe formy komunikacji. Jednocześnie w dziedzinie informacji nastąpiła globalizacja. Już nie jesteśmy ograniczeni do wiadomości z jednego miasta czy państwa, informacje płyną ze wszystkich stron i poprzez różne media. Często mówi się o naszej planecie jako globalnej wiosce, gdzie wszystko dzieje się szybko i stąd podobne oczekiwania czytelników. Przychodzą do biblioteki nie po to żeby studiować, porównywać informacje, przeszukiwać bazy, przeglądać zestawienia bibliograficzne, a raczej po gotową informację, która ma być aktualna, na temat i dostarczona szybko, najlepiej w formie wydruku lub do zapisania na którymś z przyniesionych przez czytelnika nośników (CD, Pen Drive, pamięć komputera osobistego). Wszechobecny pośpiech wpływa nie tylko na rozwój technologii (telefonii, transport, komputery), ale też na ludzkie zachowania. Coraz szybciej i mniej wyraźnie mówimy², podobnie jest z piśmem. Niestaranne piśmo, niedbalsze w formie i sposobie komunikowania się prowadzi do dominacji kultury mówionej nad pisaną. Język potoczny zawładnął komunikacją, a przekaz coraz częściej ma na celu tylko podtrzymanie kontaktu, a nie przesłanie informacji. Stąd popularność blogów (elektronicznych pamiętników), różnego rodzaju komunikatorów (GG, Tlen, Skype) i SMS-ów. Zmienił się również sposób komunikowania, dawniej potrzebny był bezpośredni kontakt, obecnie między rozmówców wchodzi medium³, takie jak telefon komórkowy

² Pielachowski, J. Wychowanie – jak je programować w szkole?. *Edukacja medialna* 2002, nr 3, s. 13.

³ Pielachowski, J. Społeczeństwo informa-

czy komputer.

Komunikacja za pomocą mediów pozwala na szeroki dostęp do informacji, ale równocześnie zmniejsza ilość bezpośrednich kontaktów oraz negatywnie wpływa na jakość przekazu. Dostęp jest masowy, co powoduje że informacje nie są zhierarchizowane i nie posiadają wewnętrznej struktury. Odbiór takich informacji jest tym bardziej utrudniony, że coraz częściej obserwuje się zjawisko analfabetyzmu funkcjonalnego⁴, polegającego na nieumiejętności rozumienia oraz wykorzystywania odbieranych informacji, zarówno tych pisanych jak i graficznych. Ma to ścisły związek z procesem logicznego wyciągania wniosków i porównywania, oraz łączenia wyselekcjonowanych danych w całość. Bez tych umiejętności użytkownik staje się biernym odbiorcą, traktującym język jako źródło gier językowych, a zachowania potoczne za wzorce komunikacji⁵.

Według Umberto Eco zmiany zachodzące w sposobie komunikacji oraz pojawienie się nowych mediów podzieliły społeczeństwo na trzy grupy: klasę proletariuszy, drobnomieszczaństwo i „nomenklaturę”⁶. Proletariusze to ludzie, którzy nie mają dostępu do komputerów i książek, przez co zdobywają informacje z przekazów audiowizualnych. Drobnomieszczaństwo ma dostęp do różnych mediów, takich jak komputer i za jego pośrednictwem do Internetu, ale korzysta

cyjne. Media. Edukacja. *Edukacja medialna* 2002, nr 3, s. 10.

⁴ Skudrzyk, A. *Czy zmierzch kultury pisma?* Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005, s. 26.

⁵ Skudrzyk, A. *tamże*, s. 9.

⁶ Eco, U. *Nowe środki masowego przekazu a przyszłość książki*. Warszawa: PiW, 1996, s. 11-12.

z nich w sposób bierny. Trzecia grupa, to najbardziej zaawansowani użytkownicy mediów, posiadający umiejętności pozwalające im na odróżnienie informacji wartościowych od bezużytecznych, oraz potrafiący interaktywnie i ze zrozumieniem analizować odbierane dane. Niniejszy podział wynika z braku dostępu do mediów i można powiedzieć, że nie jest to zjawisko związane z bardzo odległą przyszłością, lecz zachodzące już teraz.

Jeśli porównać dane na temat stopnia rozpowszechnienia Internetu to można zauważyć, że rozpowszechnienie sieci nie jest zbyt wysokie, chociaż stale rośnie. W czerwcu 2007 roku w Europie liczba użytkowników Internetu wynosiła 322 mln, co stanowi 39,8 % populacji⁷. Z tych samych badań, przeprowadzonych przez Internet World Stats wynika, że w Polsce tylko 30 % mieszkańców to użytkownicy Internetu (11 mln). Biorąc pod uwagę, że powszechny dostęp do sieci możliwy jest już od około 10 lat, a hasła reklamowe dostawców Internetu głoszą, że w ich ofercie dostęp do Internetu jest „bez ograniczeń”⁸, trochę dziwi fakt, iż ponad połowa Polaków nie ma do niego dojścia. Czy w takim razie książka ma w społeczeństwie stałą niezagrożoną niczym pozycję, czy wręcz przeciwnie – stały przyrost użytkowników Internetu wyprzedzi kodeks w wyścigu o popularność?

Według Umberto Eco książki można podzielić na dwa rodzaje, te do których się zagląda, i te które się czyta⁹. Do pierwszej

⁷ Europe Internet Usage Stats and Population [dostęp 12. IX. 2007]. Dostępny w Internecie: <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm#europe>

⁸ Netia reklama telewizyjna (dostępna 15 września 2007).

⁹ Eco, U. *Nowe środki masowego przekazu*

kategorii można zaliczyć książki w rodzaju słowników, encyklopedii, zestawień bibliograficznych czy spisów, w których wyszukujemy potrzebne informacje, ale stanowią one ułamek całej treści w nich zawartych. Tutaj sprawdzają się nowe techniki takie jak hipertekst, bazy danych czy zapis na CD lub dostęp przez Internet z możliwością zadawania pytań przez wyszukiwarkę, zestawiania słów i szybkiego uzyskania wyniku, niż w przypadku przeszukiwania tradycyjnych źródeł. Jednak w przypadku zwykłego czytania, zwanego czytelnictwem powszechnym¹⁰, sprawdzają się zweryfikowane formy, czyli kodeks, chociażby dlatego, że czytanie długich tekstów na ekranie jest męczące. Aby sprawdzić prawdziwość tej teorii przeprowadziłam badania ankietowe na temat przyszłości książki i Internetu. Wzięło w nich udział 300 respondentów wywodzących się ze środowiska związanego z Uniwersytetem Jagiellońskim. Spośród nich można wyłonić dwie grupy: pierwsza to pracownicy bibliotek uniwersyteckich; druga – studenci uczelni. Wśród studentów znajdowali się przedstawiciele studiów dziennych, zaoczných oraz wieczorowych zarówno kierunków humanistycznych jak i technicznych. Jednym z celów ankiety było określenie czy istnieje zauważalna różnica w sposobie korzystania ze źródeł drukowanych i tych pochodzących z Internetu po porównaniu tendencji panujących między pracownikami i studentami.

Wśród pytań pojawiły się między innymi: zagadnienia dotyczące częstotliwości

a przyszłość książki. Warszawa: PiW, 1996, s. 15.

¹⁰ Wolff, K. Po co badania czytelnictwa? Kilka refleksji bibliotekarzom pod rozwagę – *Wokół biblioteki*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Czytelnicze, 1996, s. 93.

i miejsca korzystania z Internetu, wydatków na książki i dostęp do sieci, oraz sposobu doboru źródeł ze względu na ich przeznaczenie, czyli podział na cele rozrywkowe i naukowe. Dzięki odpowiednio skonstruowanym pytaniom ankiety, mogłam określić jakie cechy książki i Internetu można traktować jako zalety, a które uważane są za wady, wręcz uniemożliwiające użytkowanie. I najważniejsze pytanie: czy to prawda, że nie kupujemy książek?

Wyniki ankiety są bardzo ciekawe. Po zestawieniu wyników okazało się, że bibliotekarze czytają więcej, zarówno w celach naukowych jak i rozrywkowych – jest to jednak dość mała przewaga procentowa nad czytelnictwem wśród studentów (ok. 7%). Pracownicy naukowcy wydają prawie tyle samo pieniędzy na książki i z taką samą częstotliwością, co studenci. Ze względu na ceny na rynku wydawniczym zarówno większość studentów jak i pracowników ogranicza zakupy książkowe do kilku razy w roku, ale za kwoty mieszczące się (przy każdych zakupach) w granicach od 100 do 200 złotych. Osoby nie kupujące książek to zdecydowana mniejszość, a i ci nie przekreślili źródeł drukowanych, lecz korzystają z bibliotek.

Bibliotekarze częściej korzystają z Internetu w pracy, studenci natomiast chętniej opłacają stały abonament z dostępem do Internetu w domu. Zakres tematyczny przeglądanych stron w obu grupach jest podobny, niewielkie różnice przebiegają w zakresie stron związanych z dostępem do poczty elektronicznej i stronami dotyczącymi jakiegoś hobby – pracownicy są prawie tak samo zainteresowani kontaktem ze światem, jak i rozwojem swoich zainteresowań, studenci zdecydowanie stawiają na komunikację przez e-mail. Obie grupy w celach rozrywkowych i na-

ukowych korzystają zarówno z książek jak i z Internetu, stawiając między nimi znak równości. Zauważają również, że mimo szybkości wyszukiwania informacji, ich dostępności i różnorodności – Internet przegrywa z książką, kiedy trzeba przeczytać dłuższy tekst. W określaniu zalet i wad korzystania z Internetu, pracownicy chętniej wypowiadają się w zakresie cech negatywnych, studenci entuzjastycznie podchodzą do pozytywów. Jednak wszyscy respondenci zauważają, że Internet nie jest ani całkiem czarny, ani całkiem biały.

Wyniki badań potwierdzają wcześniejsze rozważania teoretyczne. Sprawdza się punkt widzenia Umberto Eco: książka jako taka, nie zniknie. Nowe technologie prowokują do innowacyjnej twórczości, ale to nie znaczy, że przestajemy odczuwać potrzebę korzystania ze starych źródeł. Zarówno wśród pracowników jak i studentów (pokolenie zwane informacyjnym) kodeks jest stawiany na równi z Internetem, nie ma drastycznych komunikatów o tym, że kodeks odchodzi do lamusa.

Na podstawie częstotliwości korzystania i zakresów tematycznych wykorzystywanych źródeł, można zaryzykować stwierdzenie, że książka nie jest już tak bardzo rozrywkowa w porównaniu z Internetem. Dostępne w sieci różnorodne formy rozrywki, łączące dźwięk, obraz i tekst skutecznie konkurują z tradycyjnym kodeksem. Na szczęście książka nadal ma swoich zwolenników i w tej dziedzinie. Dodatkowo nawet ci respondenci, którzy wskazują na liczne zalety Internetu (przede wszystkim szybkość wyszukiwania danych, różnorodność oraz dostępność informacji) równocześnie dodają, że Internet nie jest tak wiarygodny i sprawdzalny jak książka. Największą zaletą dostępu do

sieci, jest – według większości studentów – możliwość komunikacji. Podkreśla się, że ilość kontaktów społecznych wzrasta, bo Internet daje możliwość szybkiej łączności bez ograniczeń (o dowolnej porze, w dowolnym miejscu, na różne sposoby – tekst w e-mailu lub tekst, obraz, a nawet bezpośredni przekaz w komunikatorze). Zwiększona częstotliwość kontaktów za pośrednictwem Internetu, stwarza pozory szerokiej komunikacji społecznej. Jednak jest to tylko namiastka prawdziwej rozmowy. Można nawet powiedzieć, że mimo tego, iż kontakty te są częstsze, to o wiele bardziej płytkie i wcale nie pomagają w nawiązywaniu normalnych więzi społecznych¹¹.

Porównując oceny i opinie na temat jakości wybieranych źródeł, wiele z nich sugeruje emocjonalne podejście zarówno do Internetu jak i książki, z tą różnicą, że z kodeksem kojarzone są pozytywne uczucia (przywiązanie, sentyment, lubię czytać), a z siecią negatywne (uzależnia, zabiera czas, wywołuje złość). Wynika to być może z panującej dość szeroko epidemii pośpiechu, a co za tym idzie swoistego wyścigu w którym ten kto pierwszy zdobędzie informacje – wygrywa. Wyszukiwanie w Internecie, jest szybkie, ale informacje są często mało wiarygodne, nieaktualne albo jest ich zbyt dużo. Stąd zdenerwowanie, kiedy nie można znaleźć tego czego się szuka od razu, a przecież w sieci ma być wszystko na każdy temat! Książki nie można czytać szybko, bo wymaga ona skupienia uwagi na dłuższy czas. Dzięki temu uczy refleksji, rozwija wyobraźnię i kształtuje osobowość. Różnorodność gatunków literackich wzbogaca słownictwo

¹¹ Galkowski, J. Internet dzieli klasy i osoby, *Edukacja i dialog* 2003, nr 6, s. 16.

i ukazuje inne formy wypowiedzi, od tych dotychczas znanych.

Ostateczny wniosek, odpowiadający na pytanie czy książka wyginie, dołączając do dinozaurów i oranżady w proszku, jest dość optymistyczny – wyniki badań wskazują, że książki do czytania linearnego (przede wszystkim beletrystyka, eszystyka, publicystyka, humanistyka naukowa i in.) długo jeszcze nie znajdą innego odpowiednika, a Internet to tylko jedno z dodatkowych okien na świat. Dlatego,

aby pozostać w grupie ludzi kultury (dawniej kojarzonych z tymi co czytają), trzeba wykazać się znajomością zarówno książek jak i nowych technologii informacyjnych oraz posiadać umiejętność wyboru i oceny wśród otrzymywanych informacji.

Tekst oparty na referacie zaprezentowanym podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Książka i jej czytelnik. Dokąd zmierzamy?”, Międzyzdroje 20-22 września 2007 roku.

Dorota Kania
Dział Gromadzenia, Opracowania
i Katalogów WBP w Opolu

GROMADZENIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH – AKTUALNE ZAGADNIENIA

Planowe gromadzenie zbiorów stanowi podstawową funkcję bibliotek, zadaniem działów gromadzenia jest kompletowanie wartościowego księgozbioru umożliwiającego zaspokojenie potrzeb obsługiwanych przez bibliotekę użytkowników. Jakość księgozbiorów zależy w znacznym stopniu (oczywiście poza możliwościami finansowymi) od doświadczenia, orientacji w zbiorach własnej biblioteki oraz znajomości bieżącej produkcji wydawniczej pracowników zajmujących się pozyskiwaniem zbiorów. Pozyskiwanie materiałów nowych oraz retrospektywne uzupełnianie kolekcji następuje w drodze kupna i prenumeraty, darów oraz wymiany.

Pierwszeństwo w bibliotecznych procesach należy się niezaprzeczalnie nowościom wydawniczym, a te w zasadniczy sposób nabywa się do bibliotek poprzez kupno. Organizacja gromadzenia zbiorów, jaka obowiązywała do 1989 r. umożliwiała składanie zamówień na większość produkcji wydawniczej. Dużym ułatwieniem w śledzeniu rynku wydawniczego były bibliografie księgarskie: *Kartkowy Katalog Nowości*, tygodnik *„Zapowiedzi Wydawnicze Arkusz Zamówień”* oraz wydawany raz w roku *Alfabetyczny Katalog Składowy i Przedmiotowy Katalog Składowy*. Przemiany ustrojowe, gospodarcze i społeczne, jakie dokonały się po roku 1989 wpłynęły także na zmiany polskiego

ruchu wydawniczego. Transformacje na tym polu wymusiły wypracowanie nowego modelu zakupów, dostosowanego do zmienionej organizacji handlu księgarskiego i działalności wydawnictw.

Obecny rynek wydawniczy charakteryzuje się dużą ilością nowości i różnorodnością tematyczną, co jest jego zdecydowanym walorem. Nieustającym problemem jest sposób dotarcia do kompletnej informacji o nowych publikacjach. Do niedawna podstawowym źródłem wiadomości o nowościach były drukowane katalogi wydawców oraz informacje zamieszczane w prasie fachowej. Obecnie wydawnictwa, znając rolę promocji i reklamy, bez których zaistnienie w świadomości klientów jest niemożliwe, przywiązują dużą wagę do polityki informacyjnej. Większość wydawnictw posiada własne strony internetowe z katalogiem wydawnictw i listami dystrybucyjnymi, zawierającymi dane o aktualnych ofertach, rozsyłanymi regularnie do zainteresowanych pocztą elektroniczną. Ponadto witryny książkowe oraz dystrybutorzy wydawnictw oferują informacje o nowościach, zapowiedziach wydawniczych, promocjach. Oferowane przez nich oprogramowania umożliwiają przeszukiwanie baz oraz składanie zamówień drogą elektroniczną. Funkcję informacyjną i promocyjną pełnią również liczne targi i kiermasze książek, a także rozmaite listy bestsellerów.

Sposobów dotarcia do informacji o nowościach wydawniczych jest coraz więcej – począwszy od czasopism (w tym oczywiście fachowych: *„Poradnik Bibliotekarza”*, *„Bibliotekarz”*, *„Nowe Książki”*, *„Notes Wydawniczy”*, *„Magazyn Literacki – Książki”*) po radio, telewizję i Internet.

Z ogromnej liczby czasopism można wyłonić periodyki literackie czy ogólny

nokulturalne publikujące, podobnie jak czasopisma wyżej wymienione, krytyczne recenzje, dyskusje, felietony o autorach i książkach (np. „Kresy”, „Czas Kultury”, „Dekada Literacka”, „Guliwer”, „Lampa”, „RED”, „Tygiel Kultury”). W większości pozostałych czasopism, w których ukazują się informacje o książkach, dominują anonse o charakterze promocyjnym.

Na antenie radia i telewizji pojawiają się cykliczne programy promujące książki i czytelnictwo, w których o literaturze rozmawiają pisarze, krytycy, księgarze i czytelnicy. Audycje prezentują rzetelną informację o najciekawszych nowościach wydawniczych, rekomendacje czytelnicze, recenzje i dyskusje z udziałem ludzi zawodowo zajmujących się książką. Aktualnie godne polecenia są radiowe audycje: *Moje książki* (Polskie Radio – Jedynka), *Pod tytułem: program o książkach i czytaniu* (TOK FM) oraz programy telewizyjne: *Czytajmy* (TVP) oraz *Czytelnia* (TVP Kultura).

Źródło informacji, jakim jest Internet okazało się nicodźnym narzędziem pracy bibliotekarzy z działów gromadzenia. Jest to nie tylko metoda na zdobycie wiedzy o rynku wydawniczym czy o zasobach magazynowych firm dystrybucyjnych, ale także sposób na pozyskanie książek niskonakładowych, wydawanych przez mało znane wydawnictwa czy instytucje naukowe. Zdecydowanie szybsze i efektywniejsze jest poszukiwanie w Internecie publikacji wyczerpanych czy retrospektywne uzupełnianie zbiorów.

Internet niejednokrotnie staje się również jednym ze sposobów kupowania książek. Obok tradycyjnych zakupów w księgarniach lub w oparciu o egzemplarze sygnałowe dostarczane przez dystrybutorów do biblioteki, częste staje się zamawianie poprzez witryny internetowe.

Stale rośnie liczba firm zajmujących się dystrybucją książek i czasopism oraz wydawnictw udostępniających w Internecie swoje strony WWW, gdzie znaleźć można katalogi ofert oraz oprogramowanie, które pozwala na natychmiastowe zamówienie interesującej nas książki za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Orientacja w rynku wydawniczym i profesjonalizm podnoszą efektywność i jakość zakupów do bibliotek. W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu pracownicy Działu Gromadzenia podczas podejmowania decyzji o zakupie wspierani są wiedzą i doświadczeniem osób reprezentujących poszczególne działy biblioteki. Z uwagi na funkcje biblioteki wojewódzkiej oraz duże zróżnicowanie obsługiwanego środowiska zakres gromadzonych zbiorów jest szeroki, kolekcja ma charakter uniwersalny, ze szczególnym naciskiem na kompletność zbiorów o charakterze regionalnym.

Aby usprawnić pozyskiwanie zbiorów bibliotecznych przez biblioteki publiczne województwa opolskiego WBP stara się niemal od początku decentralizacji procesu zakupu wspierać bibliotekarzy terenowych merytorycznymi wskazówkami. W latach dziewięćdziesiątych XX w. Wojewódzka Biblioteka Publiczna wydawała miesięczny biuletyn „Nowości Wydawnicze: propozycje zakupu zbiorów dla bibliotek publicznych”. Obecnie planuje się wrócić do takiej formy doradztwa, w wersji uwspółcześnionej, umieszczając na stronie internetowej WBP adnotowane informacje o interesujących nowych publikacjach.

Aktualnie, podczas wylaniania z szerokiej oferty wydawniczej książek wartościowych i najważniejszych dla księgozbiorów terenowych bibliotek publicznych, bibliotekarzom pomocne mogą

być sugestie zakupów, zamieszczone w wydawanym przez WBP kwartalniku „Pomagamy sobie w pracy”. W działach: *Nowości o Śląsku Opolskim : propozycje do księgozbioru podręcznego* oraz *Książki na biblioteczną półkę : przegląd krytyczny nowości wydawniczych* można znaleźć informacje o książkach, które warto umieścić w bibliotecznych zbiorach.

Kolejnym sposobem pozyskiwania wiedzy o tym, co warto włączyć do księgozbioru biblioteki są sugestie czytelników. Szybkie reagowanie na potrzeby czytelnika jest także ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku biblioteki.

Dane o poszukiwanych przez użytkowników książkach można zbierać w sposób tradycyjny, na drukowanych dezyderatach lub w zeszytach dezyderat oraz metodą elektroniczną. Formularz umieszczony na stronie internetowej WBP umożliwia podanie informacji o książce nieodnalezionej w księgozbiorze oraz fakultatywnie adresu e-mailowego lub numeru karty bibliotecznej, ułatwiających przekazanie informacji zwrotnej o wpłynięciu sugerowanej książki do zbiorów. Wypełniony kwestionariusz dociera pocztą elektroniczną do pracownika działu gromadzenia.

Fundamentalny wyznacznik działalności biblioteki to zaspokajanie potrzeb użytkowników. Realizacji tej funkcji służą działania mające na celu rozpoznanie oczekiwań czytelników. Należy określić strukturę populacji w najbliższym otoczeniu i rodzaj szkół znajdujących się w zasięgu działania. W oparciu o badania i obserwacje należy sformułować oczekiwania obecnych użytkowników biblioteki. Pożądane jest także uwzględnienie wymagań potencjalnych klientów.

Wiedza o czytelniku, którego obsługuje biblioteka, o jego gustach i potrzebach czytelniczych to podstawowy czynnik

brany pod uwagę podczas doboru materiałów bibliotecznych przeznaczonych do włączenia do zbiorów. Księgozbiory bibliotek publicznych mają służyć kształceniu, wychowaniu i kulturalnej rozrywce wielorakich grup użytkowników, stąd kompetentny wybór powinien być możliwie zorientowany, zaspokajający zróżnicowane potrzeby czytelników oraz uwzględniający ich różnorodność tożsamościową i światopoglądową.

Ogólnopolskie badania czytelników ukazują następujące zmiany zainteresowań czytelniczych:

- odwrócenie się od literatury ambitnej ku rozrywkowej (romanse, kryminały);
- zainteresowanie książkami praktycznymi (encyklopediami, poradnikami, słownikami);
- zainteresowanie literaturą realizującą potrzeby edukacyjne.

Rosnąca ilość studentów, konieczność ustawicznego dokształcania się przez wiele grup zawodowych, podejmowanie nauki języków obcych przez coraz większą liczbę osób to wyznaczniki silnego obecnie społecznego nastawienia na edukację. Zadaniem nie każdej biblioteki publicznej jest obsługa użytkowników poszukujących specjalistycznej literatury fachowej, publikacji naukowych, podręczników uniwersyteckich czy skryptów, co odzwierciedla się w ich księgozbiorach. Jednak powszechnie dostępne powinny być aktualizowane zbiory ułatwiające realizację potrzeb edukacyjno-informacyjnych, uwzględniające szeroki zakres tematyczny i różny poziom odbiorców. Zakup publikacji umożliwiających realizację zadań biblioteki jako centrum informacji nie nastręcza trudności – rynek księgarski obfituje w literaturę encyklopedyczno-poradnikową.

Zaspokajanie przez biblioteki potrzeb

rozrywkowych współczesnych czytelników, biorąc pod uwagę ilość oferowanych do zakupu tytułów, nie stanowi problemu, ale na pewno wywołuje dyskusję o doborze literatury do księgozbiorów. Zainteresowanie literaturą popularną o charakterze relaksowym jest zjawiskiem masowym. Ogromny wpływ na gusta czytelnicze mają dziś media, w których dominują informacje o charakterze promocyjno-reklamowym, a nie krytycznym. Z drugiej strony rankingi popularności, listy bestsellerów czy przyznawane nagrody wywołują chęć przeczytania książki, którą czyta większość. Jakkolwiekby te wybory czytelnicze oceniać, to pomijać ich nie należy. Zasoby bibliotek odzwierciedlają potrzeby obsługiwanych użytkowników, dlatego dobór książek powinien uwzględniać gusta tych, którzy lubują się w literaturze lekkiej, potrzeby tych, którzy szukają książek modnych w daną chwilę, jak również wyrafinowane gusta elit czytelniczych. Kulturotwórcza funkcja biblioteki nakazuje zachowania właściwych proporcji w gromadzeniu literatury zarówno dla masowego, jak i bardziej wybrednego czytelnika.

Celem bibliotek publicznych jest zapewnienie szerokiego dostępu do tego, co uniwersalne, ponadczasowe, cenne i ważne dla wszystkich. Podstawę zbiorów bibliotecznych stanowi kanon dzieł zawierających określone i uznane na przestrzeni wieków wartości intelektualne i etyczne społeczeństw. Propagowanie i zapewnienie nieograniczonego dostępu do takich ogólnych wartości jest zaletą biblioteki.

We współczesnej bibliotece istotną rolę odgrywają zbiory nieksiążkowe – szczególnie czasopisma i materiały audiowizualne. Są one tylko inną formą przekazu i podlegają tym samym prawom i zasadom gromadzenia, co zbiory książkowe, pełnią

bowiem te same funkcje. Dokumenty audiowizualne najczęściej obecnie kupowane do bibliotek publicznych to: książka mówiona, nagrania muzyczne na płytach kompaktowych, filmy na płytach DVD, bazy danych na CD-ROM. Szczególną popularnością cieszy się ostatnio książka mówiona wydawana w formacie mp3; wciąż pojawiają się nowe wydawnictwa oferujące coraz większą liczbę tytułów zarówno literatury polskiej i obcej, jak i popularnonaukowej. Różnorodność treści na nośnikach elektronicznych daje możliwości właściwego ich doboru, nie należy jednak zapomnieć o konieczności wypromowania zbiorów nieksiążkowych.

Zbiory czasopiśmiennicze są najbardziej aktualnym materiałem bibliotecznym, dysponującym bieżącymi informacjami. Różnorodność tematyczna periodyków umożliwia realizację potrzeb intelektualnych, edukacyjnych i rozrywkowych. Zadaniem bibliotekarza jest śledzenie bieżącej oferty oraz badanie oczekiwań czytelników i uaktualnianie kolekcji. W nowoczesnej bibliotece nie powinno zabraknąć prasy codziennej o charakterze sublokalnym, lokalnym i ponadlokalnym, czasopisma opinii, pism dla dzieci i młodzieży oraz skierowanych do środowiskowego odbiorcy.

Kolejnym sposobem pozyskiwania nowych tytułów są dary. W przeciwieństwie do zakupu dary stanowią ten rodzaj wpływu, który nie zawsze odpowiada założeniom racjonalnego gromadzenia zbiorów. Tą drogą bowiem wpływają obok mniej lub bardziej cennych pozycji także zupełnie nieprzydatne dla danej biblioteki materiały niezgodne z jej profilem, a także uszkodzone, zdekompletowane bądź o zdezaktualizowanej treści. Mając na względzie zasadę, że o wartości kolekcji

nie świadczy ilość lecz jakość, nie powinno się bezkrytycznie pomnażać zasobu bibliotecznego poprzez przyjmowanie wszystkich proponowanych darowizn. Decyzję o włączeniu danego tytułu do zbiorów powinna poprzedzić wnikliwa ocena przydatności. Obok literatury z likwidowanych prywatnych księgozbiorów i nieprzydatnych czytelnikom podręczników akademickich trafiają do bibliotek w formie darów także egzemplarze okazowe niektórych wydawnictw, publikacje autorskie oraz instytucji społecznych. Czasami biblioteki podejmują współpracę z firmami wydawniczymi, które w zamian za ekspozycję materiałów reklamowych w gablotach usytuowanych na terenie bibliotek bądź promocję nowości na bibliotecznych stronach internetowych bezpłatnie przekazują książki (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu podjęła taką współpracę z Wydawnictwem „Czarne”). Kłopotliwymi darami bywają także księgozbiory likwidowanych bibliotek.

Wymiana materiałów bibliotecznych pozwala na świadome kształtowanie księgozbioru, ponieważ biblioteka otrzymuje tylko zamówione publikacje. Dzięki wymianie można uzupełnić brakujące numery czasopism i zdobyć wydawnictwa, których nie ma już w obiegu księgarskim, a są jeszcze w antykwarycznym. Niezaprzeczalnie, inne niż kupno źródła wpływu, realizowane w sposób celowy, wzbogacają i urozmaicają zbiory bibliotek.

Selekcja jest nieodłącznym elementem gromadzenia zbiorów bibliotecznych,

obejmuje wycofywanie materiałów zacytowanych, zbędnych lub zagubionych. Księgozbiory bibliotek publicznych powinny być aktualizowane, uzupełniane nowymi publikacjami, zwłaszcza z dziedzin wiedzy, w których zmiany cywilizacyjne powodują szybką dezaktualizację informacji. Usuwanie literatury zdezaktualizowanej lub nieczytanej związane jest z indywidualnymi decyzjami, co może blokować te działania, jednakże ocena wartości i ważności księgozbioru zależy od funkcji biblioteki i potrzeb obsługiwanych przez nią czytelników.

Niezależnie od zasobów finansowych, od sposobów pozyskiwania materiałów bibliotekarze zajmujący się gromadzeniem niezmiennie zadają sobie pytania: co kupować? ile kupować? oraz dla kogo? Zmiany zainteresowań czytelnicznych w ostatnich latach narzucają kierunki gromadzenia zbiorów. Sądzę, że należy zwracać szczególną uwagę na utrzymywanie i aktualizowanie oferty prenumerowanych czasopism, powiększanie zasobów naukowych i popularnonaukowych, uaktualnianie księgozbiorów podręcznych najnowszymi publikacjami encyklopedycznymi, rozbudowywanie kolekcji zbiorów specjalnych, zwłaszcza audiowizualnych i multimedialnych, wzbogacanie zbiorów dziecięcych o interesującą, współczesną literaturę. Uznanie tych zagadnień za priorytetowe podniesie wartość merytoryczną księgozbiorów, które powinny być odzwierciedleniem potrzeb czytelników.

**SZKOLENIE „PROMOCJA
I PUBLIC RELATIONS
W BIBLIOTECE.
PLAN PROMOCJI NA
PODSTAWIE ANALIZY SWOT”**

Od 2007 do 2008 roku w bibliotekach publicznych woj. opolskiego przeprowadzono szkolenie: „Promocja i Public Relations w bibliotece. Plan promocji na podstawie analizy SWOT”. Szkolenie odbyło się w 7 powiatach: opolskim, brzeskim, oleskim, namysłowskim, kluczborskim, nyskim krapkowickim oraz dla biblioteki w Glucholazach wraz z filiami. Cel szkolenia stanowiło ściślejsze powiązanie działań promocyjnych, stosowanych w bibliotece z analizą potrzeb środowiska, w którym biblioteka działa. Każda, instytucja, która działa dla danej społeczności, w swoim otoczeniu lokalnym – świadczy usługi, „sprzedaje towar” podlega prawom rynku. Podobnym wpływom ulega biblioteka, która świadcząc usługi swoim użytkownikom podlega mechanizmom rynkowym, z tą tylko różnicą, że nie uzyskuje korzyści finansowych, gdyż funkcjonuje jako instytucja non-profit.

Na każdym rynku istnieje konkurencja, nie inaczej jest z rynkiem książki i informacji, stąd biblioteki również mogą mówić o konkurencji na swoim polu działania. Pojawia się coraz więcej księgarń z tanią książką, antykwariaty, książki elektroniczne (lektury w Internecie), wirtualne czytelnice (PWN) w większych miastach EMPiK „zamienia się” w czytelnice. Stąd po stronie bibliotekarzy pojawia się ko-

nieczność promowania zasobów bibliotecznych i usług. Ważne staje się budowanie swojej marki w otoczeniu, tak, aby biblioteka była pozytywnie kojarzona.

Każda promocja musi być dostosowana do formy działania instytucji. Mając na uwadze tą szczególną rolę biblioteki, jej niekomercyjny charakter działania i często niewielki budżet na swoje funkcjonowanie – należy bardzo gruntownie przemyśleć swój plan promocji, aby skutecznie gospodarować zasobami finansowymi, ale również zadbać o swoje zasoby ludzkie. W dużej mierze bardzo wiele zależy od inwencji pracownika, jego pomysłów i chęci działania.

Szkolenie zaproponowane bibliotekom w terenie przez WBP w Opolu zawierało szereg pojęć związanych z marketingiem, określało podstawowe cele promocji w bibliotece, formy promocji, wprowadzało pojęcie Public Relations z podziałem na PR zewnętrzny i wewnętrzny. Nakreśliło ogólny plan marketingowy, który musi zawierać ANALIZĘ SWOT. Próba dokonania wstępnej analizy SWOT przez biblioteki była nadrzędnym celem szkolenia. Po nakreśleniu podstawowych założeń analizy SWOT oraz stworzeniu otoczenia pojęciowego, a także wskazanie, do czego ma prowadzić proponowane badania marketingowe oraz jak należy je przeprowadzić, uczestnicy szkolenia reprezentujący daną bibliotekę wykonali analizę dla swoich placówek.

Analiza SWOT ma swoje miejsce w standardowym planie marketingowym:

Przykładowy plan marketingowy

Opis stanu firmy i opis konkurencji

Analiza SWOT

Cele i zadania marketingowe

Harmonogram działań i odpowiedzialności za realizację

Budżet marketingowy

Realizacja planu, jego aktualizacja i korekta

Ewaluacja

Aby plan marketingowy mógł powstać konieczne jest, aby zbadać, co jest naszym atutem, a co słabością, jak wyeksponować mocne strony i jak zniwelować słabości, zagrożenia i wykorzystać szanse, które niszczy środowisko. Każdy plan wymaga pewnych przygotowań. W celu określenia w jakim punkcie znajduje się nasza instytucja, co naprawić, co wykorzystać i co już można promować, warto wykorzystać **metodę identyfikacji kategorii silnych**

i słabych stron, szans i zagrożeń dla danej instytucji zwaną Analizą SWOT.

Analiza pozwala na porządkowanie wiedzy o swojej instytucji w czterech kategoriach: **silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia**. Silne strony to te cechy, które powstają dzięki działalności instytucji, dzięki zaangażowaniu pracowników, wdrażaniu innowacji, dbaniu o dobrą pozycję, są to wewnętrzne czynniki, które sami kreujemy, podobnie słabe strony są cechami, które powstają poprzez naszą działalność, bierność, brak zaangażowania, brak pomysłów i kreatywności itp. Natomiast szanse i zagrożenia to czynniki, które generuje nasze środowisko, na które biblioteka, jako instytucja nie ma wpływu.

Model Analizy SWOT

<p>Silne strony</p> <ul style="list-style-type: none">• WSZYSTKO, CO STANOWI ATUT, PRZEWAGĘ, ZALETĘ <p>CZYNNIKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none">• WSZYSTKO, CO STANOWI BARIERĘ, SŁABOŚĆ, WADE <p>CZYNNIKI WEWNĘTRZNE</p>
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none">• WSZYSTKO TO, CO STWARZA SZANSĘ KORZYSTNEJ ZMIANY <p>CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none">• WSZYSTKO TO, CO STWARZA NIEBEZPIECZEŃSTWO NIEKORZYSTNEJ ZMIANY <p>CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE</p>

Warto postawić kilka pytań w każdej kategorii, aby właściwie przypisać zjawiska i tendencje, które dotyczą naszej instytucji:

Przykładowe pytania pomocnicze:

Silne strony:

- w czym jesteśmy lepsi od konkurencji?
- co nas pozytywnie wyróżnia?
- co posiadamy, czego inni nie mają?
- czy mamy przewagę techniczną?
- czy myślimy o rozwoju, postępie, innowacji?
- jakich zagrożeń udaje się nam uniknąć, czego inni nie robią?
- czy posiadamy unikalne zdolności, zasoby, umiejętności?

Słabe strony:

- co robimy gorzej niż konkurencja?
- co wymaga poprawy?
- czy konkurencja wykorzystuje nasze słabości?
- czy konkurencja działa na osłabienie naszej pozycji?
- czy nadążamy za postępem... czy w ogóle o nim myślimy i jest dla nas ważny?
- jakich zagrożeń nie potrafimy uniknąć?

Szanse:

- jakie mamy szanse w najbliższym otoczeniu?

- jakie mamy szanse ekonomiczne?
- jakie panują tendencje, trendy w środowisku?
- czy jest możliwa współpraca z innymi instytucjami?
- jakie występują zmiany techniczne?
- jakie potencjalne grupy docelowe pozostają poza naszym działaniem?
- jaka jest sytuacja finansowa w środowisku lokalnym: przepływy pieniężne, nowe przedsiębiorstwa, instytucje?

Zagrożenia:

- zagrożenia w najbliższym otoczeniu?
- czy nadążamy za zmianami technicznymi?
- czy docieramy do nowych grup docelowych – czynnik ludzki?
- jaka jest sytuacja finansowa w środowisku lokalnym?

Przykładowa analiza SWOT

(W tabelę wpisano możliwe czynniki, jakie pojawiają się w bibliotekach. Przykład ma charakter ogólny, nie jest zindywidualizowany, stąd w niektóre czynniki mogą się wykluczać np.: silne strony: dobrze wykształcona kadra, słabe strony: źle wykształcona kadra. Przykład ma jedynie ukazać potencjalnie możliwe cechy, natomiast w analizie zindywidualizowanej, przygotowanej dla konkretnej biblioteki, cechy **nie mogą** się wykluczać.)

<p>Silne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobra lokalizacja biblioteki • Zbiory dostosowane do potrzeb środowiska • Dostęp do komputera, Internetu, urządzeń reprograficznych • Dobrze wykształcona kadra • Profesjonalna obsługa czytelnika • Przyjazna aranżacja wnętrz 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ubogi księgozbiór • Zła struktura organizacyjna biblioteki • Braki w wyposażeniu biblioteki • Wąska kadra pracownicza • Źle wykształcona kadra • Niewiele imprez bibliotecznych • Niekorzystne godziny otwarcia • Niedostosowanie lokalu dla osób niepełnosprawnych
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dotacje finansowe • Współpraca ze stowarzyszeniami, fundacjami, urzędami • Powrót mieszkańców z emigracji • Udział i organizacja imprez lokalnych • Rozwój inwestycji • Pozyskiwanie sponsorów 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyludnianie miejscowości (emigracja zarobkowa) • Niekorzystne zmiany ustawy bibliotecznej • Zwiększone wymagania czytelników • E-booki, literatura on-line • Niż demograficzny

Po opracowaniu analizy należy wyciągnąć wnioski, które pozwolą przystąpić do tworzenia skutecznego planu promocji. Warto dokładnie zanalizować czynniki, jakie pojawiły się w analizie i określić:

Czy moje silne strony przeważają nad słabościami?

Co ja mogę zrobić, aby pogłębić swoje silne strony?

Czy szanse są większe od zagrożeń?

Co mogę zrobić, aby zwiększyć szansę?

Co mogę zrobić, aby zmniejszyć zagrożenia?

Po przeprowadzonych szkoleniach w bibliotekach publicznych woj. opolskiego najczęściej wymieniano:

Silne strony:

- Profesjonalna obsługa czytelnika;
- Zakup dostosowany do potrzeb czytelnicznych;
- Różnorodność zbiorów – zbiory audio-wizualne;
- Dobra lokalizacja;
- Dostęp do komputera i Internetu.

Słabe strony:

- Nieprzystosowany lokal, wymagający remontu lub źle zlokalizowany, za małą powierzchnią;
- Brak sprzętu: komputery itp.;
- Niewykwalifikowana kadra – brak wykształcenia bibliotekarskiego;
- Bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych;
- Braki w wyposażeniu biblioteki: meble;

Zła aranżacja lokalu;
Brak oznakowania biblioteki;
Biedność w poszukiwaniu funduszy;
Ubogi księgozbiór, mało egzemplarzy danego tytułu;
Zła organizacja biblioteki;
Brak strony internetowej;
Nieodpowiednie dla środowiska lokalnego godziny otwarcia biblioteki;
Brak promocji instytucji – zbiorów i imprez.

Szanse

Brak konkurencji;

Dotacje finansowe;
Sponsoring;
Dary od czytelników;
Współpraca z lokalnymi instytucjami – szkoła, stowarzyszenia itp.

Zagrożenia:

Biblioteka szkolna;
Zmiana lektur szkolnych;
Emigracja, wyludnianie miejscowości;
Niż demograficzny;
Dostęp do Internetu, e-booków, literatury on-line.

W ORBICIE WIEDZY

Opisane poniżej szkolenia zostały zrealizowane w ramach Programu operacyjnego „Promocja Czytelnictwa”. Priorytet: Rozwój sektora książki i promocja czytelnictwa. Zadanie *W orbicie biblioteki*. W następnych numerach Pswp zostaną umieszczone relacje z kolejnych szkoleń zrealizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną.

Potrzeby czytelnicze i edukacyjne seniorów – rola biblioteki w ich zaspokajaniu – szkolenie, WBP w Opolu, 10 września 2008 r.

W dniu 10.09.2008 r. odbyło się szkolenie zorganizowane przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną pn. „*Potrzeby czytelnicze i edukacyjne seniorów – rola biblioteki w ich zaspokajaniu*”. Poprowadziła je pani Lidia Wandalowska z Państwowego Pomaturalnego Studium Bibliotekarzy i Animatorów Kultury we Wrocławiu. Szkolenie było przeznaczone dla bibliotekarzy z województwa opolskiego i były na nim obecne 43 osoby.

Prowadząca podzieliła zajęcia na dwie części – teoretyczną, obejmującą takie zagadnienia jak: biologiczne i psychoedukacyjne aspekty starzenia się, potrzeby edukacyjne seniorów i rola biblioteki w ich zaspokajaniu oraz praktyczną, podczas której bibliotekarki miały za zadanie ułożyć scenariusz imprezy bibliotecznej

dla osób starszych.

Na początku zajęć Prowadząca przedstawiła **definicję starości**, i tak jest to: nieunikniony etap w życiu każdego człowieka. Jest to zjawisko występujące w obrębie każdego gatunku. Starzenie się to naturalny, nieodwracalny proces, który jest zależny głównie od: genetyki, trybu życia i otoczenia człowieka. Początek starości nie jest jednoznacznie określony. Dla każdej osoby jest to proces indywidualny.

Można wyróżnić **trzy stopnie starzenia się**:

1 stopień – następuje ok. 60-70 roku życia – jest to czas przejścia na emeryturę;

2 stopień – ok. 70 – 80 roku życia;

3 stopień – następuje ok. 80 – 90 roku życia, przy czym wiek powyżej 85 lat jest określany jako wiek sędziwy.

To, jak się starzejemy, zależy od wielu czynników; m.in. od: warunków życia, zdrowia i aktywności, charakteru i ambicji, wykształcenia, wyznawanych wartości. Każdy człowiek przechodzi w ciągu swego życia **trzy główne postacie aktywności**:

1. konstruktywność – etap ten trwa do ok. 40 roku życia;

2. kulminacja – między 40 a 60 rokiem życia;

3. redukcja wysiłku – następuje ok. 60 – 80 roku życia (choć występują wyjątki od tej reguły, na przykład osoby pracujące do późnych lat swojego życia: profesorowie czy aktorzy).

Już Hipokrates wskazywał, iż odpowiedni tryb życia człowieka w młodości i wieku średnim zapewnia mu sprawność i pomyślność na starość.

Osobom starszym często towarzyszą różne lęki. Najczęściej są to **lęki przed**:

– samotnością;

– zależnością od innych osób;

– utratą kontroli nad swoim ciałem i umysłem (np. choroba Alzheimera czy tzw. demencja starcza);

– śmiercią.

Jak wiadomo, na pogodną starość należy pracować przez całe życie. Ważne jest utrzymywanie dobrych relacji z otoczeniem, troska o zdrowie, obecność bliskich osób i znajomych, doskonalenie swoich pasji i zainteresowań. Biblioteka może spełniać ważną rolę w pracy z ludźmi starszymi oraz pomóc im we wchodzeniu w ten okres.

Po ukazaniu biologicznych i psychoedukacyjnych aspektów starzenia się, pani Lidia Wandalowska rozpoczęła omawianie potrzeb edukacyjnych seniorów i roli biblioteki w ich zaspokajaniu. Prowadząca przedstawiła **pomysły na przeprowadzenie zajęć z seniorami:**

– zajęcia w bibliotece prowadzą osoby z tej samej grupy wiekowej, tj. seniorzy dla seniorów – podczas takich spotkań możliwe jest podzielenie się swoimi doświadczeniami i przeżyciami. Prowadzący – seniorzy – mogą przeczytać swoim rówieśnikom własne teksty, zaprezentować zdjęcia z odbytych wycieczek i podróży, czy pochwalić się namalowanymi własnoręcznie obrazami. Ważne jest by bibliotekarz nawiązał kontakt z osobami starszymi ze swojego otoczenia, które mają jakieś interesujące hobby, w ciekawy sposób spędzają swój czas wolny, i które zechciałyby opowiedzieć o tym grupie;

– integracja międzypokoleniowa – zajęcia takie powinny odbywać się przy współudziale i pomocy wolontariuszy. W przypadku biblioteki szkolnej, wolontariuszami będą na przykład uczniowie szkoły. Młodzi ludzie mogą prowadzić z seniorami zajęcia, uczyć ich obsługi komputera, korzystania z Internetu itp.;

– tworzenie zespołów o podobnych

zainteresowaniach – intelektualnych czy artystycznych. Spotkania gromadziłyby w bibliotece osoby posiadające podobne pasje, na przykład: malarstwo (co można połączyć z udziałem w wystawach i wernisażach), podróże, literatura, muzyka, uprawa roślin (wizyta na działce), prace plastyczne.

W tym miejscu Prowadząca zaprezentowała pomoce metodyczne – przykłady kompozycji z liści, tzw. „liściaki”, jakie można wykonać podczas takiego spotkania.

Organizując zajęcia z osobami starszymi w bibliotece należy pamiętać aby były one: cykliczne (na przykład raz w tygodniu), dobrze zareklamowane (zaproszenia indywidualne dla stałych uczestników, plakaty rozwieszone w miejscach, do których uczęszczają te osoby: apteka, sklep itp., informacja w lokalnej gazecie, radiu czy telewizji), ciekawe. Można wzbogacić je wspólnym posiłkiem – kawa, herbata, ciasto – oraz zadbać o tło muzyczne.

Ponadto zajęcia powinny uwzględniać: dysfunkcję wzroku, słuchu oraz narządów ruchu. Wykłady nie powinny być zbyt długie – mogą trwać na przykład pół godziny. Podczas spotkań należy używać raczej pojęcia „osoba starsza”, a nie „senior”, „babcia” czy „dziadek” (podobnie należy napisać także na plakatach i zaproszeniach), gdyż nie każdy odwiedzający bibliotekę musi od razu czuć się „seniorem”.

Bibliotekarz podczas zajęć jest **animatorem**, czyli je organizuje i sam w nich uczestniczy, pomaga, chwali, pyta o propozycje na następne spotkania, ale niczego nie narzuca (wpływ na przebieg zajęć mają zaproszeni goście). Ważne jest aby te spotkania dokumentować (zdjęcia w kronice, nagranie na płycie CD). Jak

powiedziała Prowadząca, należy liczyć się z tym, że na pierwszym zorganizowanym przez nas spotkaniu niekoniecznie będzie duża frekwencja. Ważny jest upór i konsekwencja. Rolą bibliotekarza jest wyłonienie osób starszych z najbliższego środowiska i zachęcenie ich do odwiedzenia biblioteki. Niekoniecznie muszą być to dotychczasowi czytelnicy.

Zajęcia z osobami starszymi można rozpocząć od cyklu: „**Są wśród nas**” i zaprosić: lekarza, psychologa, pedagoga szkolnego albo muzyka czy lokalnego pisarza i poetę. Ponadto można zorganizować koncert muzyczny w bibliotece lub wieczór czytania poezji, na które zapraszamy lokalnych artystów (również uczniów ze szkoły w naszej okolicy, którzy chcieliby pochwalić się własną twórczością). W bibliotece publicznej spotkania takie mogą odbywać się rano, natomiast w bibliotece szkolnej – po południu, już po lekcjach. Wszystko zależy od zaproszonych przez nas gości.

Ważne jest, aby w bibliotece było miejsce dla osoby starszej, gdzie mogłaby poczuć się „jak u siebie”. Wiele zależy tu od postawy bibliotekarza, od jego podejścia i nastawienia do przychodzącej do niego osoby. Wielu spośród czytelników, a w tym także tych starszych, nie zawsze w pełni uświadamia sobie swoje potrzeby czytelnicze lub nie potrafi ich wyrazić. Biblioteka powinna wyjść temu naprzeciw.

Na zakończenie tej części wykładu, pani Wandalowska przedstawiła następujące **propozycje zajęć dla osób starszych w bibliotece:**

– biblioterapia – udział może być czynny lub bierny. Ochotnicy czytają wybrane wcześniej teksty na zmianę. Można również czytać i dyskutować nad treścią ciekawych artykułów prasowych, dotyczących: zdrowia, kosmetyków, psycho-

logii itp. Tego typu zajęcia w bibliotece mogą stanowić dla osób starszych powrót do czytania, gdyż często wracają one do lektur swojego dzieciństwa. Podczas spotkań należy uwzględnić wady wzroku i zaproponować książki z większą czcionką (na przykład seria „Duże litery” wydawnictwa Prószyński i S-ka). Prowadząca podała także ciekawostkę: we Francji istnieje zawód polegający na odwiedzaniu osób starszych i chorych w domach i czytaniu im książek. Jest to funkcja tzw. „czytacza”. Człowiek wykonujący ten zawód otrzymuje za swoją pracę normalną pensję. W Polsce można porównać to do akcji „Książka na telefon”, organizowanej przez niektóre biblioteki;

– zajęcia plastyczne – obejmujące: malowanie przy muzyce, robienie ozdób choinkowych, kartek świątecznych, kompozycji z liści itp.;

– muzykoterapia – słuchanie i poznawanie różnego rodzaju muzyki, mając na celu wyciszenie i uspokojenie lub przeciwnie: pobudzenie i zachęcenie do działania;

– filmoterapia – wspólne oglądanie filmu i dyskusja. Może to być również rozmowa o filmie, który grupa obejrzała wcześniej w domu i teraz dzieli się swoimi spostrzeżeniami. Zajęcia te mogą przynieść: radość, redukcję bólu, a także przywołać wspomnienia – zarówno dobre, jak i te niepożądane, dlatego należy odpowiednio dobrać taki film. Można także spróbować założyć Klub filmowy w bibliotece;

– hortikuloterapia – inaczej: terapia roślinna. Zajęcia mogą polegać na: rozpoznawaniu roślin, tworzeniu aranżacji kwiatowych, wizycie na działce lub wspólnej wycieczce do lasu – wszystko zależy od pomysłu, jaki podsunie grupa;

– spotkania z ciekawymi ludźmi – może to być, wspomniany powyżej, cykl:

„Są wśród nas”, tj. zajęcia w bibliotece z osobami znanymi w lokalnym środowisku – pisarzem, poetą lub artystą;

– wspólne pisanie listów – na przykład na takie tematy, jak: „Moja ulubiona książka”, „Jak odpoczywam”, „Za czym tęsknię”, „Moje trzy marzenia”, „Moje plany”. Listy są pisane w domu, a w bibliotece wspólnie czytane i komentowane;

– pisanie pamiętnika – fragment z życia opisany przez daną osobę, który następnie jest czytany grupie;

– tworzenie kroniki rodzinnej – można pomóc osobom starszym w ułożeniu zdjęć rodzinnych w albumach. Często fotografie te są przechowywane w kopertach, nieuporządkowane.

Podczas spotkania w bibliotece mógłby znaleźć się czas na poukładanie ich, a przy okazji na wspomnienia;

– wspólna wycieczka do teatru, galerii, filharmonii lub w inne miejsce powiązane tematycznie z zajęciami przeprowadzonymi w bibliotece.

Wszystkie zaproponowane zajęcia mogą działać na uczestników: uspokajająco, refleksyjnie lub – przeciwnie – pobudzająco i zachęcająco do działania. Pełnią funkcje: informacyjną, kształcącą, uwrażliwiającą (na przykład zajęcia dotyczące fotografii rodzinnych), relaksacyjną i kompensacyjną.

Następnie rozpoczęła się część **praktyczna szkolenia**. Bibliotekarki podzieliły się na siedem grup, z których każda miała za zadanie ułożyć scenariusz spotkania dla osób starszych w bibliotece. Tematy mogły być dowolne, na przykład związane z aktualną porą roku; a czas trwania zajęć to około 90 minut.

Na zakończenie szkolenia powstały następujące propozycje zajęć dla seniorów:

„Wspomnienie Edenu”:

Przebieg zajęć:

– przywitanie;

– spotkanie z zaprzyjaźnioną florystką – 15 minutowa prelekcja o zasadach układania kompozycji z kwiatów;

– pytania uczestników;

– ćwiczenia praktyczne.

Podsumowaniem spotkania jest wystawa wykonanych kompozycji kwiatowych prezentowana w bibliotece. Zajęcia można powiązać na przykład z „Latem Kwiatów”, które odbywa się co roku w Otmuchowie.

„Starość nie jest smutna”:

– spotkanie wnuków z dziadkami. Mogą to być także przedszkolaki czy uczniowie i osoby starsze z najbliższej okolicy. Spotkanie może odbywać się z okazji: Dnia Babci i Dziadka, Mikołaja itp.

Przebieg zajęć:

– przywitanie babć i dziadków przez dzieci – przedstawienie na podstawie wiersza Juliana Tuwima – „Rzeczka” przygotowane przez przedszkolaki;

– wspomnienia osób starszych - opowieści o ich dzieciństwie, przy kawie i ciastku (tło muzyczne);

– przedszkolaki oraz babcie i dziadkowie opowiadają o swoich ulubionych książkach.

Spotkaniu może towarzyszyć wystawa książek, o których mówią zaproszeni.

„Nasze złote lata. Jesień”:

– wystawa prac plastycznych osób zaprzyjaźnionych z biblioteką.

Przebieg zajęć:

– przywitanie. Na spotkaniu są obecni: dyrekcja i pracownicy biblioteki, a także rodzina i znajomi zaproszonych malarzy-artystów;

– każdy z zaproszonych opowiada o sobie i prezentuje swoją pracę.

„Poznajemy wielkich mistrzów i ich dzieła”:

Przebieg zajęć:

– przywitanie. Chętne osoby przynoszą do biblioteki reprodukcje obrazów wybranego przez siebie malarza;

– narrator opowiada o życiorysie malarza i prezentuje jego pracę;

– część dramowa: kalambury – jedna z osób przedstawia wybrany obraz. Reszta grupy odgaduje;

– chętne osoby malują obraz (tło muzyczne).

Na jednym spotkaniu można zaprezentować prace 2, 3 malarzy. Wszyscy zaproszeni mogą wspólnie przygotować dekoracje na spotkanie w bibliotece.

„Moje stare – nowe hobby”:

– goście zaproszeni do biblioteki - osoby starsze oraz uczniowie - opowiadają o swoich pasjach i prezentują swoje prace.

Przebieg zajęć:

– powitanie uczestników;

– każda osoba przedstawia się i prezentuje swoje hobby: „stare hobby” – osoby starsze opowiadają o swoich pasjach, często tych już nieco zapomnianych przez młode pokolenie (na przykład: zbieranie znaczków, szydełkowanie, tworzenie kroszonek); „nowe hobby” – zaproszeni uczniowie prezentują swoje pasje.

Spotkaniu towarzyszy wystawa prac uczestników oraz wystawka książek związanych z danym hobby.

„Krcsy – podróż sentymentalna do czasów młodości”:

– wspomnienia ludzi pochodzących z Kresów.

Przebieg zajęć:

– powitanie;

– każda z zaproszonych osób opowiada o swojej młodości – wspomnienia przy kawie i ciastku; prezentacja pamiątek przyniesionych przez gości oraz fotografii;

– śpiew piosenek kresowych.

Spotkaniu towarzyszy wystawa zdjęć, listów, drobnych sprzętów i innych pamiątek rodzinnych oraz wystawka książek związanych z Kresami.

Po takich zajęciach można zorganizować spotkania indywidualne – do biblioteki przychodzi jedna osoba, która opowiada o swojej młodości i wspomnieniach z Kresów. W kolejnych dniach – następni goście prezentują swoje wspomnienia.

„Moje niezapomniane last minute”:

– wspomnienia oraz prezentacja pamiątek z podróży uczestników spotkania.

Przebieg zajęć:

– przywitanie;

– każdy z zaproszonych gości opowiada o odbytej przez siebie: podróży, pielgrzymce czy wycieczce oraz prezentuje pamiątki z podróży – na przykład: muszle, zdjęcia, widokówki.

Po spotkaniu tworzona jest wystawa pamiątek. Można także, przy pomocy wolontariuszy, stworzyć prezentacje multimedialne z tych wypraw.

Literatura dla dzieci i młodzieży wobec najtrudniejszych problemów młodości – szkolenie, WBP w Opolu, 23 października 2008 r.

23 października 2008 r. odbyło się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej szkolenie poprowadzone przez profesora **Grzegorza Leszczyńskiego** z Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Szkolenie było przeznaczone dla bibliotekarzy z województwa opolskiego i uczestniczyło w nim 37 osób.

Na wstępie Prowadzący zwrócił uwagę na stałą potrzebę pozyskiwania nowych czytelników przez biblioteki, co jest spowodowane spadkiem czytelnictwa oraz zainteresowania książką. Przyczynami tego zjawiska są przede wszystkim: ogólna dostępność i nadprodukcja książki, książki niedostosowane do potrzeb czytelnika, książki nudne.

Następnie Profesor Leszczyński omówił jedno ze zjawisk pojawiających się w literaturze dla dzieci i młodzieży, jakim jest **ograniczanie emocji**. Polega ono na odzwyczajaniu młodych czytelników od silnych wrażeń lekturowych, w rezultacie czego otrzymują oni wyprane z emocji letnie baśnie i opowiadania, ukazujące jedynie dobry świat. W mediach natomiast napotykać oni na filmy i programy pełne przemocy i napięcia. Takie pozbawione emocji książki stają się w tej sytuacji mało atrakcyjne, a nawet nudne. Aby zainteresować dzieci i młodzież książką, należy dać im tę ciekawą, trzymającą w napięciu, której nie odłożą dla innych przyjemności.

Inne popularne zjawisko to tzw. książki „gorące”, tj. takie, które nie pozostawiają czytelnika obojętnym. W wielu bibliotekach można zauważyć tendencję do **ograniczania dostępu do lektur kontrowersyjnych** z obawy przed ich szkodliwym wpływem na młode umysły. Postawa taka jest z pozoru poprawna, należy jednak zastanowić się, czy większe szkody w umysłach młodzieży poczynią książki o takiej właśnie treści, czy też ich brak. To nie książki bowiem uczą wulgaryzmów i nie z lektur młody człowiek dowiaduje się o alkoholizmie, przemocy czy o swojej seksualności. To, że treści te znajdują się w książkach jest naturalne, ponieważ taki właśnie jest świat otaczający wspól-

czesnego czytelnika i nie da się wybielić rzeczywistości. W wielu bibliotekach to właśnie kontrowersyjne i „niepoprawne” lektury są poszukiwane najczęściej i cennie przez odbiorców. Jako przykład można podać tu pozycję pt. „*My, dzieci z dworca ZOO*” czy „*Pamiętnik narkomanki*” Barbary Rosick. Książki te nie są traktowane jako pomoc w pozyskaniu narkotyków, lecz stanowią próbę zmierzenia się z trudną niekiedy codziennością.

W dalszej części wykładu Prowadzący przedstawił słuchaczom swoje refleksje dotyczące **pierwszych doświadczeń lekturowych** i ich ogromnej roli w późniejszym zainteresowaniu czytaniem. Skutkiem tych doświadczeń może być zachęcenie lub – przeciwnie – zniechęcenie do lektury.

Swoje wystąpienie profesor Leszczyński zakończył omówieniem kilku pozycji z kanonu literatury dla dzieci i młodzieży, a także podaniem przykładów wartościowych i godnych polecenia książek dla poszczególnych grup wiekowych.

Poniżej lista wymienionych tytułów.

Wiek przedszkolny

– Zofia Beszczyńska, *Bajki o rzeczach i nierzeczach*

Nowoczesne, pogodne i ciepłe baśnie opisujące najbliższe otoczenie dziecka.

– Wanda Chotomska, *Nasze ptaki*

Wiersze o ptakach, nasycone dużymi walorami poznawczymi.

– Emily Horn, *Przepraszam, czy jesteś czarownicą?*

Bohaterem książki jest mały, czarny kot, nie lubiany przez pecha, którego rzekomo przynosi. Wyrusza w świat w poszukiwaniu czarownicy, która lubi czarne koty.

Młodszy wiek szkolny

– Paweł Beręsewicz, *Co tam u Ciunków?*

Przygody zwyczajnej, kochającej się rodziny opisane w zabawny, pełen humoru sposób.

– Ann Fine, *Dziennik kota mordercy*

Bardzo dowcipnie o kocie, który płata różne figle.

– Joanna Olech, *Czerwony Kapturek*

Literacka zabawa motywem Czerwonego Kapturka.

– Anna Onichimowska, *Sen, który odszedł*

O tym, co przyśniło się Tomkowi – bohaterowi opowieści.

Starszy wiek szkolny

– Grażyna Bąkiewicz, *O melba!*

Bardzo współczesna powieść o nastolatce i jej rodzinie.

– Paweł Beręsewicz, *Jak zakochałem Kaśkę Kwiatek*

Z humorem i bardzo taktownie o pierwszym uczuciu młodzieńczego chłopca.

– Philip Pullman, *Bylem szurkiem!...* albo *Purpurowe pantofelki*

Opowieść łącząca w sobie elementy ba-

śni, komedii, satyry oraz pełnego napięcia melodramatu. Opisuje różne problemy współczesnego świata.

Wiek gimnazjalny

– Catherine Clement, *Podróż Teo*

Śmiertelnie chory nastolatek rusza w podróż dookoła świata. Odwiedza miejsca, które stanowią centra życia religijnego różnych wyznań.

– Robert Cormier, *W kole*

Wspomnienia młodego chłopca, Adama, jakie snuje on podczas samotnej wycieczki rowerowej. Adam analizuje całe swoje życie, wspomina rodziców, a także przypomina sobie dawne marzenia i plany. Wszystko prowadzi do zaskakującego zakończenia.

– Robert Cormier, *Czekoladowa wojna*

Lektura opisuje grupę chłopców ze szkoły średniej, siejącą postrach wśród innych uczniów. Książka łączy w sobie wątki społeczne, psychologiczne i moralne.

– Robert Cormier, *Pokłosie czekoladowej wojny*

Kontynuacja powieści pt. *Czekoladowa wojna*.

Janina Kościów

50 LAT TOWARZYSTWA PRZYJAŹNI POLSKO- FRANCUSKIEJ W OPOLU.

Rozmowa ze Stanisławą Giecewicz-
Pilarską, Prezesem Towarzystwa

Janina Kościów: *Zorganizowana przez Towarzystwo wystawa jubileuszowa, otwarta 6 czerwca 2008 roku w salach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, była poświęcona tej znaczącej, półwiecznej rocznicy. Ekspozycja, składająca się z fotografii, obrazów, dokumentów, listów, książek, publikacji, przedmiotów, pamiątek, obrazowała bogaty dorobek Towarzystwa, różnorodność jego inicjatyw i działań.*

Francja, jej kultura, cywilizacja, zawsze interesowała i fascynowała Polaków. Postaramy się też, że obecnie Francuzi szczególnie interesują się Polską, co również można było zauważyć poprzez wystawę. Tytuł ekspozycji „Polska – Francja: Przyjaźń – Współpraca – Fascynacje”, skąd taki pomysł, dlaczego w galerii „WuBePe”?

Stanisława Giecewicz-Pilarska: Wielowiekowe, związki historyczne Polski i Francji niewątpliwie leżą u źródeł obopólnych, przyjaznych odniesień i kontaktów, różnorodnych polsko-francuskich powiązań. Nasze Towarzystwo jest również tego przykładem i świadectwem. Dlatego nasza koncepcja wystawy stała się dla mnie oczywista choć niełatwa w realizacji. Musieliśmy wypełnić obszerną wystawę stosownymi materiałami z różnorodnych źródeł, trzeba było przygotować owe materiały do ekspozycji, zaaranżować całość, jak i poszczególne

plansze w 75 fotoramach, gabloty, witryny, itp. Była to praca tak dla mnie, jak i dla naszego czteroosobowego zespołu nowa, niełatwa, lecz ciekawa – bo twórcza. Pracowaliśmy ponad miesiąc przez wiele godzin dziennie. Warto było. Wystawa stanowiła znaczące wydarzenie w opolskim środowisku i najważniejsze w naszym całorocznym, jubileuszowym programie. Rok 2008 zamknęliśmy ponad dwudziestoma inicjatywami i wydarzeniami, wokół których koncentrowały się nasze, całkowicie społeczne wysiłki.

Pragnę jednak z wielką wdzięcznością podkreślić, życzliwe wspieranie, pomoc i współorganizację naszych inicjatyw przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Miejską Bibliotekę w Opolu. Oboje dyrektorzy tych placówek, Pani Elżbieta Kampa i Pan Tadeusz Chrobak, ze swoimi pracownikami użyczali Towarzystwu wszelkiej możliwej pomocy dla zrealizowania naszych zamierzeń. Dotyczy to tak jubileuszowej wystawy, jak i poprzednich inicjatyw, m.in. konferencji historycznej, wystawy pt. „Polski Paryż” i trzech wystaw autorskich, powiązanych z Francją, jakie mogliśmy zorganizować w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Niejednokrotnie spotykaliśmy się również z życzliwym wsparciem ze strony Urzędu Marszałkowskiego, zwłaszcza Departamentu Współpracy z Zagranicą, a także hotelu „Mercure” w Opolu. Mamy też przyjazne dla naszych działań instytucje, które ukazałyśmy w specjalnym wykazie jubileuszowej wystawy. Jesteśmy bardzo wdzięczni za każdy pomocny gest włączony do naszej bezinteresownej, społecznej działalności.

J. K.: *Czy konieczna jest znajomość języka francuskiego, aby zostać członkiem Towarzystwa, ilu członków liczy organizacja, czy macie stałe miejsce spotkań?*

S. G. P.: Na przestrzeni dwudziestu lat 1988-2008 wstąpiło do naszego Towarzystwa ponad 200 osób. Liczba ta jest jednak płynna. Jedni się zapisują, drudzy zaprzestają swojej aktywności. Jedni płacą niewielkie wprowadzić składki, inni nie i tym samym tracą uprawnienia członków. Tak to bywa w dobrowolnej organizacji, to jest taka społeczna norma. Obecne grono w miarę aktywnych członków liczy około 50 osób. Dla integracji, więzi, informacji i merytorycznych polsko-francuskich treści, spotykamy się raz w miesiącu w pierwsze, tzw. „czwartki francuskie”. Spotykamy się w różnych placówkach kulturalnych miasta, organizacjach czy instytucjach. Ostatnio w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Nasza „tulaczka” trwa już wiele lat i jak dotąd nie ma w Opolu odpowiedniego lokum dla organizacji pozarządowych. Jest ciągle nierozwiązany problem i zadanie dla władz miasta.

Aby zostać członkiem Towarzystwa niekonieczna jest znajomość języka francuskiego. Część członków zna ten język, mamy swoich tłumaczy. Inni znają język francuski słabo, biernie, lub nie znają go wcale. Wystarczy otwarcie na Europę i zainteresowanie Francją czy krajami francuskojęzycznymi, oraz chęć działania dla dobra wspólnego. Organizowaliśmy swego czasu kursy językowe dla członków Towarzystwa, inicjowaliśmy nauczanie języka francuskiego w przedszkolach – nie powiodło się. Jest wciąż słabe zainteresowanie nauką tego pięknego i użytecznego przecież w Unii i na całym świecie języka. Należy dodać, że nasi francuscy przyjaciele też starają się uczyć języka polskiego. Próbuje się nim posługiwać. Są tacy, którzy mają polskie korzenie, jak np. Philippe Kazmierczak – prezes Towarzystwa Francusko-Polskiego w Blois, Francois Convers – Tomczak

i Francois Slonina, oboje prezesi z Saint-Cyr-sur-Loire, są też inni.

J. K.: *Od jak dawna kierujesz Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Francuskiej i kto przewodniczył poprzednio?*

S. G. P.: Mój związek z Towarzystwem datuje się „od zawsze”. Funkcję prezesa sprawuję od 11 lat, to już trzecia pięcioletnia kadencja. Pierwszym prezesem i organizatorem Towarzystwa w 1958 roku był Janusz Spicchowicz, wraz z wiceprezesem Kazimierzem Mieczysławskim. Obaj panowie po powrocie z Francji w pierwszych latach powojennych byli inicjatorami i założycielami Towarzystwa wraz z innymi jak : Jadwiga Bilgorajska, Zofia Surwillo, Teresa Mieszkowska, Zofia Lychowska, Emilia Rozynek, Anna Monkiewicz, która jako jedyna z tamtych czasów pozostaje łącznikiem i świadkiem początków organizacji. W minionych latach siedemdziesiątych prowadziłam bezpośrednią działalność Towarzystwa w Wojewódzkim Domu Kultury, organizując spotkania, prelekcje tematycznie związane z Francją. Zdarzył się też wyjątkowy model prezesowania w „triumwiracie”: Marie-Claire Silka, Ryszard Filipowicz i ja. Wszyscy mieliśmy jednakowe uprawnienia prezesowskie, ale żaden z nas nie mógł sam, w pojedynkę podejmować decyzji. To było ciekawe? Tak trwało do „stanu wojennego”. W kolejności prezesami byli: Krystyna Modrzejewska, która reaktywowała Towarzystwo w 1988 roku zostałam wtedy wiceprezesem. Od 1988 dzięki Pani profesor Krystynie Modrzejewskiej, datuje się akademicka proveniencja Towarzystwa. Był czas pięknego dobrego związku i aktywności profrancuskiej w tym środowisku. Niestety skończył się z chwilą „wyprowadzenia” naszej organizacji

z akademickiego klubu w 2003 roku. Sprawily to rygory finansowe uczelni. W latach 1992-1997 prezesowała dr Anna Koska, byłam wtedy sekretarzem. Anna Koska została konsulem Honorowym Francji w Opolu, a moja kadencja prezesa rozpoczęła się w 1997 roku i trwa do dziś. Nic powiem, abym nie była zmęczona...

J. K.: *Jaka jest główna idea Towarzystwa? Cele?*

S. G. P.: Idea i cele Towarzystwa sformułowane w statucie znalazły się w formule tytułu wystawy poświęconej 50 rocznicy : Polska-Francja: Przyjaźń, Współpraca, Fascynacje. Te pojemne hasła zostały zilustrowane licznymi materiałami z naszej stowarzyszeniowej działalności, jak również znalazły się w nich materiały innych instytucji i organizacji współpracujących z Francją, jak: Urząd Marszałkowski, Towarzystwo Przyjaciół Opola, Politechnika Opolska, gmina Rudniki. Kierowaliśmy prośby, oferty wzięcia udziału do niektórych opolskich szkół mających doświadczenie we współpracy ze stroną francuską, nie wzięły udziału tłumacząc się brakiem czasu.

W hasle „przyjaźń” ukazaliśmy indywidualne, rodzinne i stowarzyszeniowe kontakty serdeczne, przyjazne, ilustrując to spotkaniami w domach, pobytami członków TPP-F we Francji i Francuzów w naszych domach, regionie, w Polsce. Były wycieczki, były nawet mariaże... Formuła polsko-francuskiej przyjaźni mieści się również w nazwie Towarzystwa. Prawie wszyscy członkowie utrzymują łączność korespondencyjną i Towarzystwa wymieniają między sobą listy okolicznościowe.

„Fascynacje” – to szerokie otwarcie dwóch zaprzyjaźnionych narodów. Polaków na Francję i Francuzów na Polskę.

Wystawa wskazała na szeroką gamę zainteresowań i wrażliwości na różnorodne zjawiska obu krajów.

Nasi francuscy przyjaciele każdorazowo, podczas swego pobytu, jadą do Częstochowy, Krakowa, Zakopanego, Wieliczki, Wrocławia, jak również poznają północne i wschodnie tereny Polski. Oczywiście nasz opolski region poznają również z dużym zainteresowaniem. My natomiast zwiedzamy regiony Francji i miejscowości, gdzie są zaprzyjaźnione z nami Towarzystwa i wiadomo tradycyjnie: Paryż, zamki nad Loarą, ale także Lazuruwe Wybrzeże i wybrzeże Atlantyckie. Francja jest w różnorodny sposób bogata, rozległa, fascynująca. Może ciągle zaciekawiać, inspirować nieustannie.

Francuzi – nasi przyjaciele, organizują u siebie kiermasze z polskimi wyrobami, m. in. opolskie malowanki na porcelanie, jajkach; popularyzują polską kuchnię, szczególnie lubią bigos, pierogi, gołąbki... W swoich domach przechowują i ekspozycją pamiątki przywiezione z Polski. Uczą się także języka polskiego, gromadzą albumy, książki z Polski i o Polsce. Działalność naszych towarzystw, to budowanie przyjaznych więzi pomiędzy ludźmi obu krajów. Zwykłymi ludźmi.

J.K.: *W jakim stopniu działalność Towarzystwa wpływa na ożywienie życia kulturalnego miasta?*

S. G. P.: Każda działalność społeczna wynikająca z zainteresowań i aktywności ludzi jest niezmiernie cennym dobrem. Wzbogaca różne dziedziny życia. W krótkim „wywiadzie” nie sposób wymieniwać całego dorobku i wiele rozmaitych form wieloletniej działalności. Było tego dużo. Staraliśmy się przedstawić w naszych, nielicznych wprowadzić publikacjach współpracę polsko – francuską.

inicjatywy, ciągłość akcji, imprez, które organizowaliśmy na przestrzeni 20 lat (1988-2008). Szczególnie bogate były „Dni Francuskie” 1990-1998. Trwały przez cały tydzień. W programie „Dni F.” Uczestniczyły placówki kultury, kino, teatr, biblioteki, szkoły, muzeum, filharmonia. Były koncerty, wystawy fotografii, plakatu francuskiego, festyn na Rynku i wiele imprez także o charakterze technicznym („Dni F.” 1995). Były francuskie delegacje podczas „Dni F.” było bardzo wiele pracy i stresów... ale także satysfakcji i podziękowań, również ze strony ambasadora Francji, od którego przyjąłem osobiste podziękowania w 1998 roku.

Lata 1997-2008 to okres jeszcze bardziej wzmożonej i jeszcze bardziej

różnorodnej działalności Towarzystwa. Wakacyjne obozy ekologiczno-językowe w Glucholazach, organizacja i wyjazdy dziecięcych ekip sportowych do Francji na międzynarodowe turnieje sportowe pt. „Europousse”, koncerty (w tym chóru z Francji), koncert „Dzień dobry, Europo” – 2004, konferencja historyczna – 2005, malarsko-językowe plenery dla dzieci uzdolnionych, konkursy poezji i prozy francuskojęzycznej oraz praktyki zawodowe dla stażystów – uczniów Liceum Leśnego z Beaune-la-Rolande, a nawet coroczna pomoc Towarzystwa przy udziale ekip francuskich w Międzynarodowych Zawodach Drwali w Rudnikach.

Do legendy już przeszła nasze dziesięć francuskich karnawałowych bali, które



Otwarcie jubileuszowej wystawy „Polska-Francja”; od lewej: Edward Sobczak – Sekretarz Generalny Zarządu Głównego TPPF w Warszawie, Stanisława Giećewicz-Piłarska – Prezes TPPF w Opolu, Tadeusz Chrobak – Dyrektor WBP w Opolu

organizowaliśmy z wielkim zapalem i dobrymi pomysłami. Uczestniczyły w nich polskie elity kulturalne... Każdego roku z okazji Święta Narodowego Francji – 14 lipca, Towarzystwo organizuje spotkanie – manifestację przed tablicą generała Le Rond’a w centrum Opola. Popularyzujemy tradycyjny, trzeci czwartek listopada – dzień wina francuskiego – „Beaujolais Nouveau”. Co prawda tradycja ta we Francji jakoś zanika. To wino już nie potrzebuje reklamy. Tworzymy też informacyjno – opiekuńczą bazę dla przyjeżdżających do Opola zorganizowanych grup Francuzów. Od wielu lat współpracujemy z czterema Towarzystwami francuskimi, wcześniej z Grasse, obecnie w Blois, Saint-Cyr-sur-Loire, ale także w Tours. Utrzymujemy kontakty z Konsulatem Generalnym w Krakowie i oczywiście współpracujemy z Zarządem Głównym TPP-F w Warszawie. Jestem członkiem Zarządu Głównego, co ułatwia bezpośrednią „transmisję” różnych spraw i problemów Towarzystwa.

J. K.: *Jakie są perspektywy rozwoju Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej? Plany dalszej działalności?*

S. G. P.: Dziś, kiedy Europa i Francja stały się otwarte dla każdego Polaka, (który ma pieniądze, kontakty) zainteresowanie bycia członkiem Towarzystwa – maleje. Trzeba mieć głębszą motywację dla przynależności do Towarzystwa. Trzeba otwarcie działać na rzecz popularyzowania nauki języka francuskiego i promowania Polski we Francji. Należy podejmować odpowiedzialne zadania w ramach polsko – opolsko – francuskiej współpracy. Mamy już w tym dobre doświadczenia. Ale do tego są potrzebne kadry i pieniądze. Sprawą doby obecnej jest programowa, systematyczna współ-

praca ze stroną francuską. Wiele dziedzin może być włączonych do tej współpracy. Kultura, oświata, turystyka, technika, gospodarka. Organizacje pozarządowe, jak nasze Towarzystwo mogłyby tu pełnić znaczącą rolę. Borykamy się jednak z trudnościami materialnymi i kadrowymi. Mimo to mam nadzieję, że Towarzystwo nasze w dalszym ciągu będzie jednym z najaktywniejszych tego rodzaju towarzystw w kraju. Czogo bardzo wszystkim członkom i przyszłym zarządom naszej organizacji życzę.

J. K.: *Czy Twój wysiłek, zaangażowanie i ogromna praca sprawia Ci satysfakcję?*

S. G. P.: Działalność takiej jak nasza, społecznej organizacji, jest pracą zbiorową, sama bym tego nie udźwignęła... W Jubileuszowym roku 50-lecia została nam przyznana III Nagroda Marszałka Województwa Opolskiego za inicjatywę w 2007 roku. Natomiast najważniejszą i bardzo prestiżową nagrodą stało się odznaczenie, jakie zostało mi przyznane w 2008 roku przez Minister Kultury i Komunikacji Republiki Francuskiej – panią Christine Albanel, to jest: „Chevalier de l’Ordre Des Arts et Des Lettres” (Kawaler orderu sztuk i literatur, można przetłumaczyć: za działalność w zakresie sztuki, literatury i popularyzacji Francji poza jej granicami). Jest to jedno z czterech najważniejszych odznaczeń Ministerstwa Republiki Francuskiej dotycząc współpracy międzynarodowej. To odznaczenie dedykuję wszystkim członkom naszego Towarzystwa.

Przyniosło mi ono wielką radość i satysfakcję. Czekam też na dekorację tym pięknym Orderem. Będzie on także wielkim wyróżnieniem dla polskiego Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej,

które ciągle działalnością dokumentowało swoją obecność w Opolu przez 50 lat. To piękny Jubileusz!

J. K. : Serdecznie Ci gratuluję w imieniu swoim jako długoletniego członka Towar-

zystwa i w imieniu wszystkich członków! Cieszymy się, gdyż to odznaczenie rzuca też blask na opolskie Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej.

Dziękuję za rozmowę.



Architekt Andrzej Hamada prezentuje swoje paryskie fascynacje

ABC gmin powiatu opolskiego

HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ GMINY DĄBROWA (w wyborze)

Chróścina

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1223 r. Wówczas to biskup wrocławski podarował dziesięcinę z Crostiny (pierwotna nazwa) kościołowi w Skorogoszczy. Następna wzmianka o Chróscinie pochodzi z 1274 r. i dotyczy pozwolenia wydanego przez księcia Władysława z Opola rycerzowi Henrykowi na przeniesienie swojego majątku na prawo niemieckie. W roku 1371 wieś występuje pod nazwą Croschczina, a w 1532 – Krostszyna.

W XVI w. Chróścina była wsią książęcą. W 1601 r. wykupił ją z rąk cesarskich klasztor w Czarnowasach. W katastrze z lat 1723/25 wymienia się soltysa, 2 wolnych chłopów, 13 chłopów pańszczyźnianych i 3 wolnych zagrodników. W 1784 r. we wsi znajdował się kościół, szkoła i folwark. Żyło tu wtedy 127 mieszkańców, natomiast w 1845 r. było ich już 576. Liczba ta w kolejnych latach rosła, by w 1939 r. osiągnąć stan 1216 osób. W 1946 r. zanotowano spadek mieszkańców Chróściny do 990 osób.

Obecnie wieś ma charakter mieszkaniowo-usługowy z zachowaną funkcją rolniczą.

Dąbrowa

Nazwa wsi pochodzi najprawdopodobniej od dąbrowy, czyli lasu dębowego. W pierwszym znanym przekazie z 1268 r.

wymieniona jest jako Dambrowa. W następnych wiekach występowały inne, choć niewiele się różniące odmiany tej nazwy, np.: Dumbrowa, Dombrau, Dambrawa.

Dąbrowa lokowana była na prawie niemieckim; do 1532 r. była wsią książęcą, następnie pozostawała własnością niemieckich panów feudalnych i obszarników, by od 1553 r. stać się własnością hrabiowskiego rodu Mettichów, a potem von Larischów, Zieglerów, von Prettwitzów.

Miejscowa ludność utrzymywała się głównie z rolnictwa. W XVI w. rozwinęła się hodowla ryb; do końca XIX w. znacznym źródłem dochodów była również hodowla owiec.

Dąbrowa była początkowo wsią kmiecią, później uległa znacznemu rozwarstwieniu. W 1864 r. liczyła 159 domów mieszkalnych, 7 rzemieślniczych i 48 gospodarczych. Liczba mieszkańców na przestrzeni dziejów rosła: od 269 w 1780 r. do 1020 w 1939 r.

Po wojnie Dąbrowa została siedzibą gminy. Znajduje się tutaj m.in. ośrodek zdrowia, szkoła, przedszkole, stacja „Caritas”, biblioteka, restauracja, stadion LZS i jednostka OSP. Z zachowanych zabytków na uwagę zasługuje późnorenesansowy kościół parafialny i pałac z pięknym parkiem krajobrazowym.

Lipowa

Po raz pierwszy nazwa „Lypa” pojawiła się w dokumencie z 1262 r., w którym król czeski Ottokar zawarł umowę z księciem Władysławem Opolskim. W następnych stuleciach wieś wymieniano pod nazwami: Lypow, Leipitz, Lipicc.

Lipowa leżała na dawnej granicy morawskiej. W 1284 r. wymieniona została wśród 65 wiosek, których rewindykacji domagał się biskup Tomasz II od księcia Henryka IV.

Z 1305 r. pochodzi pierwsza wzmianka o miejscowym kościele.

Obecnie Lipowa jest wsią o charakterze mieszkaniowo-rolniczym. W pobliskich Borach Niemodlińskich znajduje się wiele stawów rybnych.

Narok

Wyraz *narok* był stosowanym w średniowieczu terminem prawnym i oznaczał „podatek, płacenie danin”. Użycie go przy nadaniu nazwy osady świadczy o tym, że była to wieś, której mieszkańcy płacili daninę.

Pierwsze wzmianki na temat Naroka pochodzą z 1234 r. – wówczas nazwa wsi brzmiała Naroci. W 1678 r. pojawiła się nazwa Norok, która przetrwała aż do 1936 r. Wtedy zniszczono ją na Wolfsgrund (ziemia wilków), wykorzystując nazwę pobliskiego zagajnika, zwanego Wilczokiem. Do nazwy Narok powrócono po 1945 r.

Przez wiele wieków wieś wchodziła w skład dóbr rycerskich w Lewinic Brzeskim, należących do rodu von Bees. Za czasów panowania tej rodziny został zbudowany dwór, wielokrotnie potem rozbudowywany, a w XIX w. przebudowany w modnym wówczas stylu angielskim.

Pod koniec XVIII w. Narok przeszedł na własność rodziny von Sauerm, a w latach trzydziestych XIX w. posiadłość sprzedano braciom Guradze, którzy doprowadzili go do ruiny. Na licytacji w 1858 r. zakupił go Fryderyk Wichelhaus. Do tej rodziny wieś należała aż do 1945 r.

W latach 1955-1972 Narok był wsią gromadzką; obecnie jest sołectwem o charakterze mieszkaniowo-rolniczym. Liczy ok. 780 mieszkańców.

W pobliżu znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Odra” i „Szaklak”.

Sławice

Założenie Sławic datuje się na 1223 roku. Jego pierwsza nazwa brzmiała Zlivic. Z biegiem lat ulegała modyfikacjom; i tak w 1356 r. wieś nosiła nazwę Sławicz, w 1456 – Sławecznych, w 1742 – Sławitz, w 1896 – Sławice, w 1936 – Preisdorf.

Od samego początku swego istnienia wieś związana była z Opolem poprzez majątki ziemskie i przynależność do opolskiej parafii, której płaciła dziesięcinę. W 1931 r. wybudowano tu kościół, ale samodzielną parafią Sławice zostały dopiero w 1985 r.

Od XV w. wieś była w posiadaniu rodzin szlacheckich. W 1845 r. liczyła 67 domów i 390 mieszkańców; działał tu młyn, browar i gorzelnia. Według spisu z 1925 r. we wsi i majątku było 91 budynków mieszkalnych i 722 mieszkańców. W 1939 r. Sławice zamieszkiwało 1216 osób, a w 1946 – 990. Obecnie wioskę zamieszkuje ok. 700 osób.

Wrzoski

Po raz pierwszy nazwę wioski spotykamy w dokumencie z 1279 r., w którym księżna Anastazja, żona Henryka z Mechnic, darowała ją klasztorowi w Czarnowasach. W 1297 r. biskup oddał kustoszowi kolegiaty opolskiej dziesięcinę z wielu wsi, m.in. z Wrzosek.

W 1534 r. gospodarowało tutaj 16 kmieci; w latach 1723/25 był tu sołtys, 12 kmieci, i chalupnik, 2 wolnych zagrodników – łącznie 105 mieszkańców. Liczba ta rosła w miarę upływu czasu. W roku 1939 we Wrzosekach mieszkało 635 osób, a w 1946 – 584.

Żelazna

Nazwa miejscowości pochodzi od przepływającego przez nią strumyka Żelazo. Najdawniejsze dzieje wsi sięgają I poł.

XIII w. i związane są z historią klasztoru norbertańskiego w Czarnowasach. Już w 1228 r. została wymieniona jako jedna ze wsi należących do tego klasztoru. Nosiła wtedy nazwę Sclazna. W roku 1274 została przeniesiona na prawo niemieckie z 2 sołtysami, którzy posiadali co szósty łan wolny od podatku, wolny młyn i karcznię. W 1391 roku Żelazna została zniszczona przez powódź i z tego powodu książę opolski zwolnił ją od oddawania zwierząt hodowlanych, orki i podatku.

Równocześnie z przeniesieniem wsi na prawo niemieckie zbudowano kościół wymieniony po raz pierwszy w dokumencie z 1274 r. Aż do 1810 r. miejscowymi proboszczami byli zakonnicy z klasztoru w Czarnowasach, a dopiero od roku 1823 proboszczowie mieszkali przy kościele.

Liczba mieszkańców Żelaznej w 1784 r. wynosiła 219 i sukcesywnie rosła; w 1845 roku było ich 431, w 1910 – 779, w 1939 – 919, a w 1946 – 692.

Bibliografia

1. Historia i współczesność : panorama parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej w **Lipowej** / Zbigniew Zalewski. - *Gość Niedzielny*. - 2006, nr 39, dod. *Gość Opolski*, s. VIII
2. Historia osadnictwa w księstwie opolskim we wczesnym średniowieczu / Idzi Panic. - Katowice : Muzeum Śląskie, 1992. - 195 s.
3. **Narok** dawniej i dzisiaj / Zbigniew Zalewski. - *Gość Niedzielny*. - 1998, nr 4, dod. *Opolski Gość Niedzielny*, s. 17
4. Nikt nic odmówił : panorama parafii pw. św. Jadwigi w **Żelaznej** / Zbigniew Zalewski. - *Gość Niedzielny*. - 2007, nr 3, dod. *Gość Opolski*, s. VIII
5. Powiat opolski : szkice monograficzne / [aut. Jan Baron i in.]. - Opole : Instytut Śląski, 1969. - 423 s.
6. Śląskie zamki i pałace : Opolszczyzna : historie zamków i pałaców, dzieje rodów, legendy, herby / red. Danuta Emmerling ; wstęp Maria Cichoń-Bilka ; [aut.] Teresa Kudyba [i in.]. - Opole : „ADAN”, 1998. - 92 s. (**Dąbrowa**)
7. Święto **Sławic** / Zbigniew Zalewski // *Gość Niedzielny*. - 2000, nr 34, dod. *Opolski Gość Niedzielny*, s. 15
8. Wieś o bardzo długiej historii : obchody jubileuszu 777-lecia istnienia **Sławic** / Daniel Kołaczyk. - *Nowa Trybuna Opolska*. - 2000, nr 183, s. 11
9. Dawna wieś klasztorna (**Żelazna**) / Zbigniew Bereszyński. - *Gazeta Wyborcza*. - 2007, dod. *Gazeta Wyborcza Opole*, s. 4
10. Wypisy do dziejów gmin podopolskich / red. Izabella Niewińska. - Opole : Instytut Śląski, 1977. - 198 s.
11. Zabytkowa **Chróścina** : nazwa tej położonej w gminie Dąbrowa wsi pochodzi od wyrazu „chróścina”, co oznaczało kiedyś gąszcz, zarośla / HAG [Hanna Gryczmańska] // *Gazeta Opolska. Dzień na Opolszczyźnie*. - 2000, nr 50, s. 6
12. Zamki i pałace Śląska / wstęp Alfred Konieczny ; oprac. graf. Danuta Czaja. - Wrocław : Wydawnictwo Waclaw Bagiński i Synowiec, 1994. - [40] s. (**Narok, Dąbrowa**)

Mirosława Wąsowicz
Dział Informacyjno-Bibliograficzny
WBP w Opolu

**ROK 2009 – ROKIEM
RODZICIELSTWA
ZASTĘPCZEGO
(ustanowiony przez Sejm RP)**

Rozwój programów wspierania i szkolenia rodzin zastępczych w Polsce to alternatywa dla drogi i nieefektywnych domów dziecka. W 2000 roku nastąpiły w polskim systemie rodzinnej opieki zastępczej zasadnicze zmiany prawne. Po kilkudziesięciu latach rodziny zastępcze przestały być częścią systemu oświaty i zostały włączone w zakres działań pomocy społecznej. W ten sposób tworzy się nowy system pomocy dziecku i rodzinie, w którym opieka zastępcza ma stać się jedną z usług wspierających rodziny przechodzące kryzys spowodowany różnymi czynnikami (i ekonomicznymi i wewnętrznymi). Jedną z najbardziej dopracowanych metod przygotowania rodzin zastępczych i adopcyjnych jest program PRIDE. Niniejsza bibliografia, sporządzona z okazji ustanowienia przez Sejm RP roku 2009 Rokiem Rodzicielstwa Zastępczego, pozwala na zapoznanie się z drogą zmian dotyczącą opieki nad dziećmi wymagającymi szczególnej troski i tworzenia im najbardziej optymalnego środowiska do życia. Bibliografia zawiera pozycje zwarte i artykuły z czasopism dostępnych w WBP przedstawione w porządku alfabetycznym

1. Bierzmy, toż to dziecko / Barbara Pietkiewicz. - Fot. // *Polityka*. - 2005, nr 13, s. 76-79
2. Charakterystyka rodzin zastępczych / Maria Kolankiewicz. - Wykr. // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2007, nr 10, s. 17-23
3. Dziecko, rodzice, adopcja : ontologiczne i psychospołeczne aspekty rodzinnych form opieki zastępczej / Arkadiusz Wąsiński. - Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2006. - 122 s.
4. Do zaofirowania mają tylko miłość: wszyscy zyskują na tworzeniu rodzin zastępczych / Eliza Olezyk. - Fot. // *Rzeczpospolita*. - 2000, nr 260, s. 6
5. Funkcjonowanie młodzieży z rodzin zastępczych w szkole / Lidia Winogrodzka // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2006, nr 8, s. 36-39
6. Idea rodziny zastępczej / Jerzy Pająk, Beata Skwarck // *Małżeństwo i Rodzina*. - 2002, nr 3, s. 18-21
7. Koniec biduli ? / Agnieszka Katrynicz // *Nowe Państwo*. - 2000, nr 20, s. 13 - 16
8. Mity o rodzinach zastępczych barierą w szkolnym funkcjonowaniu dzieci / Grażyna Gajewska // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2008, nr 8, s. 13-22
9. Nowe rozporządzenie w sprawie rodzin zastępczych / Barbara Passini // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2001, nr 1, s. 18-21
10. Ocena procesu usamodzielnienia wychowanków / Maria Ibisz, Agata Skalec, Magdalena Szeniawska // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2007, nr 8, s. 24-29
11. Opieka i wychowanie w rodzinie / pod red. Czesława Kępskiego. - Lublin

- : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003. - 267 s.
12. Opieka zastępcza nad dzieckiem założenia i rzeczywistość / Mirosław Kaczmarek // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2006, nr 4, s. 4-11
 13. ORZEKANIE o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej / Elżbieta Holcwińska-Lapińska // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2008, nr 9, s. 3-10
 14. Procz z „bidulami”! / Marcin Przewoźniak. - Fot. // *Tygodnik Solidarność*. - 2001, nr 14, s. 12-3
 15. Program Pride po czterech latach / Tomasz Polkowski // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2003, nr 6, s. 12-20
Przygotowanie kandydatów na opiekunów w rodzinach zastępczych
 16. Program PRIDE w Stanach Zjednoczonych i w Polsce / Tomasz Polkowski // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2006, nr 3, s. 17-24
 17. Przyszłość rodzinnej opieki zastępczej / Tomasz Polkowski. - Cz. 1-2 // *Gazeta Samorządu i Administracji*. - 2001, nr 6, s. 16; nr 7, s. 33-34
 18. Rodzina na kryzys / Grażyna Kuźnik. - Fot. // *Dziennik Zachodni*. - 2000, nr 116, s. 10
 19. Rodzina zastępcza - obszar zmian w pracy socjalnej / Magdalena Joachimowska // *Praca Socjalna*. - 2003, nr 3, s. 61-72
 20. Rodzina zastępcza w świetle prawa szwedzkiego / Katarzyna Mujzel // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2004, nr 8, s. 54-56
 21. Rola pracowników socjalnych w organizacji i funkcjonowaniu rodzinnych form opieki zastępczej / Iwetta Krzyżanowska // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2004, nr 6, s. 31-36
 22. Rodziny zastępcze – rodziny nadziei / Maria Kwiecień. - Warszawa ; Wydawnictwo Księży Marianów, 2003. - 135 s.
 23. Stan opieki zastępczej nad dzieckiem „na półmetku” reformy : z perspektywy standardów prawa / Mirosław Kaczmarek // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2004, nr 3, s. 3-13
 24. W świetle dziecka osieroconego i rodziny adopcyjnej / red. Alicja Kalus. - Opole : Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO, 2003. - 262 s.
 25. Z tradycji rodzin zastępczych / Maria Kolankiewicz. - Cz. 1-2 // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2008, nr 1, s. 36-44; nr 2, s. 46-53
 26. Zarys metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej w rodzinnych i instytucjonalnych formach wychowania / Urszula Kamińska. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005. - 123 s.
 27. Zasady kwalifikacji kandydatów na rodziców zastępczych / Krzysztof Skarżyński // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2007, nr 8, s. 18-22
 28. Zastępcze rodzicielstwo w Polsce : przyszłość bliższa i dalsza / Przemysław Gąsiorck // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2005, nr 9, 3-10
 29. Zastępczy nie znaczy gorszy / Ewa Radziszewska // *Niebieska Linia*. - 2002, nr 4, s. 28-31
W artykule zawarto najważniejsze akty prawne dotyczące problematyki rodziny zastępczej

Teresa Hruby
Biblioteka Publiczna w Namysławie

MEDAL DLA BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ NAMYSŁOWIE

W konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię czytania „Cała Polska czyta dzieciom” w roku szkolnym 2007/2008 Biblioteka Publiczna w Namysławie otrzymała medal. W latach poprzednich otrzymała dwukrotnie wyróżnienia. Uroczystość wręczenia nagród VII finału kampanii czytania oraz podziękowania najbardziej aktywnym wolontariuszom – Koordynatorom i Liderom kampanii czytania, a także sponsorom, darczyńcom, patronom medialnym oraz Sprzymierzeńcom Fundacji odbyła się 16 lutego br. w Teatrze

Żydowskim w Warszawie.

Gościem specjalnym tegorocznej uroczystości był prof. Andrzej Zoll oraz profesor Maciej Wojtyczko, imprezę poprowadził Kabaret Moralnego Niepokoju. Wśród znakomitych gości byli Wanda Chotomska, Joanna Papuzińska, Małgorzata Kożuchowska, Teresa Lipowska oraz przedstawiciele biznesu, polityki i kultury.

Medal kampanii czytania jest uznaniem i podziękowaniem za wieloletnią pracę biblioteki na rzecz promowania czytelnictwa i literatury. Składam serdeczne podziękowanie wszystkim uczestnikom naszej kampanii czytania: dzieciom, nauczycielom, dyrektorom szkół, wolontariuszom, a przede wszystkim władzom gminnym i powiatowym, dzięki ich akceptacji, zaangażowaniu i wsparciu prowadzenie tej akcji cieszy się tak dużym powodzeniem i popularnością wśród czytelników.



Od prawej: Teresa Hruby, Elżbieta Olszewska – Dyrektor Programowy Fundacji, Justyna Łuczak – medalistka, Irena Koźmińska – Prezes Fundacji ABC XXI-Cała Polska czyta dzieciom.

Hubert Nanko
Agnieszka Jasińska,
Gminna Biblioteka Publiczna w Murowie

CENTRUM KSZTAŁCENIA NA ODLEGŁOŚĆ NA WSIACH

W Filii bibliotecznej w Murowie od lutego 2008 roku działa Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach. Centrum jest projektem zrealizowanym z funduszy Unii Europejskiej (ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Priorytet 2 Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy, Działanie 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji - promocja kształcenia przez całe życie, Schemat a) Zmniejszenie dysproporcji pomiędzy wsią a miastem).

Centrum oferuje obecnie 68 bezpłatnych szkoleń e-learningowych m. in. z zakresu: informatyki, zarządzania zasobami ludzki-

mi, szkoleń zawodowych i edukacyjnych. Z kursów można korzystać w godzinach otwarcia biblioteki oraz w domu po zalogowaniu na adres www.centra.elearning.pl/szkolenia. Po ukończeniu szkolenia można otrzymać certyfikat potwierdzający zdobytą wiedzę.

W chwili obecnej z kursów korzysta 125 osób, dzięki czemu Centrum po przystąpieniu do ogólnopolskiego konkursu na najaktywniejszą placówkę wygrało laptopa.

Bogaty sprzęt i oprogramowanie placówki uzupełnione jest również specjalnie przygotowanym stanowiskiem dla niepełnosprawnych wyposażonym w myszkę, klawiaturę, podpórki dla słabowidzących oraz z problemami ruchowymi.

Dzięki powyższemu biblioteka w Murowie zyskała w pełni wyposażoną czytelnię internetową, która służy do celów edukacyjnych oraz informacyjnych. W czytelnicy można skorzystać z dostępu do Internetu, programów edukacyjnych, słowników językowych, encyklopedii multimedialnych oraz urządzeń wielofunkcyjnych (skaner,



drukarka, fax). Biblioteka nie pobiera opłat za w/w usługi.

Każdy użytkownik może liczyć na fachową pomoc opiekuna Centrum oraz bibliotekarza.

Z czytelników internetowej dotychczas skorzystało ok. 4000 osób, z czego większość to osoby młode.

Centrum przyczynia się w ten sposób do promowania idei kształcenia przez całe życie poprzez zwiększenie dostępu do wiedzy na wszystkich poziomach kształcenia – od edukacji ponadgimnazjalnej do kształcenia ustawicznego osób dorosłych.

Opiekunem Centrum jest Pan Hubert Nanko.



Justyna Weigt
Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu

WSZYSTKO O ZIEMSKICH ŻYWIOLACH. FERIE W BIBLIOTECE

Ferie zimowe to przerwa w nauce, w trakcie której uczniowie wypoczywają i zbierają siły na nowy semestr. Nie musi to być jednak czas przeznaczony na leniuchowanie i siedzenie przed telewizorem lub komputerem. Niektóre dzieci wolą przerwę zimową spędzić aktywnie. Naprzeciw ich oczekiwaniom wychodzi Filia nr 2 (Dziecięca) Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu, oferując wspólne czytanie książek połączone z ciekawymi zajęciami ruchowymi i plastycznymi.

Dlaczego balon pęka? Jak działa fontanna? Czy istnieje życie bez wody? Ile kolorów ma ogień? Tegoroczne ferie upłynęły pod znakiem czterech ziemskich żywiołów. Przez dwa tygodnie uczestnicy zajęć w bibliotece poznawali fascynujące siły natury zarówno w teorii jak i w praktyce, starając się znaleźć odpowiedzi na trudne pytania. Dzieci, pod okiem opiekunek przeprowadzały eksperymenty naukowe, tropiły żywioły w życiu codziennym, a bardziej dociekliwi wertowali książki w poszukiwaniu faktów naukowych. Każde spotkanie zaczynaliśmy od dobrej literatury – bibliotekarka czytała uczestnikom fragmenty powieści dla dzieci. Następnie przychodził czas na rozwijające gry i zabawy. Dzieci tańczyły taniec ognia, poznawały siłę swojego oddechu, udawały się w wyobraźni na wycieczkę do lasu lub do krainy wulkanów. Śpiewom, płaśmom i zabawom nie było końca.



Wysuszone figurki z gliny można już pomalować

Uwieńczeniem każdych zajęć była praca plastyczna. Uczestnicy budowali statki z butelek, lepili figurki z gliny, rysowali węglem, przeobrażali balony w kolorowe ptaki i uczyli się pięknej sztuki origami. Każdy znalazł coś dla siebie, a najciekawsze prace zostały wystawione w naszej mini-galerii.

Dzieci wykazały zainteresowanie zajęciami, a temat przewodni „Wszystko o ziemskich żywiolach”, stał się pretekstem do bliższego poznania otaczającej nas rzeczywistości. Okazał się też świetnym sposobem na edukację ekologiczną, a to za sprawą roślinki, którą uczestnicy

zasiali na pierwszym spotkaniu, a potem pielęgowali i obserwowali. Poznając jej potrzeby dzieci zaczęły się zastanawiać nad potrzebami środowiska naturalnego oraz sposobami ochrony przyrody.

Na kiepską pogodę – dobra książka, na nudę – biblioteka. Takie przesłanie chcielibyśmy przekazać na naszych zajęciach. Zapraszając najmłodszych czytelników staraliśmy się stworzyć im miłą i przyjazną atmosferę, żeby poczuli się u nas jak w miejscu stworzonym specjalnie dla nich. Dlatego mamy nadzieję, że będą nas teraz częściej odwiedzać.



Malowanie „wodnych obrazów”

Autor zdjęć: Justyna Weigt

Anna Śliwińska
Dział Informacyjno-Bibliograficzny
WBP w Opolu

**KONFERENCJA
„ZBIORY I ZASOBY
INFORMACYJNE BIBLIOTEK
PUBLICZNYCH
WOBEK AKTUALNYCH ZMIAN
KULTUROWYCH
I TECHNOLOGICZNYCH”**

W dniach 23-24 września 2008 r. w Opolu odbyła się ogólnopolska konferencja „Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych wobec aktualnych zmian kulturowych i technologicznych”. Organizatorami byli Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smolki w Opolu. Honorowy patronat nad konferencją objęli Marszałek Województwa Opolskiego i Instytut Książki w Krakowie.

W obradach wzięło udział ponad 120 uczestników.

Celem konferencji było określenie miejsca, roli i znaczenia bibliotek publicznych w dynamicznie zmieniających się obszarach funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego; ukazanie metod współpracy różnych typów bibliotek publicznych w zakresie gromadzenia zbiorów, wpływu rozwoju technologicznego na konieczność wprowadzania nowych narzędzi informowania o zbiorach oraz nowoczesnych form dostępu do informacji.

Konferencja skierowana była do kadry kierowniczej bibliotek publicznych, kadr odpowiedzialnych za prowadzoną w bibliotekach politykę gromadzenia zbiorów i wydawców.

Wygłoszono 19 referatów i komunikatów, których tematyka obejmowała m.in. zagadnienia: zasięg książki w Polsce, kształtowanie księgozbiorów w bibliotekach publicznych, polityka gromadzenia zbiorów, budowanie kanonu księgozbiorów w warunkach konkurencji przekazów sformalowanych i elektronicznych, regionalne i lokalne funkcje zbiorów bibliotek, księgozbiory dla dzieci i młodzieży, statystyka biblioteczna, problemy prawne w działalności bibliotek. Przedstawiciele bibliotek publicznych Szczecina, Białegostoku, Lublina, Opola (referowała Dorota Kania – kierownik Działu Gromadzenia i Opracowania) zaprezentowali kierunki zmian w kształtowaniu zbiorów w świetle nowych uwarunkowań. Ciekawe i niekonwencjonalne formy swojej aktywności i osiągnięć przedstawili dyrektorzy bibliotek: Oleśnicy, Kolbuszowej, Sieradza i Kędzierzyna-Koźla (referowała dyrektor, Helena Bulanda). W czasie dyskusji panelowej padło wiele postulatów związanych z przyszłością książki i czytelnictwa, niektóre wypowiedzi (były i kontrowersyjne) dotyczące postulowanych relacji wydawca – księgarz – bibliotekarz wywołały wśród uczestników żywe reakcje, także bardzo krytyczne.

W trakcie obrad swoje oferty przedstawili sponsorzy konferencji – firma WAKO-FORSTER producent m.in. nowoczesnego wyposażenia bibliotecznego i firma Sokrates Software – producent oprogramowania bibliotecznego SOWA.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu zaprosiła wszystkich uczestników konferencji do zamku w Rogowie Opolskim na Biesiadę Śląską. Chętni mogli obejrzeć zbiory zabytkowe biblioteki i wystawę poświęconą historii książki.

*Anna Śliwińska
Dział Informacyjno-Bibliograficzny
WBP w Opolu*

WSPÓLPRACA WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W OPOLU Z BIBLIOTEKAMI ZAGRANICZNYMI

W 2008 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu kontynuowała współpracę z bibliotekami zagranicznymi na podstawie umów o współpracy i wymianie informacji.

W pierwszym kwartale 2008 roku rozpoczęła się wymiana korespondencji w sprawie umowy o współpracy zawodowej ze Środkowoczeską Biblioteką Naukową w Kladnie (Czechy), pełniącą również funkcję wojewódzkiej biblioteki publicznej dla województwa środkowoczeskiego. Umowa, która została uroczystie podpisana 8 maja 2008 r. w czasie oficjalnej wizyty w Opolu dyrektora biblioteki – dr Jiřiny Kádnerovej obejmując wymianę dokumentów, informacji, wydawnictw, wystaw, organizowanie wizyt i staży pracowników bibliotek i wspólnych konferencji. W programie dwudniowej wizyty w WBP, zapoznano gościa z organizacją pracy działów merytorycznych, działalnością wydawniczą biblioteki i zakresem opieki nad bibliotekami samorządowymi. Dr Kádnerova zwiedziła zamek i zbiory zabytkowe w Rogowie Opolskim. Rewizyta bibliotekarzy opolskich przewidziana jest w marcu 2009 roku.

Kontynuowana była współpraca z Południowoczeską Biblioteką Naukową w Czeskich Budziejowicach. W dniach 26-29 maja z roboczą wizytą odwiedzili

zaprzyjaźnioną bibliotekę bibliotekarze opolscy w składzie: Mirosława Koćwin, kierownik Oddziału Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych, Ewa Heimroth, kierownik kadr i Alicja Szczeciński, pracownica Wypożyczalni Naukowej. Naszych pracowników interesowała przede wszystkim ochrona książki zabytkowej i stan digitalizacji zbiorów. Zwiedzili pracownię zbiorów zabytkowych w dawnym klasztorze cystersów w Złatej Korunie, gdzie w magazynach przechowywane są zbiory byłej biblioteki przyklasztornej jak i oddane w depozyt zbiory z innych, dawnych bibliotek przyklasztornych z terenu południowych Czech. Gospodarze pochwalili się nowoczesnym magazynem czasopism usytuowanym na obrzeżach miasta i przedstawili pozytywy, właśnie instalowanego (kompleksowo w bibliotekach czeskich i słowackich) systemu komputerowego ARL (Advanced Rapie Library), który zastąpił brytyjski system TINLIB. Informacja o digitalizowanej sukcesywnie kolekcji zbiorów własnych: kartografii zabytkowej, starodrukach i czasopismach jest udostępniana zainteresowanym na stronie internetowej biblioteki.

Tradycyjnie już dopełnieniem wizyty były spotkania i dyskusje z bibliotekarzami czeskimi o nowych trendach w bibliotekarstwie światowym, a z atrakcji turystycznych, zwiedzanie Czeskiego Krumlova, zabytkowego miasta wpisane na listę zabytków UNESCO.

W czerwcu gościliśmy delegację z Obwodu Białgorodzkiego (Rosja). Z Państwowej Publicznej Biblioteki Naukowej w Białgorodzie odwiedziła nas dyrektor Nadieżda Rożkowa i Ludmiła Powietkina, kierownik Działu Opracowania Zbiorów i Katalogów, z Centralnej

Biblioteki Rejonu Jakowlewskiego jej dyrektorka, Galina Konkina. Na czele delegacji stała zastępca dyrektora Wydziału Kultury Administracji Białgorodzkiej, Androsowa Nonna. Program pobytu gości w Polsce, w dniach 22-28 czerwca przewidywał zapoznanie się z organizacją pracy wiodących na Opolszczyźnie instytucji kultury – Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, Teatru im. J. Kochanowskiego, Filharmonii Opolskiej, Muzeum Śląska Opolskiego, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i bibliotek powiatowych w Kędzierzynie-Koźlu i Kluczborku.

W czasie oficjalnego spotkania z gośćmi w zamku w Rogowie Op., dyrektorzy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu i Państwowej Publicznej Biblioteki Naukowej w Białgorodzie uroczystie podpisali Umowę o wzajemnej współpracy na lata 2009-2012.

W dniach od 29 września do 3 października delegacja pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu przebywała w Wojewódzkiej Bibliotece im. Mihályya Vörösmarty w Székesfehérvár (Węgry).

W skład delegacji weszli: Dorota Kania, kierownik Działu Gromadzenia i Opracowania, Hanna Jamry, pracownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego i Krzysztof Koss, kierownik Oddziału Muzycznego.¹

Oficjalna delegacja bibliotekarzy z Niemiec gościła w Opolu w dniach 13-16 października. Odwiedzili WBP Helmut Frühauf, dyrektor Centrum Bibliotek Krajowych Nadrenii-Palatynatu z siedzibą

w Koblencji (Landesbibliothekszentrum Rheinland-Pfalz) i Jürgen Seefeld, kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego (Büchereistelle). W programie pobytu przewidziano zwiedzanie agend Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu i Rogowie Op., Miejską i Gminną Bibliotekę, Muzeum i zabytki w Nysie.

Wymiernym przykładem współpracy bibliotek była wystawa „**W DOLINIE RENU**”, jaką goście zaprezentowali mieszkańcom Opolu w ramach V Dni Kultury Niemieckiej na Śląsku Opolskim. Na ekspozycję, prezentowaną w Galerii „WuBePe” składały się najcenniejsze zbiory zabytkowe biblioteki w Koblencji – ilustrowane albumy z XVII-XIX w. przedstawiające widoki Doliny Renu Środkowego od Moguncji do Kolonii.

Wystawę, której wernisaż odbył się 16 października można było oglądać do 14 listopada 2008 r.

W czasie oficjalnych i roboczych rozmów dyskutowano nad kolejnymi projektami wspólnych przedsięwzięć pogłębiającymi dobrą współpracę obu bibliotek. Zaplanowano też termin przyjazdu do Koblencji delegacji z WBP, który ma przypaść na październik 2009 roku, w czasie uroczystych obchodów 150. rocznicy śmierci Karla Baedekera, niemieckiego księgarza i wydawcy przewodników turystycznych.

¹ Szerzej na temat, zob. Jamry Hanna : *Opolscy bibliotekarze w Wojewódzkiej Bibliotece w Székesfehérvár* „Pomagamy Sobie w Pracy” 2008 nr 4 s. 43- 44.

Elżbieta Kampa
Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu

POŻEGNANIE PANI DANUSI BRANICKIEJ

Czas rozstania przychodzi zawsze, ale nigdy nie jesteśmy na niego przygotowani, tak jak dzisiaj trudno nam rozstać się z Panią Pani Danusiu.

Miała Pani niezwykłą siłę przyciągania, jaką mają ludzie otwarci na innych i dlatego nie można było sobie odmówić nigdy przyjemności spotkania i rozmowy w otoczeniu kwiatów, których układanie sprawiało Pani tyle radości.

Z taką samą radością i pasją wprowadzała Pani bibliotekarzy w świat książek, katalogów, statystyki i spotkań autorskich.

Znakomite przygotowanie zawodowe uzyskane w Krakowie w jednej z najlepszych szkół bibliotekarskich było bezcenne dla rozwoju bibliotek i bibliotekarzy na Opolszczyźnie.

Od 1958 r. jako Instruktor WBP w Opolu była Pani przewodnikiem w pracy dla wielu bibliotekarzy z Brzegu, Nysy, Niemodlina czy Prudnika, a od chwili przej-

ścia do Działu Udostępniania WiMBP życzliwym nauczycielem wielu zastępów młodych bibliotekarzy w placówkach Opolu wprowadzając ich w praktyczne arkana zawodu.

Dla mnie wielkim szczęściem było spotkanie Pani na początku mojej drogi zawodowej. Podziwiałam rzetelność, profesjonalizm, dokładność, umiłowanie porządku i harmonii. Dawala nam Pani przykład jak pracować i jak czerpać z tego radość.

Dziękujemy za to ponad 25-letnie zawodowe bycie z nami, za obdarzanie wszystkich wokół ciepłym uśmiechem, wyrozumiałością i życzliwością.

Będzie nam dotkliwie brakowało Pani energii, pogody ducha, optymizmu, dobroci, a także poczucia humoru, barwnych opowieści o górach i ukochanej Lanckoronie.

W takich chwilach jak dzisiaj brak słów, które potrafiłyby wyrazić całą prawdę o człowieku, chociaż tak bardzo chciałabym umieć to zrobić...

Była Pani wspaniałym człowiekiem i takim na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

ZAPIS CZATU Z OLGĄ TOKARCZUK

26 lutego 2008 r. mieliśmy przyjemność przeprowadzić po raz pierwszy w historii WBP w Opolu i na pewno nie po raz ostatni chat. Naszym gościem była pisarka Olga Tokarczuk. Poniżej zamieszczamy zapis czata.

Moderator: Witamy wszystkich na czacie z Olgą Tokarczuk. Zapraszamy do zadawania pytań!

~**Florentyna:** Skąd przyszedł Pani pomysł, by nawiązać do rosyjskiej sekty Biegunów?

Olga Tokarczuk: Byłam w Moskwie i spotkałam się z opowieścią o tej sekcji, zarówno miejsce jak i opowieść o tej sekcji zrobiły na mnie ogromne wrażenie, wydało mi się, że system wierzeń Biegunów i ich sposób życia mogłyby być antycypacją współczesnego wędrującego człowieka. Mam w planie pojechać na Syberię, gdzie są jeszcze wioski Biegunów.

~**Marek:** Jest Pani autorką wielu przeczytanych książek. Czy z pisarstwa nie da się żyć, że trzeba zatrudnić się na uniwersytecie. Co Pani tam w ogóle będzie robić?

Olga Tokarczuk: Niewielu pisarzy żyje z pisania, poza tym pisanie jest najbardziej samotnym zawodem świata i czasami człowiek może potrzebować kontaktu ze światem, z żywymi ludźmi. Na Uniwersytecie w Opolu będę miała zajęcia z creative writing i bardzo się z tego cieszę. Wydaje mi się że jest to już ostatni mo-

ment kiedy creative writing może wejść do Polski. Narazie są to zajęcia w małym wymiarze godzin, ale wyobrażam sobie, że tak jak na zachodzie może powstać z tego cały kierunek studiów.

~ **Olo:** Po Biegunach co dalej? Może jakiś kryminal?

Olga Tokarczuk: Też mi się marzy, coś prostego, jednowątkowego, ale myślę raczej o horrorze.

~**Michał:** Ma Pani psa? ;)

Olga Tokarczuk: Mam dwa psy, ojca i córkę. To piękne duże białe-czarne dwa kundły, które stanowią początek nowej rasy-foxbound sudecki ;)

~**Katia:** Czy świat Pani wyobraźni jest ucieczką od rzeczywistości? Czy realny świat „uwiera” Panią?

Olga Tokarczuk: To nie jest ucieczka, to swoisty komentarz inspirowanie się rzeczywistością i dodawanie do niej nowych wątków. Sama jestem przekonana, że piszę współczesne, aktualne powieści.

~**wiki:** Po przeczytaniu Biegunów zastanawiam się, czy jest Pani typem nomada, czy osadnika? Czy w powieści jest coś z Pani biografii?

Olga Tokarczuk: Jest sporo elementów biograficznych, ale są one przetworzone i zmienione. Na pewno moja narratorka to nie ja. Chyba jestem typem nomada i źle znośczę długie zasiedlanie jednego miejsca.

~**Paweł:** Ponieważ prowadzić będzie Pani na Uniwersytecie Opolskim zajęcia z creative writing, mam takie pytanie - czym powinien cechować się młody dziennikarz, który nie chce zanudzać czytelników?

Olga Tokarczuk: Pierwsze co przychodzi mi do głowy to ciekawość świata i niekonwencjonalność. Szukanie niezwykłych i nieoczywistych punktów widzenia na to, co oczywiste i zwykłe. U podstaw dobrego, ciekawego pisania musi leżeć też ciekawa osobowość.

~**harv:** Pewien polski zespół śpiewał:

„Miejsce, do którego uciekam, aby żyć

Miejsce, gdzie moje sanktuarium

Miejsce, do którego nikt Nie może znaleźć drzwi”.

Czy ma Pani takie miejsce, gdzie może uciec od otaczającego świata, problemów? Miejsce gdzie w ciszy może Pani się zrelaksować, przemyśleć różne sprawy, spojrzeć na problemy innym okiem? Czy takie miejsca są nam dziś potrzebne?

Olga Tokarczuk: Mam takie miejsce, dobrze tam wypoczywam i zbieram siły, ale nie mogłabym tam spędzić całego życia. Myślę że takie refugia są bardzo potrzebne każdemu.

~**róża:** Czy sądzi Pani, że można nauczyć pisać powieść? Czy pisanie to kwestia warsztatu, czy talentu, iskry bożej?

Olga Tokarczuk: Myślę że można się nauczyć pisać, i że jak wiele umiejętności pisanie da się udoskonalić. Myślę, że jest to i warsztat, i talent, plus jeszcze coś o czym często się zapomina – szczęście. Trzeba mieć szczęście żeby trafić ze swoim tematem, językiem, wrażliwością do czytelników. Czyli trafić na właściwy czas i na właściwe miejsce. Czasami mam wrażenie, że są pisarze, którzy urodzili się za późno lub za wcześnie.

~**Piotr:** Jaką książkę najbardziej zapamiętała Pani z dzieciństwa?

Olga Tokarczuk: Podróż do wnętrza ziemi – Juliusza Verne'a

~**Piotr:** Którą z książek własnego autorstwa ceni Pani najbardziej?

Olga Tokarczuk: zawsze ostatnią :)

~**bebe:** Czemu akurat Opole i Uniwersytet Opolski. Czemu nie np. Wrocław?

Olga Tokarczuk: Bo Wrocław nie ma creative writing. Zdaje się, że na wydziale dziennikarstwa są takie plany na przyszły rok.

~**pomarańczowa_alternatywa:** Odniosłam wrażenie, że w Biegunach ostro rozprawia się Pani z psychologią. Czy jako psycholog uważa Pani, że psychologia nie pozwala istotnie poznać człowieka?

Olga Tokarczuk: Jak każda nauka ma ograniczone możliwości. Stwarzając naukowy, wymagający język, sama ogranicza penetrowany obszar. Rozczarowałam się psychologią, ale są tacy psychologowie, którzy – niepokorni i niekonwencjonalni nadal mnie fascynują. Np. James Hilman

~**bebe:** Jak podoba się Pani Opole?

Olga Tokarczuk: Bardzo. Zaraz po przyjeździe biegnę do RYBEXU. Macie tu najlepsze ryby na Śląsku.

~**Paweł:** Grzegorz Miecugow będąc niedawno w Opolu stwierdził, że dziennikarstwo wymrze. Czy uważa Pani, że styl pisania w dzisiejszych czasach podupada? Co powinni robić młodzi dziennikarze nie mogący uczęszczać na (prowadzone przez Panią ;)) zajęcia z creative writing, by nie ulec tabloidyzacji?

Olga Tokarczuk: Nie dać się nigdy przekabacić na tabloidalne rozumienie sensacji. To co naprawdę ciekawe, fa-

seynujące i warte opisanie wydaje się na pierwszy rzut oka potoczne, banalne, codzienne i ukryte. Dobry dziennikarz to ten, kto nie traci uważności na takie zwyczajne detale życia.

~harv: Jaka jest szansa, że horror, o którym Pani wspomniała będzie się dziać w Opolu?

Olga Tokarczuk: Żadna. Opole jest za ładne na horror.

~bebe: Na Pani zajęcia zapisały się raczej kobiety. Na świecie pisarstwo jest raczej zdominowane przez mężczyzn. Nie dziwi to Pani?

Olga Tokarczuk: Nie dziwi mnie. Ko-

biety też więcej czytają. W patriarchacie jest tak, że zawsze widoczne, eksponowane miejsca zajmują mężczyźni. Proszę spojrzeć na skład ważnych jury, na rządy, sejm, parlamenty, na listy nagrodzonych. Kobiety odpadają też w tych "zawodach" ponieważ są bardziej obciążone obowiązkami. Pisarz ma zawsze żonę, która mu gotuje i pierze.

Olga Tokarczuk: Bardzo dziękuję za wszystkie pytania. Zapraszam na spotkanie o godzinie 17:00 w WBP w Opolu. Chętnie odpowiem na więcej pytań. Miło było. Pozdrawiam.

Moderator: Dziękujemy za udział w czacie. Zapraszamy na kolejne spotkania w naszej czatowni.

Agnieszka Kicler
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
WBP w Opolu

KSIĄŻKI NA BIBLIOTECZNĄ PÓLKĘ. Przegląd nowości wydawniczych.

Efekt Lucyfera : dlaczego dobrzy ludzie czynią zło? / Philip G. Zimbardo ; przeł. Anna Cybulko [et al.] ; red. nauk. Maria Materska. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008.

Monografia psychologii zła

Pytanie o genezę zła w naszym świecie i życiu codziennym pozostaje często bez odpowiedzi. Niemal każdy z nas zmierzył się z absurdem ludzkiej podłości, cierpieniem, zadawanym przez bliźnich, stawiając sobie przy tym setki pytań – w których zawsze powraca przede wszystkim to jedno – dlaczego? Dlaczego czynimy zło? Czy z natury jesteśmy źli? Antropologia kulturowa, psychologia społeczna, nauki socjologiczne dostarczają różnych spostrzeżeń na istotę zła, odpowiedzi powstają pod wpływem ogólnej kondycji społeczeństw, zawirowań historycznych. Im więcej zła wokół, tym gorszą wystawiamy sobie cenzurkę. Stąd rodzą się antagonistyczne tezy: „człowiek jest z natury zły” lub „człowiek jest z natury dobry”. Zwolenników i przeciwników tych tez będzie zapewne na równi. A co pokazują najnowsze opracowania naukowe? Profesor Philip Zimbardo kompleksowo, jednocześnie w popularnym stylu, rezygnując z języka czysto akademickiego,

proponuje przyjrzeć się zagadnieniu zła w swojej najnowszej pracy zatytułowanej *Efekt Lucyfera. Dlaczego dobrzy ludzie czynią zło?* Zimbardo jest czołowym psychologiem, popularyzatorem psychologii społecznej, który wnikliwie przyglądał się naturze zła podczas całej swojej działalności naukowej. Słynny eksperyment stanfordzki, w którym pokazał, iż każdy człowiek, pod wpływem stworzonych warunków, jest zdolny do bycia złym i okrutnym – znajduje się już w akademickich podręcznikach. Tytuł nowej pracy profesora doskonale „streszcza” tezę, jaką stawia przed czytelnikiem. W apokryfie Lucyfer staje się upadłym aniołem, kiedy nie chce się pokłonić Jezusowi. Odmawia posłuszeństwa Bogu i przechodzi nagłą transformację, z dobrego staje się zły. Zimbardo pokazuje jak stopniowo zachodzą w człowieku zmiany, jak niespostrzeżenie zło wdziera się w nasze życie, chociażby przez akceptację i obojętność wobec cierpienia, które widzimy wokół. Bardzo wiele zależy od sytuacji, w której się znajdujemy, chociaż nie jest to jedyne wytłumaczenie, w jednym z wywiadów Zimbardo mówi: *Nie wierzę, że ludzie mają swoje ciemne strony i sytuacja wydobywa je na światło dzienne. Według mnie ludzie są mozaiką dobra i zła. Zło jest obecne w każdym z nas. Każdy z nas ma potencjał, by być dobry albo zły. Granica między złem a dobrem jest przepuszczalna. A sytuacja podkreśla bardziej te dobre lub złe elementy.*

Profesor bada zdarzenia, w których z pozoru zwykli, normalni ludzie, bez stwierdzonych chorób psychicznych, dopuszczają się zbrodni, przestępstw i zadają cierpienie innym. Dostrzega, iż niezwykle często żądza władzy oraz posiadanie jej, wywołuje w człowieku chęć dominacji, poniżania, krzywdzenia innych. Zło nie

ma płci, zarówno kobiety jak i mężczyźni mogą dopuszczać się równie perwersyjnych zbrodni, jako przykład podaje zdarzenia z więzienia Abu Ghraib. Zimbardo wylicza trzy prawdy psychologiczne: *Po pierwsze, świat składa się zarówno z dobra, jak i zła – tak było jest i tak będzie zawsze. Po drugie, granica pomiędzy dobrem a złem jest niewyraźna i mglista. Po trzecie natomiast, anioły mogą stać się diablami i – co może nawet trudniejsze do przyjęcia – również diabły mogą stać się aniołami.* Te ostatnie słowa są budujące – profesor nie zostawia czytelnika ze smutną konkluzją, że każdy z nas może stać się demonem, pokazuje bowiem, że stać nas na heroizm i być dobrym – zmiana zachodzi w obie strony.

W wywiadzie dla czasopisma „Charaktery” powiedział: *Stawiam tezę, że nie ma złych ludzi. Są zwyczajni ludzie, czasami nawet dobrzy, którzy w jakimś okresie swojego życia, w pewnej sytuacji, są kuszeni, deprawowani lub wciągani w popełnianie zła...* Warto zapoznać się z najnowszym opracowaniem Philipa Zimbardo, ponieważ rzuca światło na podstawowe prawdy o człowieku – wnioski zaskakujące, niepokojące i skłaniające do refleksji nad ludzką naturą.

Gargulec / Andrew Davidson ; przeł. Magdalena Moltran – Małkowska. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B., 2009.

O miłości w wielu wymiarach

Gargulec to ozdobne zakończenie rynny odprowadzającej wodę deszczową z dachu, zwykle mające formę paszczy zwierzęcej lub maskary, inna nazwa to rzygacz – taką definicję podaje między innymi słownik wyrazów obcych. Opis niemal natychmiast przywołuje na myśl fasadę katedry Notre Dame w Paryżu i

jej słynne maskarony, spoglądające na miasto z góry. Główny bohater powieści Andrew Davidsona *Gargulec* przypomina właśnie takiego maskarona. Poznajemy go w tragicznej sytuacji, kiedy ulega dramatycznemu wypadkowi, który na zawsze zmieni jego życie. Nie już nigdy nie będzie takim jak kiedyś – ale dokonuje się w bohaterze ozdrowieńcze przemienienie, duchowa zmiana na lepsze, mimo degradacji ciała. Staje się „gargulcem”, oszpeconym w pożarze samochodu, zdeformowany, pozbawiony wielu możliwości, które posiadał, jako zdrowy człowiek. Dotychczasowe życie prowadzone w hedonistycznym stylu jest absolutnie zakończone, można odnieść wrażenie, iż tragedia jest swego rodzaju karą za grzechy, napomnieniem, sygnałem do nawrócenia i zmiany, jednak bohater, jako ateista, nie odbiera tego w takich kategoriach. Właśnie teraz otwiera się przed nim nowa rzeczywistość. Paradoksalnie kalectwo i liczne ograniczenia prowadzą go do odkrycia uczucia, które dotąd nie było mu znane – miłości. Schizofreniczne uczucie Marianne Engel odrywa od zapatrzenia w swój koszmarny los. Ona – tak inna, wprowadza nową perspektywę, wyjątkową wrażliwość i intensywne odczuwanie świata. Otwiera oczy cynika, jakim jest tytułowy gargulec. Podtytuł powieści jest zbyt dosłowny i nie do końca adekwatny: *O miłości wiecznej jak czas, silniejszej niż śmierć.* Może wydawać się, iż książka jest kiczowata i automatycznie niemal wrzuca się ją w wielki kocioł „miłosnej popkultury literackiej” – a jednak nie wypada się z tym zgodzić.

Książka wywołała wielkie zamieszanie na rynku wydawniczym. Tłumaczona jest na kilkanaście języków obcych i wszędzie stała się bestsellerem. Na czym polega jej wyjątkowość? Myślę, że powodów

jest wiele. Powieść jest wielowarstwowa, może poruszyć w czytelniku różne emocje, sądzę, że nikogo nie pozostawi w zupełnej obojętności. Wielkim atutem utworu jest narracja, która wciąga od pierwszych zdań. Autor wyjątkowo plastycznie kreuje powieściowe obrazy, porywa czytelnika natychmiast w świat postaci. Książka, która tak wyjątkowo gładko i szybko pochłania, to rzadkość. Powieść ma niesamowitą atmosferę, rzeczywistość i sen mieszają się na przemian. Narrator – główny bohater, zwraca się bezpośrednio do czytelnika, sprawnie wprowadza retrospektywny obraz w teraźniejszość. Sam Davidson, jak przyznaje, nie zna przepisu na bestseller, skupiony przez wiele lat na pisaniu oddał czytelnikom powieść starannie przygotowaną, z wielki bagażem własnych emocji. Andrew Davidson umie opowiadać – i chyba to jest jego przepisem na sukces. Naprawdę warto dać mu tę szansę, aby przedstawił historię swoich bohaterów.

Lalka Kafki / Gerd Schneider ; przeł. Inez Okulska. Warszawa : Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, 2009.

Niezwykłość w codzienności

Wrażliwość i czułość w czasie ucisku, cierpienia i nędzy to prawdziwy heroizm. Franz Kafka, u schyłku życia, w chorobie i ubóstwie, dokonuje rzeczy niezwyklej, a może nawet absurdalnej... O wyjątkowym epizodzie z życia autora *Procesu* napisał Gerd Schneider w książce *Lalka Kafki*. Jest rok 1923, w berlińskim parku mała dziewczynka o imieniu Lena gubi swoją lalkę. Dziecko wpada w rozpacz, ponieważ była to najcenniejsza i najbliższa sercu rzecz. Lena mieszka w rodzinie zastępczej, gdzie brakuje miłości i ciepła, strata staje się zatem jeszcze większa.

Sytuację obserwuje samotny mężczyzna, który z wielką empatią podchodzi do żalu dziewczynki. Dostrzega, że lalka została zniszczona i zguby nie uda się już odzyskać. Wpada wówczas na wyjątkowy pomysł – aby ukoić ból po stracie, pisze w imieniu lalki listy i czyta dziewczynce, kiedy spotykają ją w parku. Przenosi dziewczynkę w niesamowity świat przygód zabawki, wykreowany przez wyobraźnię. Wiele wysiłku kosztuje Kafkę, aby przyjść na to spotkanie. Pisarz, bardzo już bardzo schorowany i zmęczony, podąża zawzięcie do parku, aby zostawić nadzieję w młodym człowieku.

Gerd Schneider zbudował powieść na podstawie korespondencji przyjaciółki Kafki, która opisywała ich wspólne życie w Berlinie. Wspomina w niej o tym epizodzie. Nieznana jest treść listów samego Kafki, Schneider uruchamia więc swoją wyobraźnię i tworzy potencjalny scenariusz spotkań Leny i Franza oraz treść listów o przygodach szmacianej lalki.

Co niesie ta powieść czytelnikowi? Kafka udowadnia, że człowiek, potrzebuje więcej, niż zaspokojenia potrzeb ciała. Pokazuje, jak bardzo ważny jest nasz duch i jego kondycja, aby godnie egzystować i być szczęśliwym, nawet jeśli czas jest trudny i szczęściu nie sprzyja. Historia małej dziewczynki, która straciła lalkę i wielkiego pisarza, który ostatkiem sił odmienia szarą i smutną rzeczywistość, pokazuje, jak bardzo jesteśmy sobie potrzebni, jak możemy sobie wzajemnie pomagać i przynosić ulgę w cierpieniu, czasem dając nadzieję dobrym słowem. Działać ponad własną korzyść, współodczuwając niedolę bliźniego. Książka ma niepowtarzalną atmosferę i w nietuzinkowy sposób uzupełnia biografię Franza Kafki, rzucając nowe światło na postać autora *Procesu*.

Hanna Jamry
Dział Informacyjno-Bibliograficzny
WBP w Opolu

**NOWOŚCI O ŚLĄSKU
OPOLSKIM.
Propozycje do księgozbioru
podręcznego**

Badora Krzysztof, Kozarski Stanisław: Regionalny system ochrony różnorodności krajobrazowej : (na przykładzie Opolszczyzny). - Opole : Wydaw. Uniwersytetu Opolskiego, 2008. - 326 s. : il. - (Studia i Monografie ; Nr 398). - Bibliogr. s. 317-326

Położenie geograficzne województwa opolskiego od najwyższych obszarów w Górach Opawskich po tereny nizinne w dolinie Odry decyduje o znacznej różnorodności krajobrazów naturalnych. System ochrony krajobrazu Opolszczyzny powstał w 1988 r. Autorzy dowodzą, że obecny stan ochrony krajobrazowej w regionie nie jest najlepszy, na terenie województwa mamy do czynienia z narastającą degradacją przyrodniczą. W pracy przedstawiono opolskie rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, a także projekty zmian w systemie ochrony krajobrazu.

Baron Arkadiusz: Max Pinkus (1857-1934) : śląski przemysłowiec i mecenas kultury. - Opole : Wydaw. MS, 2008. - 190, [2] s. : il.

Max Pinkus, przedstawiciel zasłużonego dla Prudnika rodu Pinkusów - właściciele fabryki tekstyliów, znany był również ze wspaniałej biblioteki. Przez 55 lat działalności kolekcjonerskiej zgromadził

księgozbiór liczący 25 tys. tomów. Zgromadził w niej wiele unikatowych pozycji dotyczących historii i kultury Śląska. Przybywali tu goście z całego świata, studenci, pisarze, krytycy literaccy, a sława kolekcjonerska uczyniła go przyjacielem wielkich pisarzy – Gerharda Hauptmanna i Hermanna Stchra.

Będkowska-Karmelita Anna: Przewodnik po ziemi opolskiej : co warto wiedzieć i zobaczyć. - Opole : Wydaw. ALKAZAR, 2008. - 157, [3] s. : il.

Ziemia opolska to region dopiero odkrywany przez turystów, skrywający wiele interesujących miejsc, będących często perełkami na mapie Polski a nawet Europy. Autorka przewodnika nie ogranicza się tylko do opisów zabytków, lecz także przedstawia walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjne Opolszczyzny. Informacjom o zamkach, pałacach, kościołach, parkach krajobrazowych towarzyszą ciekawostki, legendy, praktyczne informacje dla zwiedzających.

Kloch Bogdan: Najstarsze parafie Górnego Śląska : (średniowieczna organizacja parafialna Górnego Śląska w diecezji wrocławskiej) / Bogdan Kloch. - Racibórz : Wydawnictwo i Agencja Informacyjna WAW Grzegorz Wawoczny, [2008]. - 279 s. - Summ. Zsfg. - Bibliogr. s. 250-279

Organizacja parafii na obszarze opolsko-raciborskim sięga okresu przelomu XII i XIII wieku. Autor przedstawił w pracy m.in. archiprezbiteriaty Strzelce Op., Koźle, Głogówek, Biała, Niemodlin, Olesno oraz parafie w Opolu i okolicach do połowy XVI wieku. Praca zaopatrzona jest w obszerną literaturę dotyczącą wiołów średnich na Śląsku.

Podsiadlo Jacek: Życie, a zwłaszcza śmierć Angeliki de Sancé. – Kraków : Wydaw. Znak, 2008. – 334 s.

Jacek Podsiadlo jest poetą, prozaikiem i felietonistą, laureatem nagrody Kościelskich i nagrody Czesława Miłosza, trzykrotnie nominowanym do Nike. Wymienia się go wśród najwybitniejszych polskich poetów. Mieszka w Opolu. W najnowszej książce Jacek Podsiadlo snuje opowieści o rzeczach, ludziach, sytuacjach nadzwyczajnych dzięki ich niepozornej zwyczajności. Dowiemy się co spotkało piękną nimfomankę Agelikę, pirata Rescatora i pająka Jelitko, na czym mógłby polegać eksperymentalny program PKP "Pasażerowie podróznym - podróżni pasażerom" lub jak obozować na trawniku przed krematorium. Czy można resocjalizować moherowe berety? Co warto ukryć w czasie powszechnego spisu inwentarza martwego? Jak podróżować konno po Estonii?

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 / oprac. Maria Burian [i in.]. - Opole : Oficyna Piastowska, 2008. - 136 s. : il.

Opracowanie podaje główne cele polityki województwa w zakresie dziedzictwa kulturowego. Ziemia opolska jest regionem bardzo bogatym w zabytki kultury materialnej. W pracy przedstawiono zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne. Wszystkie te trzy typy zabytków podlegają różnego rodzaju ochronie prawnej. Najcenniejsze z nich wpisane są do rejestru zabytków województwa opolskiego, krajobraz Góry św. Anny jest objęte dodatkową ochroną jako jedyny w województwie pomnik historii.

Simonides Dorota: Opolskie legendy i bajki / il. Anna Halarewicz. - Opole : Wydaw. Nowik Sp.j., 2008. - 144 s. : il.

Wszystkie teksty posiadają rodowód opolski. Ukazują powstanie, historię i co ciekawsze wydarzenia wielu wsi, miast, zamków. Opowiadają o świętych, Piastach Opolskich, ale też o strachach i demonach. Z podaniami i legendami sąsiadują bajki zwierzęce i baśnie.

Smykała Piotr: Dolna biskupa Cedzicha. - Strzelce Opolskie : Wydaw. Silesiana, 2008. - 134, [1] s. : il. ; 24 cm. - Bibliogr. s. 133-134

U podnóża Góry św. Anny leży niewielka miejscowość Dolna, z której pochodzi ks. biskup Franciszek Cedzich. W latach 30-tych XX wieku wyjechał do Ameryki Południowej, gdzie zajmował się pracą misyjną. Autor dzięki pomocy mieszkańców wsi zebrał cenne materiały dotyczące ks. biskupa, historii wsi oraz parafii.

Stan środowiska w Opolu i powiecie opolskim / Barbara Barańska [i in.] ; Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. - Opole : Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2007. - 89 s. : il., mapy, tab., wykry.

Opracowanie obejmuje zagadnienia dotyczące ochrony środowiska powiatów: opolskiego grodzkiego i opolskiego ziemskiego. Przedstawiono w nim sieć rzeczną, źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych, ocenę jakości powietrza, hałas komunikacyjny i przemysłowy, gospodarkę odpadami, badania nad glebami oraz ochronę przyrody i krajobrazu ziemi opolskiej.

Torz Gerhard: Okres plebiscytu na Górnym Śląsku 1920-1922 : podróz

filatelistyczna : album.- Opole : Wydawnictwo MS, 2008. - 367, [1] s. : il.

Autor kolekcji dokumentów pochodzi z Tarnowa Opolskiego. Dzięki swej pasji i latom poszukiwań zgromadził ogromny zbiór pocztówek, kopert, znaczków, stempli pocztowych, pieniędzy zastępczych, druków ulotnych i plakatów propagan-

dowych z okresu 880 dramatycznych dni, które decydowały o podziale Śląska. Zbiór G. Torza obejmuje wiele miejscowości z powiatów: opolskiego, kozielskiego, strzeleckiego, kluczborskiego, głubczyckiego, namysłowskiego, prudnickiego i oleskiego.

ZAGADKI O REGIONIE OPOLSKIM – cz. 2

Województwo opolskie to jedno z 16 województw w Polsce. Składa się z 12 powiatów: 1 powiatu grodzkiego, którego siedziba to miasto Opole i z 11 powiatów ziemskich. Powiaty ziemskie to: brzeski, głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, kluczborski, krapkowicki, namysłowski, nyski, oleski, opolski, prudnicki i strzelecki.

W tym numerze *Pomagamy sobie w pracy* przedstawiamy **powiat brzeski**, a w następnych numerach - kolejne powiaty.

Powiat brzeski położony jest w zachodniej części województwa opolskiego. Przebiega przez niego najstarsza w Polsce linia kolejowa prowadząca z Wrocławia do Opola. Na przestrzeni dziejów powiatem zarządzali różni monarchowie. Znajdował się on pod panowaniem: polskim, czeskim, habsburskim oraz niemieckim.

Powiat słynie z wielu zabytków pochodzących z różnych epok historycznych. Są to liczne zamki, pałace i dawne rezydencje - lepiej i gorzej zachowane do dnia dzisiejszego - a także zabytkowe kościoły i ratusze w poszczególnych miastach i miejscowościach. Większość z nich powstała w okresie gotyku i renesansu.

Inna z atrakcji turystycznych to „**Szlak Polichromii Brzeskich**”. Jest to największe tego typu skupisko malowideł w Polsce, które zdobią ściany i sklepienia kościołów. Za początek szlaku uznaje się kościół p.w. św. Mikołaja w **Brzegu**. Następnie wiedzie on przez: **Brzezinę, Zielęcice, Małujowice, Łukowice Brzeskie, Bierzów, Przylesie, Obórki, Krzyżowice, Pogorzelę, Gierszowice, Łosiów, Strzelniki i Kruszynę**, a kończy się znowu w Brzegu.



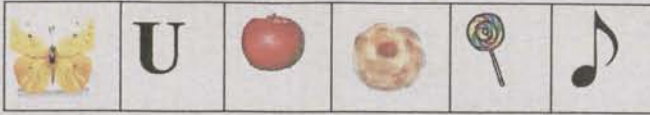
Herb powiatu brzeskiego umieszczony jest na tarczy składającej się z czterech części. Na dwóch polach koloru złotego znajduje się czarny orzeł piastowski ze srebrną półksiężycową przepaską, zwrócony w prawo. Pozostałe dwa pola to białoczerwona szachownica. **Herb** nawiązuje swoim wyglądem do herbów rodowych książąt Piastowskich. **Flaga** powiatu składa się z białoczerwonych barw, a w jej centrum umieszczono herb powiatu.

I. OBRAZKI

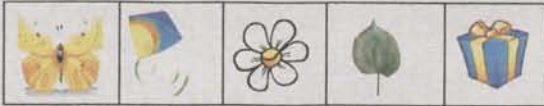
W skład powiatu brzeskiego wchodzi **sześć gmin**. Nazwy gmin zostały ukryte pod obrazkami. Każdemu obrazkowi została przyporządkowana jedna litera, która występuje w nazwie obrazka. Aby dowiedzieć się, jakie gminy występują w powiecie brzeskim, rozszyfruj obrazki i wpisz w puste kratki brakujące litery.

Nazwy gmin ukryte pod obrazkami.

1.



2.



3.



4.



5.



6.



4.

--	--	--	--	--	--	--	--

5.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6.

--	--	--	--	--

II. HERBY I ZABYTKI

Poniżej umieszczono krótkie informacje o gminach powiatu brzeskiego oraz o miastach i miejscowościach, będących siedzibami tych gmin. Spróbuj odgadnąć, o której miejscowości jest dana notatka i wpisz pod spodem jej nazwę.



Herbem gminy jest wizerunek baszty z dwoma wieżyczkami w kolorze czerwonym. Wnętrza okien i bram są koloru czarnego.
Flaga gminy składa się z trzech pasów koloru: białego, żółtego i czerwonego.

Nazwa miasta będącego siedzibą gminy pojawia się w dokumentach już w 1234 roku. W mieście tym urodził się - w 1769 roku - **Józef Elsner** – wybitny kompozytor, dyrygent i nauczyciel Fryderyka Chopina. Pomnik Józefa Elsnera stoi przed ratuszem, a przy ulicy jego imienia znajduje się Muzeum - Dom Pamięci Józefa Elsnera. Ponadto miasto od lat obchodzi **Dni Elsnerowskie**, poświęcone twórczości kompozytora oraz muzyce polskiej wieków dawnych.

Do ważniejszych zabytków miasta można zaliczyć:

- **kościół p.w. św. Michała Archanioła**, wzmiankowany już w 1282 roku. W kościele znajdują się: prezbiterium z XIII wieku, zakrystia z przełomu XV i XVI wieku, ołtarz główny z 1729 roku, barokowa chrzcielnica marmurowa oraz dzwon z 1833 roku, umieszczony nad prezbiterium;
- **kościół ewangelicki** z roku 1766. Był on odbudowywany w 1845 roku. Obecnie, z uwagi na małą liczbę ewangelików, nie odprawia się już w nim nabożeństw. W pobliżu kościoła warto zobaczyć fragmenty dawnych murów miejskich z wieżą Bramy Ziębickiej, wieżą Bramy Lewińskiej i basztą więzienną;
- **ratusz** - wzniesiony w XIV albo XV wieku. Był on zniszczony przez pożar w 1833 roku. Obecny ratusz został zbudowany w roku 1840 (zachowano w nim poprzedni kształt wieży);
- **kamienice na Starym Mieście** z przełomu XVIII i XIX wieku.

Na terenie gminy odnajdziemy jeszcze inne zabytki:

- pozostałości po **pałacu w Kopicach**. Pałac ten był niegdyś jedną z najokazalszych rezydencji na Opolszczyźnie. Wiąże się z nim opowieść o „**śląskim Kopicuszu**”, która brzmi następująco: jednym z właścicieli pałacu był Karol Godula - górnośląski przemysłowiec, nazwany „królem cynku i węgla”. Dzięki własnej pracy doszedł on do wielkiego majątku. Ponieważ nie posiadał potomków, spadkobierczynią swej olbrzymiej fortuny uczynił 6-letnią dziewczynkę - córkę swojej posługaczki -

Joannę Gryzik. Podobno było to jedyne dziecko, które się go nie bało. Karol Godula był bowiem człowiekiem samotnym i oszpeconym w młodości. W wieku 16 lat Joanna wyszła za mąż i wraz z mężem zamieszkała w pałacu w Kopicach. Wkrótce pomnożyła odziedziczony majątek, założyła nowoczesne kopalnie i huty żelaza. Pałac stał się centrum spotkań towarzyskich. Był ozdobiony zbiorami rzeźb i obrazów, kolekcją rzadkich książek i trofeami myśliwskimi. Nazywano go „**pałacem na wodzie**”, gdyż otaczały go rozległe stawy, a wokół rozciągał się park krajobrazowy. W czasie II wojny pałac właściwie nie ucierpiał. Jeszcze w latach 50-tych poprzedniego wieku był piękny i dobrze wyposażony. Do jego późniejszego zniszczenia przyczynił się m.in. pożar, który wybuchł w 1958 roku;

- kościół św. Krzyża w **Kopicach**, zbudowany w latach 1802–1822. W pobliżu znajdują się kaplice grobowe właścicieli zamku kopickiego;

- pięknie odrestaurowany pałac z początku XIX wieku w **Sulisławiu**. Obecnie znajduje się w nim hotel;

- barokowy kościół św. Szymona i Judy Tadeusza z XV wieku w **Jędrzejowie** oraz pałac neogotycki, przebudowany w roku 1882. Po wojnie przeznaczono go na dom pomocy społecznej, który ma tu siedzibę do dziś. Pałac otacza park z pięknymi tarasami, rzeźbami i fontannami;

- kościół św. Marcina w **Gałązyczach**, usytuowany na wzniesieniu, zbudowany w XIII wieku, po wojnie odnowiony;

- barokowy kościół św. Jerzego w **Kobieli**, zbudowany w 1662 roku, w miejscu poprzedniego drewnianego. W otoczeniu kościoła można zobaczyć XVII-wieczny mur i plebanię z XIX wieku;

- kościół św. Wawrzyńca w **Kolnicy**. Jest to jeden z najstarszych kościołów w okolicy, z początku XIV wieku.

1.



Herb gminy wzorowany jest na odcisku dawnej pieczęci z 1333 roku. Przedstawia on złotego lwa zwróconego w prawo i wspartego na trzech wzgórzach. Herb nawiązuje do niemieckiej nazwy gminy - Löwen (Löwe) – czyli lew.

Flaga gminy nawiązuje do herbu i składa się z trzech kolorów: żółtego, niebieskiego i zielonego.

Miasto, będące siedzibą gminy, uzyskało prawa miejskie w XIII wieku. Miejsca, które warto odwiedzić to:

- **kościół ewangelicki** z XIV wieku, a w nim: ołtarz główny z 1613 roku, obrazy z XVII wieku oraz barokowa ambona;

- **ratusz**, zbudowany około 1500 roku. Jego obecny kształt pochodzi z 1837 roku;

- **rynek**, na którym zachowano dawny, średniowieczny układ ulic;

- **krzyż pokutny**, który znajduje się w parku nad Nysą Kłodzką, pochodzący z 1617 roku;

- **pałac barokowy** z roku 1722. Obecnie jest on zniszczony, zachowały się jednak fragmenty architektury, m.in. XVIII-wieczne rozety przy wejściu.

Przez gminę przebiega trasa turystyczna zwana „**Szlakiem polichromii gotyckich**”. Obejmuje ona zabytkowe kościoły znajdujące się w: **Łosiowie, Strzelnikach i Różynie**. W każdym z tych kościołów odnaleźć można malowidła w stylu gotyckim. Ponadto przez gminę wiedzie **szlak rowerowy długości 81 km**. Trasa prowadzi przez najciekawsze tereny przyrodnicze i obejmuje swoim zasięgiem ważniejsze zabytki gminy. Warto dodać, że dawniej znajdował się na tych terenach **szlak bursztynowy**, a także trakt handlowy, wiodący z Wrocławia na Węgry.

Inne zabytki tej gminy to m.in.:

- pałac, pochodzący z XIX wieku, znajdujący się w **Łosiowie**;
- kościół św. Trójcy w **Buszycach**, wzmiankowany w 1310 roku. Należał on do zakonu joannitów;
- renesansowy zamek myśliwski, zbudowany około 1600 roku, znajdujący się w **Kantorowicach**. W pobliżu można zobaczyć spichlerz z XVIII wieku;
- zespół dworski pochodzący z 1771 roku w **Mikolinie**. W jego skład wchodzi: budynek dworu, kaplica oraz budynki gospodarcze;
- kościół św. Jakuba w **Skorogoszczy**.

2.



Herbem gminy jest tarcza złotego koloru, w której znajduje się drzewo iglaste, oparte na pniu o rozłożystych korzeniach. Pod spodem widnieje czerwona tarcza z białym orłem. Jest to tarcza księstwa brzesko – legnickiego. W koronie drzewa utworzono okrąg, w którym znajduje się struga wody, przez którą przeskakuje koziołek czarnego koloru, trzymający gałązkę. W rozszerzonej wersji herbu nad złotą tarczą widnieje mitra książęca i napis z nazwą gminy. **Flaga** gminy składa się z dwóch kolorów: zielonego i złotego.

Pierwsze wzmianki o miejscowości, która jest siedzibą gminy pochodzą z roku 1284. W miejscowości tej znajdują się:

- **kościół** zbudowany około 1822 roku, z chrzcielnicą z przełomu XV i XVI stulecia;
- dawna **plebania ewangelicka** z XIX wieku;
- **dom gminny** z XIX wieku;
- dawny **zajazd**.

Gmina ta jest największa, pod względem obszaru, w całym województwie. Tworzy ją aż 31 miejscowości. Na terenie gminy usytuowana jest część Stobrawskiego Parku Krajobrazowego i znajduje się tu rezerwat przyrody. W miejscowości **Kościerzycy** warto zobaczyć kościół Wniebowzięcia NMP w 1302 roku, a w nim ołtarz główny z XVIII wieku, na którego odwrocie znajduje się deska z malowanymi herbami i datą - 1617 - oraz amboną z roku 1700.

3.



Herb gminy umieszczony jest w zielonej tarczy o tzw. kroju hiszpańskim. Pośrodku znajduje się złoty krzyż równoramienny o kroju Krzyża Walecznych. W środku ramion krzyża, w czerwonym polu, znajduje się srebrny orzeł w koronie, swoim wyglądem zbliżony do orła haftowanego na sztandarze 27 Dywizji Wołyńskiej Armii Krajowej. Nad tarczą z orłem widnieją dwa kłosa zboża. Swoimi treściami herb nawiązuje do wartości, które pozwoliły ukształtować dzisiejsze społeczeństwo gminy, w tym mieszkańców przybyłych tu z Wołynia, Bieszczad czy Podhala. Herb symbolizuje wolność, wierność i umiłowanie ojczyzny. Pod tarczą znajduje się czerwona wstęga z nazwą gminy. Wygląd i barwy **flagi** nawiązują do herbu. Po lewej stronie flagi umieszczono miniaturkę herbu.

Do ważniejszych zabytków, które można zobaczyć na terenie gminy należą:

- drewniany kościół Wniebowzięcia NMP z 1580 roku, znajdujący się w **Krzyżowicach**, z gotyckim prezbiterium z XV wieku, amboną z 1614 roku oraz późnobarokową figurą anioła;

- XVI-wieczny drewniany kościół ewangelicki św. Piotra i Pawła w **Obórkach**. Wewnątrz znajdują się polichromie z 1685 roku i XVI-wieczna chrzcielnica. Kościół jest otoczony murem pochodzącym z przełomu XV i XVI wieku;
- kościół parafialny w **Pogorzeli**, wspominany już w 1273 roku. Wewnątrz można zobaczyć ołtarz główny z około 1700 roku i ambonę pochodzącą z 1681 roku. Kościół otoczony jest XV-wiecznym murem kamiennym;
- gotycki kościół w **Przylesiu**;
- gotycki kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusa w miejscowości **Czeska Wieś**;
- kościół p.w. Matki Boskiej w **Gierszowicach**, zbudowany około roku 1300;
- kościół w **Jankowicach Wielkich**, wspominany w kronikach już w 1483 roku;
- kościół i pałac - zbudowany w latach 1615-1618 w **Michalowie**;
- neogotycki kościół ewangelicki w **Michalowie**.
- dwór klasycystyczny w **Jankowicach Wielkich**, zbudowany około 1800 roku. Obok dworu znajdują się zabudowania gospodarcze z połowy XIX wieku;

4.



Historia miejscowości, która jest siedzibą kolejnej gminy jest ściśle powiązana z lotnictwem, które niegdyś tu istniało. Pierwsze obiekty – wówczas lotnictwa sportowego – powstały tu przed I wojną światową.

Miejsca zabytkowe znajdujące się na terenie gminy to przede wszystkim kościoły, w tym należące do „**Szlaku Polichromii Brzeskich**”:

- kościół ewangelicki w **Brzezynie**, zbudowany w XIV wieku;
- kościół ewangelicki w miejscowości **Kruszyna**;
- gotycki kościół p.w. Chrystusa Króla, wzmiankowany już w 1305 roku

w **Zielęcicach**;

- kościół z pierwszej połowy XV wieku w **Pępicach**;
- gotycki kościół oraz pałac z XVIII wieku w **Zwanowicach**;
- kościół, wspominany już w 1288 roku w **Malujowicach**, z piękną polichromią;
- gotycki kościół w miejscowości **Bierzów**. We wnętrzu kościoła znajduje się tabernakulum z XV wieku, a obok kościoła - zabytkowy mur z gotyckimi bramkami.
- kościół w **Łukowicach Brzeskich**; który pojawia się w dokumentach już w 1347 roku. Warto zobaczyć w nim polichromie zdobiące ściany oraz rzeźbiony ołtarz; a także dzwon, który odlano w czasie wojny trzydziestoletniej.

Obecnie gmina nie posiada swojego **herbu i flagi**. Został ogłoszony na nie konkurs.

5.



Herb miasta - siedziby gminy - przedstawia trzy kotwice koloru białego, złączone wspólnym pierścieniem umieszczonym pośrodku tarczy, na czerwonym tle. Herb symbolizuje znaczenie rzeki Odry dla miasta i jego historii. Motyw herbowy został zaczerpnięty z pieczęci miejskich i monet. Wygląd **flagi** nawiązuje do herbu.

Pierwsze wzmianki o mieście - siedzibie gminy - pochodzą z 1234 roku. Prawa miejskie nadano mu w roku 1248. Jest zaliczane do najstarszych miast śląskich. Z miasta tego pochodzi **Kurt Masur**,

urodzony w 1927 roku, dyrygent światowej sławy, dyrektor orkiestry lipskiej i Filharmonii w Nowym Jorku oraz **Max Drischner** – niemiecki kompozytor, organista, kantor i dyrygent chórowy, który żył w latach 1891-1971.

W mieście można obejrzeć:

- **Zamek Piastów Śląskich** z XIII wieku, zwany Śląskim Wawelem. Została w nim zachowana wieża z wizerunkami książąt i królów piastowskich. Do zamku należy także budynek bramny z popiersiami Piastów śląskich oraz XIV-wieczny kościół kolegiacki p.w. św. Jadwigi, będący rodzowym mauzoleum Piastów legnicko-brzeskich. Obok zamku znajduje się barokowy kościół św. Krzyża wzniesiony przez jezuitów. Obecnie w zamku mieści się **Muzeum Piastów Śląskich** (od 1945 roku). Zamek został wpisany na listę zabytków i zaliczony do międzynarodowej klasy „0”;
- gmach **Gimnazjum Piastowskiego**, w sąsiedztwie Zamku Piastów Śląskich. Jest to budowla renesansowa, w której swoją siedzibę miała szkoła książęca, utworzona w 1564 roku. Była to jedna z najlepszych szkół na Śląsku. Mieściła się tu słynna **Biblioteka Piastowska**. Zachowany księgozbiór znajduje się obecnie w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego;
- **kościół św. Mikołaja**, wzniesiony w XIII wieku. Należy on do najokazalszych gotyckich bazylik na Śląsku. Zawiera bogatą kolekcję zabytków sakralnych. Jednym z najciekawszych jest XV-wieczna polichromia gotycka, którą odkryto w 1959 roku. W kościele św. Mikołaja rozpoczyna się „**Szlak Polichromii Brzeskich**”;
- barokowy **kościół Podwyższenia Krzyża Świętego**, z XVIII wieku. Wewnątrz można zobaczyć polichromie oraz barokowe figury Jana Nepomucena i Tadeusza Judy z 1722 roku;
- **kościół św. Piotra i Pawła** – jeden z najstarszych zabytków;
- renesansowy **ratusz**, pochodzący z XIV wieku; z arkadowymi krużgankami i kutą bramą z herbem miasta. We wnętrzu ratusza znajduje się Sala Stropowa, z modrzewiowym stropem z 1648 roku oraz Sala Rajców z roku 1746;
- **figura Świętej Trójcy** z 1731 roku, znajdująca się na placu Zamkowym;
- **Brama Odrzańska** z 1595 roku. Jest to fragment dawnych fortyfikacji miejskich;
- **stalowy most kratownicowy** na Odrze z 1891 roku.

6.

Najważniejsza literatura:

1. A. Będkowska – Karmelita, *Przewodnik po Ziemi Opolskiej: co warto wiedzieć i zobaczyć*, Wyd. Alkazar, Opole 2008;
2. *Przewodnik turystyczny po województwie opolskim*, Wyd. Sygnopol, Opole 1999.

Wizerunki herbów i flag zostały zaczerpnięte ze stron internetowych poszczególnych miast i gmin.

Odpowiedzi:

- I. 1 – Lubsza, 2 – Lewin Brzeski, 3 – Skarbimierz, 4 – Grodków, 5 – Olszanka, 6 – Brzeg.
- II. 1 – Grodków, 2 – Lewin Brzeski, 3 – Lubsza, 4 – Olszanka, 5 – Skarbimierz, 6 – Brzeg.